

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HR

HRVATSKA

RIJEC

BROJ 991

15. TRAVNJA 2022. CIJENA 50 DINARA

ISSN 1451-4257

Sretan Uskrs!

SADRŽAJ

8

Planovi manjinskih stranaka,
DSHV-a i SPP-a,
u budućem sazivu parlamenta
**Za politike pomirenja
i ravnomjerni razvoj**

10

Strategija gospodarstva
hrvatske zajednice u Srbiji
**Realna procjena
stanja i potencijala**

12

Luka Ivković, svećenik u Čereviću,
Beočinu i Srijemskoj Kamenici
**Ne zaboravimo
Kristovu pobjedu
nad silama zla**

20

Devetočlana obitelj Jasne
i Zdenka Dulića
Može i ovako

34

Nova knjiga
**Kako je oslikana
subotička katedrala**

44

Petar Pećerić, hokejaš
**Najbolji igrač
reprezentacije Srbije**

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Josip Stantić (zamjenik predsjednika), Branimir Kuntić, Dragan Muharem, Marko Tucakov, Krunoslav Đaković, Josip Dumendžić, Tomislav Vuković i Karolina Bašić

RAVNATELJ:

Ladislav Suknović
e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

Zlata Vasiljević (urednica@hrvatskarijec.rs)

REDAKCIJA:

e-mail: desk@hrvatskarijec.rs
Ivana Petrekanić Sič
(koordinatorka dopisne službe)
dr. sc. Jasminka Dulić
(novinarka, urednica političke rubrike)
Željka Vukov
(novinarka, urednica društvene rubrike)

Davor Bašić Palković
(novinar, urednik rubrike kultura)
Ivan Ušumović
(novinar, urednik sportske rubrike)
Zvonko Sarić
(novinar)
Jelena Dulić Bako
(novinarka)
Suzana Darabašić
(novinarka dopisništva Srijem)
LEKTOR:
Zlatko Romić
TEHNIČKA REDAKCIJA:
Thomas Šujić (tehnički urednik)
Jelena Ademi (grafička urednica)
FOTOGRAFIJE:
Nada Sudarević
ADMINISTRACIJA:
Branimir Kuntić
Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)
Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)
KOMERCIJALISTICA:
Mirjana Trkulja (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55;
++381 24/55-15-78;
++381 24/53-51-55

TEKUĆI RAČUN: 325950060001449230

E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs

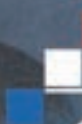
WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Rotografika d.o.o., Subotica
List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315
COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija
u publikaciji Biblioteka
Matice srpske, Novi Sad
32+659.3(497.113=163.42)

Skeniraj
i preuzmi
aplikaciju

 *Prepušti Gospodinu putove svoje, u njega se uzdaj i on će
sve voditi.*

Pk 37,5

Sretan i blagoslovljen Uskrs!

Jasna Vojnić, predsjednica

**IZ SVJETLOSTI NADE
ŽIVOT UVIJEK ZABLISTA
SRETAN USKRS!**

DEMOKRATSKI SAVEZ
HRVATA U VOJVODINI

**OKUPLJAMO
S LJUBAVLJU
SRETAN USKRS!**

ZAVOD ZA KULTURU
VOJVODANSKIH HRVATA

Tražite stoga najprije Kraljevstvo...

Braćo i sestre !

Proljeće je ove godine svojim dahom već proželo naš svijet. Snaga zelene boje budi u prirodi i u nama novu volju za životom, za gledanjem u budućnost, za traženjem novih mogućnosti.

Budući, dakle, da je očito na djelu moć Božje Providnosti, i to unatoč svim našim osobnim i međusobnim granicama i ograničenjima, iskusimo među sobom besplatnu dobrotu zajedništva. A gdje pak vlada zajedništvo, cvjeta i nada. Uskrs nas naime sam po sebi uvijek usmjerava u dane onog novog, u dane rascvjetanih mogućnosti.

Tako Gospodar Života – Isus iz Nazareta, koji je ujedno vječni Sin Božji – s velikom smirenošću završava svoj utemeljiteljski govor na Gori blaženstava: »Tražite stoga najprije Kraljevstvo i pravednost njegovu, a sve će vam se ostalo dodati« (Mt 6, 33). U tom svom jedinstvenom govoru, koji se zbog svoje životne dubine i proročke snage ne može uspoređivati niti s jednom porukom bilo kojeg vođe, predstavlja nam sve nezaobilazne temelje i sadržaje pravog života. Onoga naime življenja koje nije selektivno ili djelomično, koje nije samo povijesno, samo zemaljsko, privremeno, nego obuhvaća i Zemlju i Nebo; i povijest i vječnost; i ono prolazno i neprolazno!

Ljudsko biće, čije je srce opečaćeno pečatom žeđi i gladi za vječnošću, nikad i nikako – osim đavolskom prijevarom – ne može pristati na preuske ulice zemaljskih boravišta. Isusovo uskrsnuće – temelj i garant naše preobrazbe – potvrđuje tu jedinu smislenost našega životnog puta, osnovnog zakona »da najprije tražimo Kraljevstvo«.

Onome naime tko ne traga za tim što je prioritetno, brzo će sve postati nesigurno, rasplinuto! Za onoga tko misli da se u životu može zadovoljiti samo materijalnim posjedovanjem i uživanjem, to će »kraljevstvo« biti kratkoga daha. A tko misli da silom može ostvariti vizije svojega »kraljevstva«, brzo će se suočiti sa silama destruktivnosti, nesreće i nestajanja...

Samo snaga traženja Kraljevstva i njegove pravednosti osigurat će nam i sve ostalo što trebamo za život.

U tom duhu svima vama od srca želim sretan i blagoslovljen Uskrs! Krist je naime uskrsnuo – zato možemo i mi započeti novi život. Možemo živjeti Njegovo kraljevstvo apsolutne snage ljubavi te svuda i svagdje udisati njegovu Pravdu. Da, Krist uskrsnu! Čestitajući svima taj mir i tu radost, otvarajmo svima putove nade, putove Kristove jedinstvene novosti.

+ Stanislav Hočevar
beogradski nadbiskup i metropolit

Najbolji lijek je ljubav

Ovih dana, dok u izravnim prijenosima pratimo rat u Ukrajini, imam već poznat osjećaj iz vremena pandemije, a to je osjećaj nemoći.

Nemoćan sam, iako bih jako želio vikati u uši svakom političaru: čemu ovoliko patnje, čemu toliko oduzetih ljudskih života?! Uništeno je sve stečeno u razvoju tijekom proteklih trideset godina. Čemu?! Također, želio bih reći crkvenim poglavarima da je nacionalizam, želja za vlašću i služenje političarima – ispod svake kritike, da nije po nakani Isusovoj i da nije evanđeoska praksa. Ali sam nemoćan!

Nažalost, nisam jedini s tim osjećajem. U vremenu korizme, i ne samo sada, ali sada možda više nego inače, možemo doživjeti dramu Isusove nemoći na Kalvariji i na križu. On, usamljen, bespomoćan, napušten, nije osjećao čak ni blizinu svoga Oca. Uzalud su ga oni oko njega nagovarali da učini neko čudo, da siđe s križa, on je samo tiho podnosio što ga je snašlo. Njegova se nemoć pretvorila u smrt.

Ali, ta nemoć nije bila slabost nametnuta Isusu. To je dragovoljna nemoć iz njegove ljubavi prema nama, koja je proizašla iz njegove ljubavi prema Ocu. Najbolji lijek za nemoć jeste ljubav. Ljubav, koju je Isus svjedočio kroz

svoj život, koja se ispunila na križu i koja je udahnula život u mrtvo tijelo Isusa na dan uskrsnuća.

Uskrsnuće je konačni obračun s nemoći. U uskrsnuću je sve moguće: ljubav prema neprijatelju, podnošenje zla, prevladavanje zla i ostvarenje konačnog božanskog plana. Rođeni smo za život, a ne za smrt; rođeni smo za dobro, a ne za zlo, ne za služenje vlastima grijeha.

Čak ni u takvom đavolskom ratu ne smijemo izgubiti konačni smisao našeg kršćanskog poziva: živjeti u ljubavi i okušati snagu uskrsnuća već na ovome svijetu.

Izađimo iz svakodnevne nemoći i nevjere! Budimo hrabri i odvažimo se biti bolji! Bilo je boljih vremena, ali i gorih. Jedno je sigurno: nema vremena u kojem ne bi djelovalo uskrsnuće, točnije uskrsli Krist, samo je pitanje želimo li mi promjenu na bolje?

U ovim danima pripremimo se za Kristov dolazak, dolazak k nama, u naš svijet, kako bismo još bolje uočili djelovanje te sile na nas, i čuda njegovog dolaska u našem svakodnevnom životu.

Zato Vam želim blagoslovljen Uskrs.

Ladislav Nemet
biskup zrenjaninski

Gospodin je uskrsnuo, živ je

Uskrs je. Ovo je dan života, dan pobjede nad zlom, nad grijehom i smrću. Uskrs nije ljudskih ruku djelo. Uskrs je Božje djelo, čin Svemogućega. To je čin Onoga koji je još u Zemaljskom raju obećao novi život, novoga Čovjeka, novo Nebo i novu Zemlju. Da, Uskrs je Božje djelo. Ali, opet ne bez čovjeka, koji će vijest o uskrsnuću prenositi od generacije do generacije. Sve što Bog čini, čini zbog čovjeka. Zbog čovjeka je postao čovjekom. Na kraju će sam umrijeti na križu kao čovjek da bi uskrsnućem Novoga čovjeka uskrisio svakog čovjeka. Taj najveći događaj i vjeru u uskrsnuće svoga Sina – Bogočovjeka – Isusa Krista kao i širenje vjere u uskrsnuće opet Bog povjerava čovjeku.

Zanimljivo je uočiti da najveći događaj u povijesti spašenja Bog povjerava i otkriva čovjeku – Mariji Magdaleni. Rano ujutro, još za mraka ona ide na grob svoga Učitelja. »Uzeše Gospodina iz groba i ne znamo gdje ga staviše.« S najsigurnijega mjesta nestaje tijelo ljubljene osobe. Marija Magdalena traži svoga Gospodina, a Petar i Ivan trče do groba. Očito njih zanima više prazan grob nego li Gospodin. Oni ne traže ni mrtvoga ni živoga. Došli su provjeriti vijest o praznom grobu, uvjeriti se u istinitost. Znakovi praznoga groba su povoji i ubrus s Isusovoga ti-

jela. Međutim, za vjeru je potrebno nešto drugo, potrebno je ono što Magdalena traži – Gospodina.

Da bi čovjek mogao vjerovati mora upoznati onoga u koga vjeruje i to preko »Pisma da Isus treba ustati od mrtvih«. Stoga Magdalena, Ivan i Petar ne ostaju kod praznoga groba nego idu naviještati uskrsloga Gospodina.

Da bi čovjek susreo Boga treba se pomaknuti sa svoga mjesta i dignuti glavu s praznoga groba. Učenici će Gospodina susresti u svom svagdanu, na poslu, u lađi, u ribarenju i to baš onako kako ga je susrela Marija Magdalena videći ga kao vrtlara. Bog se daje prepoznati svima koji ga iskrena srca traže bez obzira gdje se čovjek nalazio. Jakost vjere Marije Magdalene dolazi do izražaja na putu traženja Gospodina. Prazan grob znak je da je Gospodin uskrsnuo, da je živ. Neka svima nama ova praznina groba bude put do živoga Gospodina, do Uskrsa.

Ovim mislima želim da u svima Vama žive uskrsna radost, nada i svjetlo koje nam daruje uskrsnuli Isus! Sretan i blagoslovljen Uskrs!

+ Slavko, v. r.
subotički biskup

Blagdan pobjede Vazmenog Jaganjca

U Evanđelju čitamo kako je preduskrsno vrijeme bilo obilježeno neizvjesnošću, nerazumijevanjem i strahom među učenicima, a kulminiralo je Kristovom mukom, smrću i pokopom. »A mi smo se nadali...« reći će razočarani i rastuženi učenici. Toliko patnje, muke, neprihvatanja, toliko pokopanih nada, želja i planova...

I mi smo u ovom razdoblju mogli doživjeti ili doživljavamo gotovo identične osjećaje. Još potpuno neoporavljeni od straha pred pandemijom, pogođeni gubitcima, osobnom patnjom, a onda i neizvjesnošću političke situacije na svjetskoj i europskoj sceni, kao ljudi ovoga trenutka ne možemo ostati ravnodušni na toliku patnju i strah oko nas, ali i u nama. Ponekad se čini tako teško vidjeti svjetlo u tami koja nas okružuje.

No zato, baš u ovome trenutku, dolazi spas! Krist je Uskrsnuo, pobijedio je smrt i zlo, i svojim svjetlom razgani naš mrak, kida naše okove i podiže palo čovječanstvo! Uskrsli Gospodin svakome od nas govori »Mir vama! Ne bojte se!«, »Ja sam pobijedio svijet«.

I dok u Njegovu uskrsnuću gledamo svjetlo i doživljavamo snagu i utjehu, važno je osvijestiti si i naše kršćansko, vjerničko poslanje koje proizlazi iz susreta s Uskrsnim Bogom. Umorni od vlastitih tuga, strahova i neizvjesnosti, u napasti smo htjeti zadržati samo za sebe to svjetlo i radost novoga života, poput Marije Magdalene ili

Tome. No, Isus nas zajedno s učenicima podsjeća: »kao što mene posla Otac, i ja šaljem vas!«. Šalje nas natrag u Galileju, u našu svakodnevicu, u naše obitelji i zajednice, našoj braći i sestrama koji su još uvijek u beznađu, zatvoreni u tami i strahu, potrebiti ljubavi i blizine, utjehe i radosti, da im mi sada ohrabreni i preobraženi susretom s Uskrsnim, budemo svjetlom i donesemo Njegov mir i radost koje smo sami doživjeli. Jer istinski susret s Uskrsnim nužno mijenja i preobražava svakog čovjeka, čitavog čovjeka; Uskrs je obnova duha, uma i srca koju u nama čini Bog.

Neka ovaj Uskrs bude zaista radostan, osobni susret sa živim Bogom; Uskrs svih naših nada i radosti, te Uskrs ponovnog otkrića vlastitog kršćanskog poslanja i poziva – na živu i djelotvornu ljubav prema braći i sestrama koji su u bilo kakvoj potrebi, duhovnoj ili materijalnoj. Jedino je podijeljena radost istinska radost!

Dijeleći radost s vama, u zajedništvu s biskupom **Đurđem Gašparovićem**, želim Vam blagoslovljen Uskrs – blagdan pobjede Boga našega, Vazmenog Jaganjca! Uskrsnu Krist, Pasha naša! Aleluja!

Fabijan Svalina,
biskup koadjutor srijemski

Hrvatski jezik se vraća u udžbenike

Ministarstvo prosvjete, znanosti i tehnološkog razvoja zatražilo je od nakladnika udžbenika iz srpskog jezika za 8. razred osnovne škole da do sredine svibnja izmijene dio u udžbenicima koji se odnosi na podjelu južnoslavenskih jezika u kojoj se negira postojanje hrvatskog, te bosanskog/bošnjačkog i crnogorskog jezika.

Kako je priopćio pučki pravobranitelj, po pritužbi Hrvatskog nacionalnog vijeća pokrenuta je kontrola rada Zavoda za unapređivanje obrazovanja i odgoja i Ministarstva prosvjete i tijekom te kontrole utvrđeno je da je u »spornom udžbeniku navedeno da se Hrvati, Bošnjaci i Crnogorci koriste srpskim jezikom, ali ga nazivaju hrvatskim, bosanskim/bošnjačkim i crnogorskim jezikom«.

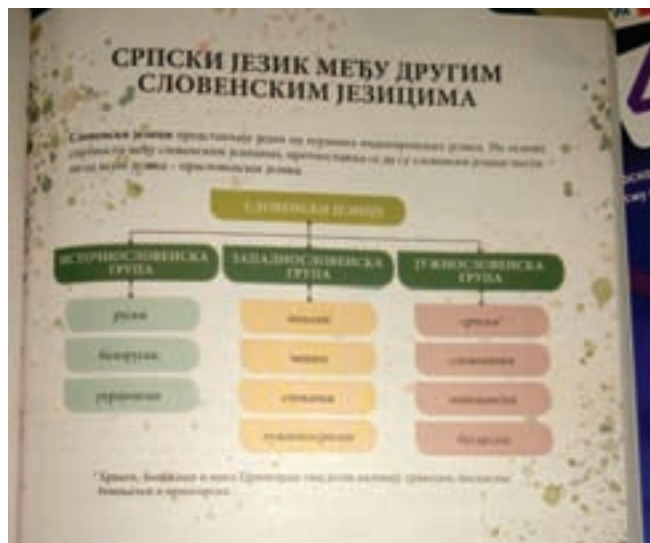
Nakon reagiranja pučkog pravobranitelja zbog povrede prava i sloboda nacionalnih manjina u Srbiji, Ministarstvo prosvjete, znanosti i tehnološkog razvoja zatražilo je od nakladnika udžbenika izmjenu spornog dijela sadržaja.

»Budući da se takvom definicijom negira postojanje jezika nacionalnih manjina, što je u suprotnosti s Europskom poveljom o regionalnim i manjinskim jezicima koju je Srbija ratificirala, posebno što su hrvatski i bosanski jezik u službenoj uporabi u Srbiji, pravobranitelj je u preporukama od Ministarstva zatražio povlačenje iz uporabe tog udžbenika od početka naredne školske godine«, navodi se u priopćenju.

Postupajući po preporukama pučkog pravobranitelja Ministarstvo prosvjete navodi da je Zavod za unapređivanje obrazovanja i odgoja nakladnicima tih udžbenika uputio smjernice za izmjenu dijela sadržaja u udžbenicima za srpski jezik za osmi razred osnovne škole na taj način da se da narativno objašnjenje podjele južnoslavenskih jezika, bez tablice ili liste.

Od nakladnika je zatraženo »da za sve primjerke ovih udžbenika, koji su još uvijek na tržištu osiguraju ispravak objavljenog teksta i da tiskanu ispravljenu stranicu pripoje postojećoj stranici u udžbeniku«.

Povlačenje udžbenika još početkom školske godine zatražilo je Hrvatsko nacionalno vijeće, stručnjaci i političko vodstvo iz Hrvatske.

Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje pozdravio je odluku srbijanskoga Ministarstva prosvjete o izmjeni sadržaja udžbenika kojim se negira postojanje hrvatskog jezika, ocijenivši je kao korak u dobrome smjeru jer se njome ispravlja znanstveno neutemeljena teza.

Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje (IHJJ) u priopćenju podsjeća da je prvi u Hrvatskoj upozorio na apsurdnost, ali i pogubnost takve prakse, istaknuvši da je riječ o skandaloznoj, a ujedno i znanstveno netočnoj i neodrživoj tezi.

Ravnatelj Instituta dr. **Željko Jozić** obrazložio je u rujnu prošle godine kako je bez obzira na često isticane slične teze, to bilo prvi put da je iza takva negiranja hrvatskoga jezika stao Odbor za standardizaciju srpskoga jezika srpske akademije, što je zapravo bio izraz i srbijanske jezikoslovne politike.

Najnovijim činom srbijanskoga Ministarstva prosvjete ispravlja se jedna potpuno znanstveno neutemeljena teza, što je svakako korak u dobrome smjeru, ističe IHJJ, ali upozorava da su se u proteklih godinu dana pojavile barem još dvije sporne točke koje se tiču međusobnih kulturno-jezičnih odnosa.

H. R.

Voćko na sajmu u Mostaru

Hladnjača **Voćko** iz Tavankuta sudjelovala je na Međunarodnom sajmu gospodarstva u Mostaru. Kako je za *Hrvatsku riječ* kazao direktor **Voćka Marijan Davčik**, ovo je njihovo prvo predstavljanje na toj sajamskoj manifestaciji.

»Svježe voće i voćni sok od jabuke asortiman su koji smo izložili, ali akcent je bio na sokovima, jer mislimo da je to proizvod koji bi mogao bit interesantan za to tržište.

Obavili smo poslovne razgovore i dogovor je da naši potencijalni partneri analiziraju tržište, mi da vidimo uklapamo li se u cijene, pa vidjet ćemo dalje«, kaže Davčik.

Sudjelovanje gospodarstvenika iz hrvatske zajednice na sajmu u Mostaru organizirao je DSHV, a cilj je bio predstaviti proizvode višeg stupnja prerađene.

Z. V.

DSHV zadovoljan brojem osvojenih glasova među vojvođanskim Hrvatima

Demokratski savez Hrvata u Vojvodini iskazuje veliko zadovoljstvo ostvarenim rezultatima na proteklom parlamentarnim izborima koalicije Zajedno za Vojvodinu – Vojvođani, čijim smo bili članom. Postignut je osnovni cilj, a to je da smo vratili predstavnika vojvođanskih Hrvata u srbijanski parlament.

Zadovoljstvo DSHV-a je veće kada imamo u vidu dobiveno povjerenje građana u mjestima u kojima u značajnom udjelu žive Hrvati. Naime, oni pokazuju da su Hrvati i njihovi sumještani u velikoj mjeri dali povjerenje našoj listi i kandidatima na njoj. Gdje ima Hrvata u većem broju, gdje smo bili u prilici voditi kampanju i gdje je bilo značajnije podrške iz vlastitih redova, DSHV je osvojio bolje rezultate u odnosu na prošle izbore!

Primjerice, u svim selima i salašima u okolici Subotice u kojima u značajnom omjeru žive Hrvati, naša lista je bila druga po broju glasova. U Maloj Bosni osvojili smo 20,4%, u Đurđinu 19,9%, u Tavankutu s Mirgešom 18,6%, a u Žedniku 16,2% glasova. Na području cijeloga

Grada Subotice, koalicija u kojoj je DSHV dobila je povjerenje 3.032 glasača. U odnosu na izbore 2020. godine, kada smo nastupali u drugoj koaliciji, to je gotovo 1.000 ili 46,8 % više glasova.

U gradu Somboru naša koalicija osvojila je gotovo 1.200 glasova. Od naselja i dijelova grada s hrvatskom većinom ili velikim udjelom, na drugom smo mjestu među parlamentarnim listama u Monoštoru (15% glasova), Nenadiću (14%) i Beregu (11%), dok smo treći na Bezdanskom putu s pripadajućim salašima, kao i Gradini.

U općini Bač naša koalicija osvojila je 497 glasova, što je 6,8% od ukupnog broja važećih glasova. U Plavni smo drugi po broju glasova, u Bođanima, Vajskoj i Selenči treći, a u Baču četvrti. Naše tradicionalno uporište je i Sonta, u općini Apatin, gdje smo bili na drugom mjestu i osvojili 13,8% glasova.

Spomenuti rezultat smatramo uspjehom jer je ostvaren bez ikakvih ucjena i prijetnji, bez primoravanja zaposlenih u javnom sektoru, bez kupovine glasova, bez podrške medija, bez lakih obećanja... Hrvati su ostali uz nas i kada smo izašli na izbore u posve neravnopravnim uvjetima i kada smo bili stigmatizirani! I to nam je u DSHV-u dovoljno!

Stoga veliku zahvalu upućujemo svim Hrvatima i Hrvatima koji su i ovoga puta prepoznali u DSHV-u onu političku snagu hrvatske zajednice u Srbiji kojoj vrijedi dati povjerenje na izborima. Njih je ovoga puta bilo znatno više, unatoč brojnim opstruiranjima kako iz vlastitih redova tako i prijetnji koje su dolazile izvan struktura hrvatske zajednice.

Tomislav Žigmanov, predsjednik

Marin Piuković u Bruxellesu

Predsjednik mladeži DSHV-a **Marin Piuković** boravit će šest tjedana na praksi u Bruxellesu i bit će angažiran u uredu zastupnika **Karla Resslera**, koji je član Europskog parlamenta od 2019. godine.

»Očekujem mnogo od boravka u Bruxellesu. Prilika je to za nova iskustva, praksu, za praćenje europskih procesa, načina donošenja odluka koje će biti korisne ne samo za DSHV već i za cjelokupnu zajednicu«, kazao je Piuković.

On će u Bruxellesu boraviti od 15. travnja do 30. svibnja.

Z. V.

Planovi manjinskih stranaka, DSHV-a i SPP-a, u budućem sazivu parlamenta

Za politike pomirenja i ravnomjerni razvoj

Žigmanov: »Spremni smo razgovarati o svemu, pa i o sudjelovanju u procesima odlučivanja« * Đerlek: »Očekujemo sudjelovanje u budućoj vlasti na najozbiljnijem nivou i najznačajnijim pozicijama«

Proglašenje konačnih rezultata izbora u Srbiji odgađa se zbog ponovljenog glasanja, saopćila je 6. travnja Republička izborna komisija. Izbori za narodne zastupnike će biti ponovljeni na ukupno 54 biračka mjesta, a izbori za predsjednika na 35 mjesta. Na ponovljenom glasanju za zastupnike pravo glasa ima 32.181 birač, a za predsjednika 28.687 birača. Istovremeno, Gradska izborna komisija je odbacila 116 prigovora oporbe u Beogradu gdje će se glasati ponovo samo na 6 biračkih mjesta.

Kako ponovljeni izbori neće značajnije utjecati na odnos snaga u parlamentu, pažnja javnosti je, osim na trenutno dominantno pitanje beogradskih izbora i pitanje svih pitanja tko će vladati glavnim gradom, usmjerena i na pitanje tko će činiti vladajuću većinu u parlamentu, tko će biti u vladajućoj koaliciji, a tko u oporbi. Podsjetimo se, prema podacima RIK-a lista »Zajedno možemo sve« ima 120 osvojenih mandata, lista »Ujedinjeni za pobjedu Srbije« ima 38, lista **Ivice Dačića** ima 31 mjesto u parlamentu, koalicija »Nada« 15 mandata, koalicija »Moramo« 13 zastupnika, a koalicije »Patriotski blok« i »Zavetnici po 10 mandata.

Kao mogući saveznici u formiranju vladajuće koalicije na čelu sa Srpskom naprednom strankom se pojavljuju i predstavnici stranaka nacionalnih manjina, prije svega dugogodišnji, pouzdani partner SNS-a Savez vojvođanskih Mađara sa svojih šest zastupnika, ali i Stranka pravde i pomirenja s tri zastupnika, a u mogućim scenarijima za formiranje vlade navodi se i koalicija »Zajedno za Vojvodinu« s ukupno dva mandata preko koje je Demokratski savez Hrvata u Vojvodini ušao u parlamet s jednim zastupnikom. SDA Sandžaka, koji će imati dva zastupnika u novom sazivu parlamenta Srbije, ne spominje se u ovom kontekstu.

U vlasti ili oporbi?

Kako vide sebe u budućem parlamentu, razgovarali smo s predsjednikom DSHV-a, novoizabranim zastupnikom **Tomislavom Žigmanovim** i generalnim tajnikom Stranke pravde i pomirenja **Edinom Đerlekom**.

Na pitanje kakav je stav DSHV-a o ulasku u vladajuću koaliciju ako do poziva dođe, Žigmanov odgovara: »Vidite da se o mnogim scenarijima govori u javnosti, no mi još uvijek nismo ni od koga bili službeno kontaktirani. Ima mnogo nagađanja, više je pretpostavki u opticaju, a vrijeme će ubrzo donijeti konkretnije odgovore. Kao lider političke stranke hrvatske zajednice rekao sam nekoliko puta da smo spremni razgovarati o svemu, pa i o su-

djelovanju u procesima odlučivanja. Naravno, ne samog sudjelovanja radi, već radi ostvarivanja interesa hrvatske zajednice u Srbiji, ali i pospješivanja europskih integracija, razvoja demokracije, vladavine prava, institucija, manjinskih politika...«

Generalni tajnik Stranke pravde i pomirenja Edin Đerlek pak kaže kako će imati sastanak s predsjednikom države u razdoblju koje slijedi u svezi njihovog sudjelovanja u formiranju vladajuće koalicije i Vlade i da na temelju svog izbornog uspjeha žele dati puni doprinos u radu buduće Vlade.

»SPP je ostvario historijski rezultat s 36.000 glasova podrške što nas, uz SVM, svrstava u najjaču manjinsku političku stranku u zemlji. Očekujemo sudjelovanje u budućoj vlasti na najozbiljnijem nivou i najznačajnijim pozicijama, s kojih ćemo nastaviti realizaciju projekata koji su od vitalnog značaja za Sandžak i ostatak Srbije, a samim tim i za bošnjački i srpski narod. Uz to želimo dati pun

doprinos u radu Vlade s našim stručnim i visokokvalificiranim kadrovima koji svojim djelovanjem mogu pridonijeti podizanju životnog standarda na teritoriju cijele zemlje te poboljšanju individualnih i kolektivnih prava za sve narode i nacionalne zajednice koje žive u Srbiji.«

Na pitanje hoće li i na koji način u budućem parlamentu, osim sa SNS-om, surađivati i s drugim manjinskim predstavnicima, Žigmanov kaže kako DSHV ima redovitu komunikaciju s jednim brojem političkih stranaka nacionalnih manjina, a konkretnu suradnju su za ove izbore uspjeli ostvariti s jednom od njih – rusinskom »Zajedno za Vojvodinu«.

»S drugima razmjenjujemo iskustva, razgovaramo o političkim prilikama, dogovaramo zajedničke platforme djelovanja od općeg i interesa za nacionalne manjine, iskazujemo međusobnu solidarnost...«, kaže Žigmanov.

Đerlek pak kaže kako je suradnja SPP-a s predstavnicima drugih nacionalno-manjinskih stranaka »na zadovoljavajućem nivou, premda uvijek ima prostora za poboljšanje te suradnje kroz konkretne stvari koje bi bile u zajedničkom interesu«.

»Mi smo kao stranka u Srbiji prepoznati kao predstavnici ne samo bošnjačke već i ostalih nacionalnih zajednica, tretirajući njihove probleme u Narodnoj skupštini i u medijskim nastupima što je rezultiralo podrškom velikog broja pripadnika različitih nacionalnih zajednica, ali i pripadnika većinskog naroda, što nas čini veoma ponosnim i što je potvrda našeg dobrog kursa i dobrog rada«, kaže Đerlek.

Na pitanje je li moguća suradnja SPP-a s predstavnicima drugih bošnjačkih stranaka u parlamentu Đerlek odgovara kako ne bježe od toga, naprotiv teže tome:

»Naša stranka je nekoliko puta pozivala druge bošnjačke stranke na zajedničku listu i zajedničko djelovanje u parlamentu, na unaprijed utvrđenim principima oko kojih nema i ne smije biti kalkulacija, međutim, svaki naš poziv je bio ignoriran što smatramo pogubnim i za naš narod i za Sandžak gdje pretežno žive Bošnjaci, budući da nemamo neophodan konsenzus oko krucijalnih nacionalnih interesa što je primarno i suštinski važno u pogledu rješavanja najkrupnijih pitanja. I pored svega, naša ruka je i dalje ispružena svima, kao što sam to i kazao na završnom mitingu u Novom Pazaru«, kaže Đerlek.

Buduće djelovanje u parlamentu

Nakon konstituiranja Narodne skupštine potrebno je formirati i zastupničke grupe koje trebaju imati najmanje pet zastupnika. Kakvi su planovi dvije stranke po ovom pitanju? Žigmanov kaže kako se to pitanje još nije razmatralo:

»Vidjet ćemo, o tome još nismo vodili razgovore. No, zacijelo ta vrsta suradnje – formiranje zastupničke grupe – može biti isključivo s onim političkim strankama koje imaju slične političke ciljeve kao DSHV i koje su svoje političke programe ostvarivali na demokraciji primjeren način.«

Đerlek pak kaže kako su i u prošlom sazivu imali zastupnički klub »što je u praktičnom smislu pokazalo mnoge benefite u pogledu dobijanja više prostora za adekvatno zastupanje našeg naroda i ostalih nacionalnih zajednica na teritoriju Srbije, te ćemo u tom svjetlu težiti da i u ovom sazivu formiramo zastupnički klub koji će na najodgovorniji način ispuniti zahtjeve i potrebe manjinskih naroda, ali i svih građana u ovoj zemlji«.

A koje su to teme i pitanja koji će ovim dvjema strankama biti prioritetni u budućem sazivu parlamenta?

Žigmanov kaže kako će inzistirati na onim sadržajima koji su bili dio njihove predizborne platforme. »Konkretno, to su europske integracije, koje uključuju napredak u vladavini prava i razvoju institucija, napose kada je riječ o pravima nacionalnih manjina i pratećem institucionalnom okviru i politika financiranja. Drugo, decentralizacija i ravnomjerni razvoj, osobito za područja i naseljena mjesta u kojima u značajnijim postotcima žive Hrvati s ciljem da se stvaraju perspektive za opstanak i razvoj hrvatske zajednice. Treće, rješavanje otvorenih pitanja – od integracije Hrvata u srbijansko društvo i uključivanja u procese donošenja odluka, preko uspostave takvih politika suočavanja s prošlošću koje će za posljedicu imati komemoriranje nevinih žrtava Hrvata u Vojvodini 1990-ih, do izgradnje pozitivnih politika priznanja završno s osnutkom Hrvatskog školskog centra.«

Đerlek pak kaže kako će, kao i u prošlim sazivima, njihova stranka »svakoj sjednici prilaziti maksimalno ozbiljno tretirajući sva pitanja od značaja za manjinske, ali i većinski narod u Srbiji«.

»Borit ćemo se prije svega za poboljšanje individualnih i kolektivnih prava Bošnjaka i ostalih naroda uz ravnomjeran razvoj svih dijelova Srbije. Naše djelovanje će biti usmjereno na podizanje kvalitete života građana kroz realizaciju infrastrukturnih projekata, kroz osiguravanje uvjeta i ambijenta za dovođenje investitora u Sandžak i širom Srbije, uz otvaranje novih radnih mjesta i nova zapošljavanja, što bi osim podizanja životnog standarda spriječilo masovne odlaske mladih ljudi iz Sandžaka. I u ovom sazivu nastavit ćemo potenciranje suštinskog pomirenja među narodima zarad mira, stabilnosti i pozitivne političke klime koja je nužna za svaki napredak i razvoj naše države, uz kategoričnu borbu protiv kriminala i korupcije koji razjedaju naše društvo.«

J. D.

Strategija gospodarstva hrvatske zajednice u Srbiji

Realna procjena stanja i potencijala

U registar je do sada upisano 1.039 poljoprivrednih gospodarstava i 105 poduzetnika. Prema veličini posjeda najviše je gospodarstava koja posjeduju do 10 hektara, dok više od 50 hektara ima tek 11 gospodarstava

Prvi sastanak tima za izradu Strategije gospodarstva hrvatske zajednice u Srbiji održan je u prostorijama Hrvatskog nacionalnog vijeća 7. travnja u Subotici. Predsjednica HNV-a **Jasna Vojnić** predstavila je članovima tima načine strateškog planiranja, a o analizi podataka koji su prikupljeni u registru gospodarstvenika i poljoprivrednih gospodarstava govorio je upravitelj Fondacije za razvoj hrvatske zajednice u Srbiji **Cro-Fond Lazar Cvijin**. Na kraju su sudionicima sastanka podijeljene teme koje je potrebno pripremiti do sljedećeg susreta planiranog za mjesec dana.

»Premda gospodarstvo nije među područjima za koja HNV primarno skrbi, odlučili smo se veliku pažnju posvetiti i tom području bez čijeg razvoja ne može biti ni cjelovitog razvoja zajednice. Fondacija *Cro-Fond*, na čelu s upraviteljem Lazarom Cvijinom, već je odradila veliki dio priprema nužnih za izradu strategije. Sada slijedi isto sumarno predložiti članovima tima i na osnovi toga iznjediti pravce i prioritete djelovanja. Šira zajednica će kroz nekoliko mjeseci našega rada biti uključena u javne rasprave te će moći dati svoj doprinos«, rekla je Jasna Vojnić i navela kako je projekt izrade Registra gospodarstvenika i poljoprivrednih gospodarstava započeo u drugoj polovici prošle godine i taj posao je završen.

Cilj

»Ovaj tim će se narednih nekoliko mjeseci baviti izradom strategije. Okupili smo se u ovom sastavu kako bismo izradili Strategiju razvoja gospodarstva hrvatske zajednice u Srbiji. Do sada se nismo na sustavan način bavili gospodarstvom u okviru naše zajednice, bili su neki pojedinačni pokušaji prije nekoliko godina, ali nikada se nismo ovako sastali da planiramo i vidimo u kom smjeru bismo zapravo trebali ići. Moramo jasno definirati što su naše potrebe, izlistati koje su sve moguće suradnje s Hrvatskom, je li to nabava opreme, izlaganje proizvoda, plasiranje proizvoda, umrežavanje. Cilj je da se u Fond nabave sredstva koja bi pomogla naše gospodarstvenike. Zapravo, naš cilj će biti da jasno iskristaliziramo što su nam potrebe i da ih znamo tako artikulirati putem raznih projekata«, rekla je Jasna Vojnić, nakon čega je članovima tima predstavila načine strateškog planiranja.

»Vremenom je izgubljeno prvobitno značenje starogrčke riječi strategija – vođenje vojske, sada se koristi kako bi se označilo postupanje usmjereno k ostvarivanju određenog cilja nakon dužeg planiranja. Strateško planiranje ima cilj sačiniti presjek stanja, utvrditi mjere za unaprijeđenje primjene pravca, oduprijeti se strategijama odvlačenja od bitnog, kontinuitet aktivnosti, temelj za financijsko planiranje i uključivanje što većeg broja pripadnika hrvatske zajednice u procese odlučivanja«, rekla je Jasna Vojnić i navela kako se u svakoj strategiji najprije radi PESTEL analiza.

»Ta analiza znači da mi moramo predvidjeti sve ono na što nemamo utjecaj, a što će utjecati na naše rezultate rada. Kratica PESTEL analiza je kratica od različitih konteksta: P – politički, E – (makro) ekonomski, S – socio-kulturni, T – tehnološki, E – okruženje, L – (law) zakon i plus R – religijski. Kada budemo radili strategiju, analizirat ćemo ove kontekste, a na te kontekste utječe: ispodprosječan prirodni priraštaj, ovdašnji Hrvati su natprosječno stara manjina. Prosjek starosne dobi Hrvata u Srbiji je 51,2 godine, a prosjek Srbije 42,2 godine. Od

Članovi tima za izradu Strategije: **Miroslav Kujundžić** (Subotica), **Mirko Ostrogonac** (Žednik), **Mladen Petreš** (Novi Sad), **Nikola Bašić** (Subotica), **Ladislav Suknović** (Subotica), **Davor Gurić** (Tavankut), **Dražen Marić** (Subotica), **David Anišić** (Subotica), **Natalija Žunar** (Petrovaradin), **Ivan Majić** (Odžaci), **Lazar Cvijin** (Subotica), **Tomislav Žigmanov** (Subotica), **Jasna Vojnić** (Subotica).

21 etničke zajednice Hrvati spadaju u pet najstarijih, uz Vlahe, Makedonce, Nijemce i Slovence. Zatim, natprosječan udio urbane populacije. U gradovima živi 2/3 Hrvata. Natprosječan je udio žena. Hrvati su zajednica s najvećim udjelom žena, na 100 muškaraca je 141 žena. Na kontekste utječe i ispodprosječan broj visokoobrazovanih, 9,05% prema 11,04% visokoobrazovanih u većinskom narodu«, rekla je Jasna Vojnić i navela sljedeće faktore uspješnog planiranja: realna procjena stanja i potencijala, konzultacije sa širim krugom zajednice, pre-

pisivanje primjera dobre prakse, postizanje konsenzusa, otvorenost za nove ideje i redovito podvrgavanje analizi, samokritici i reviziji.

Analiza stanja

U nastavku sastanka Lazar Cvijin je predstavio analizu stanja na osnovu upitnika za izradu Registra gospodarstvenika i poljoprivrednih gospodarstava.

»Promocija akcije je krenula od sredine ljeta prošle godine. Održali smo tribine u Subotici, Somboru, Beregu, Sonti, Vajskoj, Rumi, Platičevu, Srijemskoj Mitrovici, Surčinu, Golubincima, Novom Slankamenu i Starčevu. Željeli smo da informacije o izradi Registra stignu do članova zajednice. To je bila priprema koja je trajala do kraja kolovoza. Okupili smo tim koordinatora i popisivača. U timu je bilo 32 popisivača, a popis je trajao u razdoblju od 1. rujna do 30. studenoga prošle godine. Brojka nije konačna, još nam stižu prijave za upis. Mi sada na osnovu upitnika baratamo brojkom od 1.039 poljoprivrednih gospodarstava i 105 gospodarstvenika koji imaju svoje obrte ili poduzeća. Za izradu strategije to je dobar uzorak«, rekao je Lazar Cvijin i predstavio rezultate popisa poljoprivrednih gospodarstava.

Broj poljoprivrednih gospodarstava u Gradu Subotica je 562, u Gradu Somboru 103, u Općini Bač 77, u Općini Šid 74, u Općini Apatin 56, u Općini Stara Pazova 56, u Općini Ruma 53, u Gradu Srijemska Mitrovica 18, u Općini Opovo 14, u Gradu Pančevo 13, u Gradu Beogradu 9, u Gradu Novi Sad 2, u Općini Srijemski Karlovci 1 i u Općini Pečinci 1.

Ratarstvom se bavi 955 poljoprivrednih gospodarstava, govedarstvom 171, voćarstvom 150, povrtlarstvom 103, ovčarstvom 59, peradarstvom 42, pčelarstvom 30, konjogojstvom 29, vinogradarstvom 27, seoskim turizmom 4, hortikulturom 4, proizvodnjom začinskog i ljekovitog bilja 3, ribarstvom 1 i uzgojem kalifornijskih glista 1 gospodarstvo. U sustavu PDV-a je 108 gospodarstava, prema veličini posjeda najviše gospodarstava ima do 10

hektara, dok više od 50 hektara u vlasništvu ima tek 11 gospodarstava. Po granama stočarstva najviše je gospodarstava koja se bave uzgojem goveda, svinja, ovaca i peradi.

U upitniku koji su za potrebe registra popunjavali gospodarstvenici oni su se mogli izjasniti i o tome u što žele ulagati sredstva. Najveći broj njih – 801 želi obnoviti mehanizaciju, dodatne poticaje želi 252 gospodarstava, izgradnju objekata 259, dok bi sredstva u kupnju zemljišta uložilo 312 gospodarstvenika.

Prema popisu, broj gospodarstvenika koji imaju vlastiti obrt ili poduzeća po mjestima je sljedeći: Grad Subotica 41, Grad Sombor 11, Općina Apatin 11, Grad Srijemska Mitrovica 11, Općina Šid 8, Općina Ruma 6, Grad Pančevo 6, Grad Beograd 6, Općina Stara Pazova 4 i Grad Novi Sad 1. Više od dvije trećine ovih gospodarstava je u vlasništvu muškaraca. Čak 85 posto bavi se uslužnim djelatnostima.

Predstavljena je i klasifikacija gospodarstava prema veličini: mikro poduzeća čine 60 posto, mala 35, srednja 4 posto i velika gospodarstva 1 posto. Do pet uposlenika ima 70 posto gospodarstvenika iz ove kategorije, od 5 do 20 je 14 posto, a s više od 20 uposlenika je 3 posto.

Na lokalno tržište orijentirano je 68 posto, uz lokalno tržište gospodarstva posluju i na regionalnom i međunarodnom tržištu.

Kada je riječ o djelatnostima, donimiraju obrtništvo i trgovina, te promet, građevinarstvo, ugostiteljstvo, industrija, usluge, turizam, bankarstvo, IT sektor, energetika, obrazovanje, zdravstvo, nakladništvo...

Kupovina opreme, proširenje poslovnog prostora, nabava osnovnih i obrtnih sredstava, investicije su u koje bi novac uložili gospodarstvenici iz ove kategorije.

Ono što slijedi u radu tima za izradu Strategije je analiza stanja po područjima gospodarstva, određivanje cilja, vizije, misije, PESTEL i SWOT analize i izrada strateškog plana.

Zvonko Sarić

Luka Ivković, svećenik u Čereviću, Beočinu i Srijemskoj Kamenici

Ne zaboravimo Kristovu pobjedu nad silama zla

Okvirno govoreći, župa Čerević s mjestima Banoštor, Susek i Neštin broji oko 250, župa Beočin oko 400, a župa Srijemska Kamenica s Ledincima i Starim Ledincima oko 320 katolika. U svim ovim župama i filijalama većina katolika su Hrvati

Intervju vodio: Marko Tucakov

Luka Ivković rođen je 9. kolovoza 1993. u Osijeku. Po završetku osnovne škole u Koški upisuje srednju Prirodoslovno-matematičku gimnaziju u Našicama. Završivši srednju školu, 2012. godine upisuje Filozofsko-teološki studij na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Đakovu kao student laik. U trećoj godini studija pristupa u Bogoslovno sjemenište u Đakovu. Za đakona je zaređen 2017. godine, a đakonski praktikum imao je u župi Presvetog Srca Isusova u Vinkovcima. Za mladomisničko geslo izabrao je redak Knjige Izlaska: »Gospodin je moja snaga, Gospodin je moja pjesma« (Izl 15, 2). Mladu misu slavio je 2018. godine, u filijalnoj crkvi Imena Marijina,

u Lugu Subotičkom, župa Presvetog Trojstva, Budimci, a nakon toga je bio kapelan u župi sv. Ćirila i Metoda u Osijeku, pa u župi Svetog Mihaela u Donjem Miholjcu, te u župi sv. Ćirila i Metoda, Vinkovci i u župi bl. Alojzija Stepinca u Vinkovcima. Nakon kapelanske službe dekretom nadbiskupa **Hranića**, radi pastoralnih potreba, posuđen je Srijemskoj biskupiji na tri godine s mogućnošću produžetka djelovanja, te je dekretom biskupa srijemskog mons. **Đure Gašparovića** imenovan 25. kolovoza 2021. godine župnikom župe u Čereviću te župnim upraviteljem župa u Beočinu i u Srijemskoj Kamenici. S vlč. Ivkovićem razgovarali smo na Cvjetnicu.

► **Kakva iskustva donosite iz jedne velike župe, sv. Ćirila i Metoda u Osijeku, gdje ste bili kapelan, u Srijem?**

Iskustvo je važna stvar za svakog čovjeka kako bi se u naredim situacijama i nepoznatim sredinama što lakše snašao i normalno funkcionirao. Iskustva u župi sv. Ćirila i Metoda su bila lijepa, moja prva iskustva kao mladog svećenika. Sam početak privikavanja je uvijek težak, no takve sam naravi da se vrlo brzo snađem i uđem u dijalog s ljudima. Brzo ostvarujem komunikaciju, a pri tome vedar i lepršavi duh mi u tome pomaže da brzo pridobijem ljude i s njima lako radim u bilo kojem segmentu. Župa je bila daleko zahtjevnija nego dosadašnje, barem u pastoralnom smislu i obaveze predavanja školskog vjeronauka u osnovnoj školi. Naravno, sve ono što sam proživio i iskusio u Osijeku nastavio sam graditi u novim župama u koje sam bio poslan. Nova župa, nova iskustva, novi ljudi i novi naponi. Bogu hvala.

► **Srijem slovi kao neatraktivno pastoralno područje, iako je razmjena svećenika bila stoljećima prisutna, te se vjernički Srijem teško mogao zamisliti bez svećenika iz današnje Đakovačko-osječke nadbiskupije. Što je Vas privuklo da dođete k nama?**

Moram odmah napomenuti da nisam bio sretan što me nadbiskup i metropolit đakovačko-osječki mons. Đuro Hranić pozvao na razgovor i pitao za moju raspoloživost za odlazak u Srijem. Iako sam bio samo pitan jesam li spreman, iako sam rekao da ne želim ići, znao sam da ću doći u Srijem. Bilo mi je teško prihvatiti odlazak, ne samo zbog strane zemlje, već i odvojenosti od obitelji, a pogotovo jer mi je majka nedavno preminula pa osjećam potrebu biti uz obitelj braće i oca. No, bilo kako bilo, moj stav je da idem gdje me biskup šalje, ako je moja potreba ovdje u Srijemu, spremno prihvaćam pastirsko poslanje i ovdje. Zapravo, smatram da, gdje god došao, moje je da vršim svoje poslanje predano i dostojanstveno kao što to Krist od nas zahtijeva.

► **Pokrivate tri župe, misite na četiri mjesta redovito, tu je i niz filijala, uz Dunav od granice Srijemske biskupije do Petrovaradina, na sjevernim padinama Fruške gore. Prvo pitanje za svakoga tko mora raditi bilo što na ovako puno mjesta je: kako sve postignete? Kako izgleda Vaš radni tjedan, a napose nedjelja?**

Teško mi je opisati kako izgleda moj radni tjedan, jer je svaki drugačiji i ne mogu napraviti neki temeljni okvir obveza. Svaki tjedan stavlja uvijek nove izazove i zahtjeve. Načelno gledajući, župnik sam tri župe s pripadajućim filijalama, premda samo jedna (Neštin) ima crkvu za bogoslužje. Svete mise su redovito utorkom i četvrtkom u župi sv. Barbare, djevice i mučenice u Beočinu, srijedom i subotom u župi Našašća sv. Križa u Srijemskoj Kamenici i petkom u župi sv. Josipa, zaručnika BDM u Čereviću. Sav se raspored može pronaći na oglasnim pločama župa i na Facebook stranici župa (Rimokatoličke župe Čerević, Beočin i Srijemska Kamenica). Prije mise se moli ili krunica ili Križni put ili druga pobožnost, ovisno o dobu crkvene godine u kojem se nalazimo. Nakon misa imamo pjevačke probe i druge susrete s vjernicima. Kako

sam ovdje tek sedam mjeseci, za sada redovitu župnu katehezu nemam dok ne upoznam sredinu i ono što mi se pruža kao pastoralni zahtjev. Stoga se sav pastoralni rad svodi na individualnu pouku za krštenje i vjenčanje bilo u župi bilo u domu obitelji. Za prvu pričest i krizmu je u planu redoviti susret u jesen ove godine dok skupim one koji trebaju primiti sakramente. Pod misama tijekom tjedna došašća i korizme imam uvijek kratku propovijed ili nagovor tijekom križnog puta, a u tim liturgijskim vremenima intenzivnije s pjevačima pripremamo liturgijsko pjevanje. Uz sve to, imamo i euharistijska klanjanja u sve tri župe, radne akcije uređenja crkve, dvorišta i župnih kuća. Gledajući sve tri župe, nekako je najlakše reći i djelovati kada dođem u obitelj i imam kateheze i susrete, što iziskuje dosta vremena. Naime, teško je naći termin za sve redovite pastoralne djelatnosti u župama, pa se stvara potreba individualnog pristupa prema određenoj potrebi, sasvim drukčije nego je to u Hrvatskoj. Nema nas puno, pa ono malo što nas ima treba držati na okupu, a na koji drugi način nego misionarski pohod u kuću ili stan. Moj život sadržava i rad u uredu, stvaranje planova i programa, materijala za kateheze, mnoge pravne stvari, održavanja crkve i crkvenih objekata i dr. Kako živim sam i nemam pomoć u kući, sam se brinem za domaćinstvo i ono što jedno domaćinstvo zahtijeva: od kuhanja, pranja, glačanja, kopanja, održavanja okućnice itd. Naravno, sve se stigne kad se dobro organizira vrijeme. Uz sve to valja napomenuti da treba odvojiti i vrijeme za sebe i vrijeme za Boga u molitvi. Što se tiče nedjelje, sveta misa je u Čereviću u 8 sati, u Beočinu u 9.30 i u Srijemskoj Kamenici u 11 sati, a filijala Neštin ima misu načelno u prvu nedjelju u mjesecu ili ako je drugačije određeno zbog kalendara. Nakon misa, koje su uvijek pjevane i svečane, što vjernici jako cijene i vole, i drže do toga, obično odlazim za Hrvatsku bilo u obilazak oca i braće, prijatelja, bilo poslovno. U svakom slučaju, pronalazim ravnotežu između onoga što mi je zahtjev i osobnih potreba, premda je župa uvijek na prvom mjestu.

► **Neobična je situacija da župnik ovih mjesta ne živi u župi s najviše katolika, već u Čereviću, gdje ih je najmanje. Zbog čega je to tako?**

Živim u Čereviću jer je prethodnik ovdje živio te su životni uvjeti najpristojniji. Župna kuća u Beočinu je malena i ne zadovoljava potrebe župe, a u Srijemskoj Kamenici je treba urediti i renovirati. Iako je Srijemska Kamenica prostorno najveća, ne broji najviše katolika od ove tri župe, a ima najveći potencijal.

► **Koliko ste uspjeli upoznati Srijemce, običi Vaše župljane? U čemu su posebnosti Čerevićana, Beočinaca, Kameničana i Neštinaca?**

Budući da sam ovdje skoro osam mjeseci, mogu reći da sam dosta dobro upoznao Srijemce, a napose svoje župljane. Kako se ne ustručavam doći župljanima kući, vrlo lako se otkrije bogatstvo Srijema, ali i ono što je nedostatak. Teško mi je govoriti o posebnostima mještana svih župa, no mogu reći da su svi vrlo gostoljubivi i srdačni, vole svojeg svećenika i rado mu pomažu ne samo oni što idu redovito u crkvu već i oni koji rjeđe pohode crkvu

ili u nju ne idu. Ovo je je skroman kraj i vjernici i žitelji skromno žive, na to su navikli ali se ne predaju kako bi svaki dan bio bolji i radosniji.

► **Imate li podatak koliko katolika, te koliko Hrvata živi u mjestima središta ove tri župe i filijalama?**

Ne primaju svi svećenika u blagoslov obitelji, stoga se ne može izvršiti točan popis onih koji su katolici i koji su Hrvati. Okvirno govoreći, župa Čerević s mjestima Banoštor, Susek i Neštin broji oko 250, župa Beočin oko 400, a župa Srijemska Kamenica s Ledincima i Starim Ledincima oko 320 katolika. U svim ovim župama i filijalama većina katolika su Hrvati. Najtužnija je stvar kad se sazna da je netko katolik kad se treba sahraniti.

► **U kakvom su stanju crkve u četiri mjesta u kojima misite? Postoje li materijalne potrebe koje bi trebalo zadovoljiti kako bi se ostvario plodan pastoralni rad u ovim župama?**

Crkve u Čereviću, Beočinu i Srijemskoj Kamenici su u dobrom stanju i dostatne su za dobar i kvalitetan pastoralni rad. Svakako da bi se u skoro vrijeme crkva u Srijemskoj Kamenci trebala urediti i zaštititi od vlage. Crkva u Neštinu nema provedene električne instalacije jer je dva puta gorila. Iako se bogoslužje u njoj vrši, potrebno je uvesti struju, promijeniti prozore, zaštititi od vlage i riješiti pod u crkvi. Teško je reći kad će se što raditi jer su financijski izdaci veliki, a župe se ne mogu pokriti, te je neophodno tražiti donacije, bilo domaćih bilo stranih donatora.

► **I iz ovih mjesta je znatan broj Hrvata protjeran ili je iz drugih razloga odselio tijekom protekla tri desetljeća. Vide li se danas posljedice tih promjena u puku? Općenito je mišljenje da se katolici i Hrvati u Srijemu još uvijek ustručavaju javno se očitovati na ovaj način. Imate li takav dojam i iskustvo?**

Poznata je činjenica da su brojni Hrvati protjerani ili su svojevolumno otišli iz ovog područja što se izrazito očituje u ovim župama. Župe malo-po malo umiru i, kako se čini, budućnost nije svjetla. Mladih je sve manje, djeca se ne rađaju, a sve je više starih i sprovoda. Katolici i Hrvati nastoje živjeti u miru ne izazivajući prijezir ili degradaciju.

► **Sve više tradicionalno katoličkih sredina i crkvenih zajednica kod nas je iznimno staro. Kakve su radosti i koje tuge u pastoralnom radu u »starijim« župama?**

Činimo ono što možemo činiti u sredini u kojoj se nalazimo. I ono malo što imamo vrijedno je rada. Kao što je Kristu stalo do svakog čovjeka, tako i nama župnicima bilo ono mlado ili staro, pripada nama, pripada Bogu. Radosti uvijek postoji te se ona očituje u mudrosti, požrtvornosti i iskustvenosti života. Uvijek je tuga kad netko ne može biti aktivni član župne zajednice bilo zbog bolesti, bilo zbog smrti, a radost kad se okupljamo, slavimo Boga i kad pripremamo i dijelimo sakramente. A uvijek je radost sa župljanima i popiti kavu uz čašicu razgovora.

► **Puno je dokaza da vjernici ne štede sebe kada je potrebno raditi za dobro Crkve. Uspijete li djelovati u radnim akcijama i drugim oblicima zajedničkog rada?**

Svaka radna akcija se pretvori u susret i župnu katehezu, poučavanje i rast u vjeri. Vjernici se rado odazovu radnim akcijama jer drže do crkve i župnika. Stoga je imperativ, barem meni, da sam uvijek na radnim akcijama, što naš dosadašnji trud i rad ovih osam mjeseci dokazuje. Rekli bi stari: Pitajte druge pa će vam kazati.

► **Čini se da smo iz medijski forsiranog, no i realno prisutnog straha i nesigurnosti uvjetovanih pandemijom, i to baš kada smo pomislili da se ona smiruje, ušli u brige koje ljude oduvijek muče, a one su sada potaknute globalnom ratnom psihozom. Kako da se katolik postavi i djeluje u takvom izazovnom ozračju?**

Ne možemo sporiti činjenice, stvari koje se oko nas događaju, ne možemo ostati ni ravnodušni prema svemu. Ono što se od nas katolika zahtijeva je da činimo što možemo činiti, da pomognemo koliko možemo, ne samo materijalno već i nematerijalno, molitvom. Čuvati svoje zdravlje i ne brinuti tuđu brigu, češće prepustiti Bogu stvari. Čovjek kad se hrani lošim stvarima u njemu se budi jedan prezir i nezadovoljstvo, stoga neka naša hrana bude dobro kojim ćemo svladati zlo.

► **Kao pouzdan marker svjetskih događaja čeka nas Isus i njegova jedinstvena pobjeda koja i danas ljude fascinira. Što za Vas znači uskrсни optimizam? Uspijevate li ga pobuditi kod župljana i kako to činite?**

Jednom kad čovjek, vjernik prihvati realnost smrti i njezinu ljepotu, znat će i vapiti će za životom koji mu samo Bog daje, a to je upravo uskršno jutro i Kristova pobjeda nad smrću. Adam je sagriješio u vrtu, a i Isusova muka počinje u vrtu na Maslinskoj gori. Prema Svetom pismu, u Edenu su se isticala dva stabla: »stablo života, nasred vrta i stablo spoznaje dobra i zla« (Post 2,9). Stablo života predstavlja puninu života, sve ono što je čovjeku

potrebno da bi mu duša bila ispunjena mirom. Upravo je to stablo života čovjek izgubio prijestupom praroditelja. Prema židovskoj tradiciji, drvo života je bilo drvo masline, a čovjek je primao vječni život mažući se uljem dobivenim od plodova toga drveta. Mažući se tim uljem, svećenici i kraljevi Starog zavjeta htjeli su se povezati s davno izgubljenim prostorom Božjega prebivališta. Danas Crkva to isto čini u sakramentima krštenja, krizme, bolesničkog pomazanja i svetoga reda kako bi donijela vječni život osobi koja sakramente prima. Getsemani, prevedeno s hebrejskog, znači preša za ulje. Kao što je plod stabla života morao biti iscijeđen da postane upotrebljivo ulje, tako i na Maslinskoj gori počinje Isusovo drobljenje, kako bi iz njega potekao izvor života. Prvi je Adam sagriješio ubravši plod s drveta, a Isus je visio na drvetu kako bi sam postao plod spasenja koje će poništiti prvi grijeh. Upravo je ovo naš uskrсни optimizam koji nam donosi život. Biti u Božjoj ljubavi, sudjelovati u euharistiji, hraniti se Tijelom i Krvlju Kristovom, primiti sakramente, jer nam sakramenti donose život. Znajući to, nećemo se bojati smrti već ćemo joj se radovati znajući da poslije nje dolazi vječni život u zajedništvu s Trojedinim Bogom. Vjerujem da uspijevam pobuditi uskrсни optimizam kod župljana, moje je da vršim volju Božju i poziv na koji me poslao, da budem autentičan, Kristov, a način i metode ostvarenja toga će Bog providjeti.

► **Kako je danas, u Srijemu, ovdje u Srbiji, biti autentičnim svjedokom uskršnoga Isusa?**

Neovisno o mjestu i prostoru, svaki čovjek, svaki vjernik koji želi biti autentičan to može i ostvariti. Iako su sile zla jake oko nas, ne smijemo zaboraviti na Krista i njegovu pobjedu. Čovjek se često oslanja na svoje snage i zanemari Boga i time postaje neautentičan. No, kad nam je Bog na prvom mjestu, sve ostalo će doći na svoje mjesto.

Uskrсна čestitka predsjednika Skupštine grada Subotice Bálinta Pásztora

U ime Skupštine Grada Subotice i u svoje osobno ime svim sugrađanima koji Uskrs slave po gregorijanskom kalendaru želim ugodan blagdan, proveden u dobrom zdravlju, miru i radosti.

Iza nas je teško razdoblje i znamo da su to još uvijek vremena kada se svakodnevno suočavamo s velikim izazovima.

Međutim, požrtvovani i osnaženi vjerom i nadom u novi početak hvatamo se u koštac s problemima pretvarajući ih u rješive zadatke.

Neka nam za to snagu i utjehu pruži poruka najvećeg kršćanskog blagdana, ostvarenje milosti i ljubavi koja je iznad svega.

Sretan Uskrs!

dr. sc. Bálint Pásztor
predsjednik Skupštine grada Subotice

Rivijera Crikvenica

Mjesto gdje Sunce ljubi more

Leži u zagrljaju plavetnila čistog bistrog mora i zelenog zaleđa Vinodola. Njezina bogata povijest hrani maštu, njezini trgovci i ulice pretvaraju se u pozornice na otvorenom, gastronomija svjedoči o ispreplitanju tradicionalnog i modernog, kombinacija neodoljivih okusa Mediterana i neizostavne kapljice vina iz vinodolskog zaleđa

Kako nam se polako proljeće javlja nakon hladnih zimskih dana, počinjemo razmišljati o ljetu i odlasku na odmore. Mi vam predlažemo Rivijeru Crikvenicu, koja je smještena u jednom od najslikovitijih kutaka Kvarnera. Leži u zagrljaju plavetnila čistog bistrog mora i zelenog zaleđa Vinodola. Idealna je za druženje s prijateljima, obitelji, odmor u pokretu i opuštanje na plaži. Njezina bogata povijest hrani maštu, njezini trgovci i ulice pretvaraju se u pozornice na otvorenom, gastronomija svjedoči o preplitanju tradicionalnog i modernog, kombinacija neodoljivih okusa Mediterana i neizostavne kapljice vina iz vinodolskog zaleđa. Nudi brojne izazove zaljubljenicima u sport, rekreativcima i poklonicima zdravog načina života. Možete posjetiti akvarij s jadranskim i tropskim ribama, s djecom se zabaviti u adrenalinskom parku ili posjetiti neku od zanimljivih izložbi u Muzeju grada Crikvenice ili galeriji.

Destinacija je ovo puna doživljaja, gdje za pauzu ne preostaje puno vremena. Destinacija je ovo koja misli i na kućne ljubimce, čovjekove najbolje prijatelje. Stoga, neka vas ne začudi ako ugledate beach bar na kojem vaši čupavci ispijaju pivo namijenjeno upravo njima ili uživaju u slasticama na vlastitoj plaži. U kraju gdje sunce radosno ljubi more, gdje kapljice zdravlja proviruju posvuda, lako se zaboravi na vrijeme i prepusti se plimi pozitivne energije. Kada poželite modro-zeleni zagrljaj, okrepju za dušu i tijelo, bliskost s prirodom, Rivijera Crikvenica vas čeka kao najvjerniji prijatelj kojemu ćete se uvijek iznova rado vraćati.

Obavili smo razgovor s voditeljicom marketinga turističke zajednice Grada Crikvenice **Gordanom Jelenović**.

Pioniri zdravstvenog turizma

Rivijera Crikvenica ima smještaj po svačijoj mjeri – od obiteljskog gosta, zaljubljenika u sport, rekreaciju ili gastronomiju pa do ljubitelja životinja i korisnika usluga zdravstvenog turizma. Bez obzira na vaše želje, navike i sklonosti ovdje ćete se u svakom trenutku osjećati ugodno i dobrodošlo. Topli maleni hoteli i veliki hotelski kompleksi, tradicionalan ili moderan dizajn, hoteli u kojima su već početkom 20. stoljeća jednako uživali plemići, glumci i književnici, samo su dio priče o smještaju. Tu su i pansioni, hosteli i kampovi te obiteljski smještaj, koji pruža posebno opušteno ozračje i toplinu doma.

»Blaga i povoljna mediteranska klima i mikroklima, mješavina čistog morskog i planinskog zraka, toplina sunca, ljekovite kapljice morske soli, aromatično bilje – samo su neke od pogodnosti koje će osnažiti vaše tijelo i duh. Ovi prirodni ljekoviti činitelji već stoljećima pomažu u prevenciji, liječenju i rehabilitaciji raznih bolesti te poboljšavaju kvalitetu života. Upravo je zahvaljujući njima Rivijera Crikvenica već u 19. stoljeću među prvim u Hrvatskoj počela njegovati tradiciju zdravstvenog turizma, a i danas je proglašena najuspješnijom destinacijom turizma zdravlja u Hrvatskoj«, kaže Gordana Jelenović.

Jeste li znali da Rivijera Crikvenica ima više od 250 događanja u godini? Ovdje zabava nije rezervirana samo za sezonu nego sva razdoblja u godini imaju svoje čari.

»Zima je toplija uz čarobna adventska događanja, ve-sele karnevalske dane i romantično ozračje Valentino-va. Buđenje prirode u proljeće ljepše je uz tradicionalnu uskršnju pogaču te mirise i okuse na Festivalu jagoda

ili Mjesecu plave ribe. Biciklistički maraton Crikvenica otvara sezonu maratona. Ljetni dani donose zabavu na plažama diljem rivijere, poput Melodija s okusom mora, glazbenih i klapskih večeri, koncerata i predstava. (Sr) etno Selce, Dane turizma i Ribarski tjedan povezuje bogata tradicija, isto kao i Plivački maraton Šilo-Crikvenica, ujedno i najstariji plivački maraton na Jadranu. Posebnu radost i povratak u djetinjstvo pruža društvo neobičnih i beskrajno zabavnih uličnih zabavljača na *CrikvArtu*. Tople su boje jeseni sjajna kulisa za Martinju i trkački Adria Advent Maraton, koji je najljepši uvod u mnogima najdraže vrijeme u godini», dodaje Jelenović.

Utočište za zaljubljene i romantičare

Rivijera Crikvenica je idealno utočište za sve zaljubljene i romantičare, i to tijekom cijele godine. Sigurno ćete uživati u šetnji Ljubavnom cesticom dugom 8 km, koja još od prošloga stoljeća privlači pažnju prekrasnom prirodom i ugodnom tišinom. Jeste li već bili na Slatkoj, Prvoj ili Tajanstvenoj? To su samo tri od ukupno 10 najboljih lokacija za ljubljenje, koje ne samo da su obilježene oznakom nego imaju i svoju kartu. Vjerujemo da ćete ih rado istražiti sve, ali i pronaći neku novu, samo vašu, još ljepšu i srcu dražu.

»Želite li se nakratko izgubiti sa svojim voljenima, pođite na Mediteranski labirint ljubavi. Smješten u mirnom okruženju uz riječicu Dubračinu u Crikvenici, ovaj je labirint poseban, jer je napravljen od 400 grmova lovora. Znalci kažu da ostvaruje želje, pomlađuje, proljepšava, poboljšava ljubav, potiče stvaralaštvo i još mnogo toga. Možda Rivijera Crikvenica postane mjesto vašega prvoga susreta, proslave važnog trenutka i godišnjice ili mnogima najvažnijeg i najljepšeg dana u živo-

tu – vjenčanja», zaključuje voditeljica marketinga Turističke zajednice Grada Crikvenice.

Cesta plave ribe

Rivijera Crikvenica ima i jednu pomalo nesvakidašnju cestu, čije nastajanje nije inspirirano nekim poznatim pojedincem ili događajem, nego – ribom. Ime joj je »Cesta plave ribe«, a riječ je o posebnoj cjelogodišnjoj gastronomskoj ponudi temeljenoj na vrijednoj tradiciji. Plava riba ima vrlo blagotvoran učinak na zdravlje, što su Crikveničani znali još prije nekoliko stotina godina. Tada je ribarstvo bilo najznačajnija djelatnost, a mnogi su ribari iz ovoga kraja bili pravi majstori svoga zanata, traženi i cijenjeni i u

dalekim preookeanskim zemljama. Vrijeme je to kada je plava riba bila svakodnevna vladarica crikveničkih trpeza i nezaobilazan dio ručka, međuobroka ili večere. Uz »Cestu plave ribe«, poseban je podsjetnik na to i manifestacija »Mjesec plave ribe«, u sklopu koje lokalni ugostitelji u lipnju predstavljaju svoje specijalitete. Ovaj gastro doživljaj ne znači samo kušanje slasnih i zdravih ribljih specijaliteta već i druge zanimljive aktivnosti. Posebno je dinamično i uzbudljivo na radionicama pripreme tradicionalnih specijaliteta od plave ribe, gdje i vi svake godine možete naučiti kako napraviti ukusno i zdravo jelo i u vla-

stitom domu iznenaditi svoje najmilije. Naravno, najbolji su začini plavome tjednu zabavni program, glazba i ples na čistom morskome zraku, u ugodnom društvu domaćina.

Ivan Ušumović
FOTO: TZG Crikvenica

Ništa novo pod kapom nebeskom

U našoj lijepoj i miloj domovini Srbiji dogodilo se demokratsko glasanje građana, ali izborni se proces još nije okončao, jer će se na određenim biračkim mjestima glasanje ponoviti, bilo da je riječ o skupštinskim izborima, ili lokalnim u Beogradu, ali, čini mi se, koji su važni i za cijelu Republiku jer se radi o skoro trećini birača u našoj zemlji i o glavnom gradu. Možemo se poslužiti aktualnim novinarskim terminom: »bitka za Beograd još traje i ne zna se kada će se završiti«. S druge strane, po svemu sudeći, vladajući naprednjaci samostalno neće imati ni prostu većinu za formiranje Vlade Srbije. Lideri SNS-a spominju da će sa SVM-om, kao sigurnim koalicijskim partnerom imati stabilnu vlast!? Uvjeren sam da će se sigurno naći još koji partner u izvršnoj vlasti. Smatram srećom što su dvojica »starih političkih lavova« doživjeli takav neuspjeh da je »osuđeni ratni zločinac« istupio iz svoje partije i politike, a drugi »ajmo ljudi« još se nečemu nada u »borbi za Beograd«. Inače, u susjedstvu Mađari su završili posao zvan izbori. Vladajuća koalicija »ostarijelih-mladih demokrata« i demokršćanske partije ponovo će imati dvotrećinsku većinu u Parlamentu (mogu raditi što im padne na pamet), a kao paradoks u Budimpešti od 16 zastupničkih mandata, samo jedan pripada vladajućim strankama! Skoro potpuni poraz u glavnom gradu i potpuna pobjeda u unutrašnjosti. Mađarska, kao članica EU i NATO, i njen premijer trpi kritike što se suprostavlja odlukama o ekonomskim sankcijama Rusiji, naročito što se tiče uvoza plina i nafte iz te zemlje (preko Ukrajine!) i neće dozvoliti slanje naoružanja ili vojnika preko Mađarske u Ukrajinu. Njegova motivacija je jasna; u dijelu Ukrajine zvanom Zakarpatje koji je nekad pripadao Mađarskoj kraljevini i danas živi oko 150.000 Mađara, a broj izbjeglih iz rata je 600 tisuća. Za sada na tom području nema ratnih operacija tako da sada iz drugih dijelova zemlje ljudi bježe u Mađarsku.

Nakon pada Berlinskog zida

Godine 1987., 9. studenoga, desio se događaj koji je u temeljima promijenio cijelu zemaljsku povijest: spuštena je »željezna zavjesa« i počeo je pad tzv. komunističkih zemalja srednje i istočne Europe. Dvije njemačke države su se spojile i time je ta zemlja, uz Francusku, postala druga najmoćnija na Starom kontinentu. U našoj federalnoj državi u republikama Srbiji i Crnoj Gori 1988. se »dogodio narod«, serija prosvjednih mitinga protiv partijskih i državnih birokrata i protiv »autonomaša i foteljaša«. Pjevala se prigodna pjesmica: »Oj Srbijo iz tri dela ponovo ćeš biti cela«. Vrhunac ovih mitinga dogodio se 28. lipnja 1989., kada se proslavljala šestogodišnjica poraza u boju na Kosovom polju, »koji je predstavljao historijski događaj od najvećeg simboličkog značaja za oblikovanje srpskog

nacionalnog identiteta u XX. stoljeću«. Govorilo se: »radosna vijest, pojavio se čovjek koji će stati na put stradanja naroda«. Izvoz »događanja naroda« u Sloveniju (čije je rukovodstvo kritiziralo događanja u Srbiji) bio je neuspjšan, jer su Slovenci odbili dopustiti održavanje mitinga, na kojem će im se »objasniti događanja«. Kao odgovor, srpske vlasti su za početak objavile »ekonomski rat« bojkotom slovenske robe. Nakon što je trodijelna Srbija postala »jedna«, održani su i prvi predsjednički izbori s čak četiri kandidata, naravno sva iz tada jedine stranke – Saveza

Što se nalazi s druge strane zida?

komunista. Navodno je »vođa naroda« dobio 90% glasova izašlih glasača. U našoj republici dugo se govorilo da za demokraciju nije neophodno višestranačje, da postoji i »nestranačka demokracija« i »urođena demokraciost srpskog naroda«. Zato smo bili posljednja republika u uvođenju višepartijskog sustava.

Između čekića i nakovnja

Nedavno smo opet, sada već u višestranačkom sustavu, birali predsjednika Republike. Pobjeda bivšeg predsjednika je nesporna, ali još nije verificirana. Dvostrukom nije lako, jer trenutno naša zemlja vodi samostalnu i vojno »neutralnu« politiku, što znači da želimo sa svim, većim ili manjim, svjetskim silama održavati dobre odnose. Težimo priključenju u EU, ali vodimo brigu o sunarodnjacima koji žive u susjednim državama. Armija je sve jača i jača, uskoro ćemo biti najjači u regiji. U zemlji postoji tradicionalna suradnja s Rusijom, koja gradi željeznice, ima u posjedu naftnu industriju, a nafta i plin su nam neophodni, značajan je vanjskotrgovački partner itd. Ali ona je sada izvršila agresiju na Ukrajinu i sada se naš novi-stari predsjednik našao, kako je sam izjavio, »između čekića i nakovnja«. Kako se odnositi prema aktualnom ratu prijateljske Rusije? Kako ulaziti ili ne u EU? Što s južnom Pokrajinom? U nedjelju se negdje ponavljaju izbori, što znači – jedino je sigurno: ništa nije sigurno.

Neznanje na znanstvenom skupu

Legendarni sportski novinar **Mladen Delić** imao je običaj, prije no što je počeo prenositi utakmicu, raspitati se o gradu u koji dolazi, njegovoj povijesti, stanovnicima..., uključujući tu i kako se izvorno izgovaraju imena igrača, trenera i sudaca, pa sve to na sebi osebujan, a nadasve živopisan način prenijeti gledateljima kraj tv ekrana. Mladen je Delić, kao i brojni drugi novinari i komentatori toga doba, imao tu pojedinačnu crtu koja je služila na opće dobro: istražiti (provjeriti) nepoznato i to onda podijeliti s milijunskim auditorijem, ostvarujući na taj način jednu od danas zaboravljenih funkcija medija – obrazovnu. Današnjim rječnikom kazano: Mladen je Delić sam za sebe bio »Google«, samo mnogo precizniji i pouzdaniji, jer je do podataka dolazio isključivo nakon njihove provjere.

Što bi trebao biti povod ovoga uvoda o jednom od najpoznatijih i najpopularnijih sportskih komentatora koje smo imali? Ima ih više, a za prirodu ovoga teksta izdvojit ćemo jedan: prije no što se pođe u nepoznatu sredinu, poželjno je i nadasve pristojno raspitati se o njoj, njezinoj povijesti, stanovnicima... Napose ako se o njoj ne zna ništa ili se malo zna, a sve s ciljem da se izbjegne površnost i netaktilnost.

Takav jedan gaf – namjeran ili slučajan, svejedno – dogodio se Balkanološkom institutu Srpske akademije nauka i umetnosti i Sveučilištu u Oslu, koji su 7. i 8. travnja u Subotici organizirali međunarodni skup pod nazivom »Manjinski jezici i višejezičnost u Srbiji i središnjoj i istočnoj Europi«. I bez dubljeg zalaženja u program i listu sudionika već na prvi pogled – vauuu! Uuuu, bravo! Bravo! Evo kapi kiše na uvijek žednom tlu multinacionalnosti, multikonfesionalnosti, višejezičnosti, suživota... prožimanja različitosti. Pa još u Subotici! Pogodak, što bi rekao Sinjanin Mladen Delić – »u sridu«!

Da, tako je to (djelovalo) na prvi pogled. Ali, kada se početne strasti malo slegnu i kada se provede dva dana na skupu, slika djeluje malo drugačije. Istina je da se imalo što čuti i naučiti iz pročitano g rada **Ranka Bugarskog** o Europskoj jezičnoj povelji, kao i iz predavanja **Ljudmile Po-**

pović o manjinskim jezicima u Srbiji iz aspekta Europske povelje o regionalnim ili manjinskim jezicima. Hvale je vrijedan napor organizatora da u Subotici, kroz izlaganja eminentnih profesora, predstavi jezičnu problematiku s kojom se svakodnevno susreću pripadnici mađarske, rumunjske, slovačke i romske zajednice u Vojvodini. Ma... baš onako vojvođanski, nalte?

Problem je, međutim, nastupio nakon zasluženog ručka. Na okruglom stolu pod izazovnim naslovom »Nastava na manjinskim jezicima: naslijeđe prošlosti i pogled ka budućnosti« – gdje su, među ostalima, nastupili i **Annamária Vicsek** iz Ministarstva prosvjete, znanosti i tehnološkog razvoja te **János Puskás** iz Pedagoškog zavoda Vojvodine – veselo se čavrljalo o mađarskom i tzv. bunjevačkom jeziku, jer se svatko iz svoga aspekta prisjećao lijepih vremena kada je jezik društvene sredine bio obavezan predmet, odnosno evociranju uspomena na ne tako davne početke pretvaranja dijalekta u jezik. Ako ste uočili da iz ove teme nedostaje hrvatski jezik, u krivu ste. Ravnatelj Osnovne škole **Ivan Milutinović Ivan Stipić** bar je u dva-tri navrata informirao prisutne da se u toj školi nastava odvija i na hrvatskom jeziku. O problematici s udžbenicima, brojem učenika, nastavnom programu, uključujući tu i »nepostojanje« crnogorskog, bosanskog i hrvatskog jezika... iz usta nekoga tko predaje hrvatski jezik – niti riječi! Samo mađarski i tzv. bunjevački puna dva sata.

Nakon kontinuiranog ignoriranja postojanja Hrvata i hrvatskog jezika u ovom dijelu zemlje i njihovog podvođenja pod zajedničku imenicu »Bunjevci« u javnom govoru na nivou cijele države postavlja se pitanje prave naravi organiziranja ovakvoga skupa: je li to urađeno slučajno ili namjerno? Obrazloženje više znanstvene suradnice Balkanološkog instituta **Marije Mandić**, na upit zašto na okruglom stolu nema predstavnika hrvatske zajednice, da, eto... sada nije bilo mogućnosti, osim što sliči na Đenkino »I ti ćeš, kume, samo sutra«, je dvostruko poražavajuće i može poticati samo iz dva izvora, od kojih ne znaš koji je gori: ignoriranje ili neznanje. Ako su organizatori namjerno izostavili predstavnike hrvatske zajednice, onda su u suučesnici kontinuiranom državnom i institucionalnom hukanju u istu tikvu kada je riječ o »ravnopravnijim« narodima (uključujući i njihovu djecu, jer je skup bio posvećen prije svega njima). Ako, pak, nisu znali, učinili su nešto što u drugim sredinama zacijelo ne bi. Ne bi, recimo, na istom skupu u Bačkom Petrovcu govorili o svima, samo ne o Slovacima; u Senti izostavili Mađare, a u Ruskom Krsturu Rusine. Ovako, od jedne hvale vrijedne ideje skup su pretvorili u demonstraciju netaktilnosti i nekulture prema gradu u koji su došli i dijelu njegovih građana.

Z. R.

Devetočlana obitelj Jasne i Zdenka Dulića

Može i ovako

*Jasna i Zdenko su u braku 14 godina i imaju sedmero djece:
Saru, Barbaru, Jakova, Anastaziju, Petra, Marka i Iliju*

Danas kada su obitelji sve manje, prava je rijetkost, ali i radost, posjetiti obitelj koja ima sedmero djece. Ovoga puta, povod za odlazak u Đurđin u obitelj **Jasne i Zdenka Dulića** bilo je krštenje njihovog sedmog djeteta, maloga **Ilije**. Naime, Iliju je 27. ožujka krstio biskup Subotičke biskupije mons. **Slavko Večerin**, a ovo je bilo prvo krštenje otkako je mons. Večerin imenovan na ovu dužnost.

»Ova praksa da biskupi krste djecu nakon petog djeteta u obitelji postoji u Hrvatskoj i drago mi je da je naša župna zajednica prva koja je to započela. Osobito me raduje što će biskup s istim razlogom morati ponovno doći u Đurđin, jer čekamo još jednu obitelj da dobije sedmo dijete«, ističe s ponosom župnik vlč. **Danijel Katačić**.

Poteškoće koje su ih ojačale

U svom domu u Đurđinu dočekali su nas mama Jasna, tata Zdenko, najstarija kći **Sara** (13 godina), **Marko** (4 godine) i Ilija (9 mjeseci), a kasnije se pridružio došavši iz vrtića i **Petar** (6 godina), dok su **Barbara** (11 godina), **Jakov** (9 godina) i **Anastazija** (8 godina) bili u školi.

Krštenje njihovog sedmog djeteta bilo je drugačije, bilo je to slavlje cijele župne zajednice.

»Bila nam je velika čast da biskup želi krstiti naše sedmo dijete. Vidio sam i osjetio podršku župne zajednice koja se radovala s našom obitelji«, kaže Zdenko, a Jasna se nadovezuje: »To je bila inicijativa našeg župnika, a jasno je da smo se složili, osobito danas kada su mnogi protiv obitelji, pa i djece. Mi svjedočimo svojim primjerom da može i ovako«.

Tijekom prethodnog perioda, kako su nam ispričali, susretali su se s brojnim komentarima i osudama drugih, poput »što će im još jedno dijete«, »samo im još to fali« i slično. No, kako su oboje rekli, davno su odlučili da na to neće reagirati. A nitko nije ponosniji od njih kada negdje skupa odu.

»Zaista je bilo svakakvih komentara, ali mi smo primili jednu karizmu na svom životnom putu. U Neokatekumenskoj zajednici sam 22 godine i puno sam učio o katehezi, braku, spolnosti, čistoći, o odgoju djece. Vidio sam brojne obitelji koje imaju 10 pa i više djece, bio sam kod njih i svjedočio tom životu i to me fasciniralo. Tada sam rekao da ako bude moguće i ja želim imati više djece. Istina, nisam tako mislio uvijek. Kao momak sam živio nekim svojim, boemskim životom kojim se ne ponosim, ali kada sam ušao u Neokatekumensku zajednicu Bog je promijenio moj život i moje razmišljanje. Dugo sam tražio životni poziv i četiri

godine sam bio itinerant (putujući propovjednik, katehist), živio sam u jednoj župi i 'tražio sebe': hoću li biti svećenik ili ne«, priča Zdenko i dodaje: »Na hodočašću mladih u Sydney, gdje smo imali susret s papom, katehisti su mi rekli: 'Idi ti lijepo kući i ženi se, tvoj poziv nije da budeš svećenik'. Došao sam kući i stvarno sam se ubrzo oženio«, priča kroz smijeh, a Jasna se nadovezuje: »Ma on se više mislio nego ja. Zaprošio me je i onda je htio čekati sljedeću godinu za vjenčanje, a ja sam se htjela odmah udavati«.

Iako bi to trebao biti najljepši period, kod njih je bio jedan od najtežih.

»Nažalost, nismo imali blagoslov mojih roditelja za naš brak. Oni su se tome protivili i nisu prihvaćali Zdenka, a ja nisam odustajala od svoga. Nisu nam bili niti u svatovima i to nam je bilo teško razdoblje. Znala sam što hoću, ali bilo mi je žao i teško što to tada nisu prihvaćali« priča Jasna, a Zdenko se nadovezuje: »Počeli smo odbačeni i bez ničega. Na minimalcu. Bili smo podstanari u najlošijoj kući u Đurđinu, ali ljubavi smo imali. Jasna je dolazila iz imućne obitelji, ali nije imala prohtjeve i želje, nego da budemo zajedno. Odlučili smo ići svojim putem. Mislim da je Jasni bilo najteže u tome periodu, ali Bogu hvala i to se sve namjestilo i danas dobro funkcioniramo«.

Brojne aktivnosti

Zdenko radi u *Continentalu*, a Jasna je šefica računovodstva u OŠ *Vladimir Nazor* u Đurđinu, te imaju farmu svinja (28 krmača i oko 200 prasic). Žive u svojoj kući, koju su kupili uz pomoć Pokrajinske vlade i projekta »Pomoć obiteljima koje žele ostati na selu«, na kom su dobili pomoć od milijun dinara, a ostalo su morali sami nadoplatiti. Uz to, oboje su aktivni članovi Neokatekumenske zajednice, te župne zajednice u Đurđinu, a Jasna je i članica Pastoralnog vijeća župe. Djeca su također aktivna, kako u školi, tako i u crkvi i mjesnom društvu. Starija djeca su učenici cjelovite nastave na hrvatskom jeziku, te dobri učenici koji sudjeluju i na raznim natjecanjima u školi i u

izvanškolskim aktivnostima, a kako su rekli i ostali će biti usmjereni na taj put.

Osim škole, djeca imaju i obveze kod kuće u skladu sa svojim mogućnostima.

»Gledam da ih ne opterećujem previše s poslom, ali moraju imati neke osnovne radne navike. Pospremiti za sobom krevete, sobu, staviti suđe u perilicu, usisati... Kako idu stariji sve je lakše, jer mogu i pripaziti na mlađe. Mislim da je potrebno da steknu radne navike, jer današnja djeca bi najradije cijeli dan bila na mobitelima, a s time se borimo, kao i drugi roditelji«, priča Jasna i pojašnjava kako u odgoju gledaju da ne proturječe jedan drugome nego da zauzmu isti stav.

»Kad jedno kaže ne, onda drugo potvrdi ne ili obrnuto. Trenutno sam na porodiljnom, pa mogu biti više s djecom, a iskreno ne mogu ni zamisliti da se sada vratim na posao, jer i kod kuće imam što raditi. Davno smo se dogovorili da kod nas nema raspodjele na muške ili ženske poslove, nego radi tko što stigne. Farma svinja je također jedna velika obveza i kada Zdenko radi u smjenama, to čeka mene, ali sada oko namirivanja puno pomaže i Jakov«, kaže Jasna, a mali Marko dodaje da i on pomaže, što su mama i tata potvrdili.

Čarobna riječ: oprost

Nedjelja je u njihovoj obitelji poseban dan. Svi skupa idu na svetu misu. Potom dolaze doma gdje se okupe oko postavljenog stola s cvijećem i križem, tata Zdenko uzme gitaru i zasvira, te skupa pjevaju psalme i pohvale Bogu.

»Nedjeljom se kod nas radi samo ono što se mora. Jasna skuha, a ja nahranim životinje i to je to. Trudimo se na taj način, ono što smo mi primili kroz zajednicu prenijeti i na našu djecu«, priča Zdenko.

Dotaknuli smo se i nezaobilazne teme u braku – krize, poteškoće, svađe.

»Jasno je da se i mi znamo posvađati ili ne složiti oko nekog mišljenja. Te stvari rješavamo – oproštenjem, koje

zna biti jako teško. Meni pogotovo«, priča Zdenko i dodaje: »Vjenčao nas je moj dobar prijatelj, sada župnik u Nišu **Marko Trošt** i prije vjenčanja me je pitao, a to nikada neću zaboraviti, jesam li spreman oprostiti ženi? Rekao mi je ako nisam, da je bolje da se ni ne ženim. Oproštenje je teško tražiti, ali... Moram reći da je moja žena poniznija od mene, pa često ona dođe prva«, priča Zdenko, koji je odlučio isprobati i porođiljnu.

Nakon šestog djeteta (Marka), Jasna je bila prvih godinu dana na porođiljnom, a drugih godinu dana su odlučili da ona ide raditi, a on da bude doma.

»Uh kako sam se tome veselio. Bit ću kod kuće s djecom, ne moram na posao... A onda... Nakon sedam dana kada je Jasna došla s posla sam rekao da ja ovo više ne mogu. Cijeli dan nešto radim, a ništa se ne vidi. Ovo je užas. Ne mogu ni psihički ni fizički, a ona se samo nasmijala i rekla 'polako, imaš cijelu godinu, naviknut ćeš se«, priča Zdenko kroz smijeh i potvrđuje da se nakon dva-tri mjeseca priviknuo na sve.

Ali tada je i shvatio koliko žena kod kuće, koja »ne radi ništa«, ima posla.

»Tada sam još više počeo cijeniti svoju ženu«, priča, a Jasna kroz smijeh pojašnjava kako je tada radila samo pola radnog vremena i da je svaki drugi dan bila kod kuće: »Eh, da sam svaki dan išla raditi, pa on bi pobjegao od kuće«.

Kad se hoće, sve se može

Svemu ovome potrebno je nadodati i to da je Jasna uz cijelu ekipu oko sebe prošle godine završila i dodatnu četvrtu godinu na fakultetu, te je diplomirana ekonomistica.

»Studirala sam po *Bolonji* 3+2 godine, a imala sam završene trogodišnje osnovne studije, a sada sam završila četvrtu godinu«, pojasnila je i rekla kako joj je ostala još jedna master godina, te da i to ima u planu završiti, a Zdenko je nadodao: »To će vjerojatno stići kad budemo imali deveto dijete, onda će joj biti lakše. Moja žena je čudo: što imamo više djece, ona više stiže biti na internetu, učiti... Zahvaljujući njenoj upornosti smo se i upustili u priču oko kuće, a tu je bilo potrebno vremena i živaca, a i papira, ali ona je rekla da će krenuti u to i eto, što reći. Bogu hvala da je imam«, kaže Zdenko i pojašnjava komentar o devetom djetetu: »Mi smo otvoreni životu, bit će kako Bog da. Jasna je najstarije dijete od njih sedam i njoj ovo nije ništa novo. Kad sam bio momak, gledajući brak mojih roditelja, koji mi se nije sviđao, mislio sam da ću imati jedno ili nijedno dijete. Ali... eto nas – 14 godina braka i sedmero djece. Samo za zahvaljivati.«

Nakon razgovora s njima, koji je protekao u smijehu i radosti, žamoru djece, igranju, crtanju i pisanju i mi smo samo mogli zahvaljivati što još ima ovakvih obitelji. Mučilo nas je još jedno pitanje: stignu li oni nekada biti sami?

Jasna se samo nasmijala, ali rekli su »da«.

»Gledam da bar jednom mjesečno izvedem ženu u grad, na piće, večeru... Da budemo sat-dva sami. Da razgovaramo na miru, bez prekida. Platimo ženu da nam u tom periodu pričuva djecu i svima bude dobro«, priča Zdenko, a Jasna dodaje: »To su naši momenti mira i tišine. Voljela bih da imamo više vremena za nas, ali to je sada teško izvodljivo.«

Bude teško i naporno (to najbolje znaju oni), ali su zadovoljni svojim životom i, kako su rekli, ne bi ga mijenjali, te da je potrebno još jednom bi sve prošli ispočetka.

Ž. Vukov

Prihvaćen zahtjev udruženja Galerija Prve kolonije naive u tehnici slame iz Tavankuta

Radovi od slame – »proizvod umjetničkog zanata«

Ručno izrađeni dekorativni proizvodi od slame suvenirskog tipa – slike različitih kompozicija, nakit, krune, minijature i dr., od početka ovoga mjeseca mogu se smatrati proizvodima umjetničkog zanata. To je omogućeno dobivanjem certifikata od Ministarstva privrede Republike Srbije za koji je Udruženje Galerija Prve kolonije naive u tehnici slame iz Tavankuta podnijelo zahtjev u listopadu prošle godine.

Tako u narednih deset godina, koliko važi izdani certifikat, rukotvorine naših slamarki, osim posebne oznake »proizvod umjetničkog zanata«, mogu imati i stiliziranu oznaku otvorene šake.

O važnosti posjedovanja ove potvrde predsjednik Upravnog odbora tavankutske Galerije **Lađislav Suknović** kaže:

»Ovo je za nas jako važno, prvenstveno zato što je slamarstvo na ovaj način dobilo jedan, da tako kažem oblik zaštite i jednu formalnost koja nam daje mogućnost apliciranja i na druge vrste projekata koji su nam do sada, zbog neposjedovanja ovog certifikata, bili nedostupni. Ono što je nama bio neki izazov više to je svakako razlog da Ministarstvo ne daje to tek tako, već izlaze na teren i sagledavaju i sam ambijent, samu tehniku, čak i osobe, odnosno naše slamarke koje to rade i način kako to rade. One su pred službenicom iz Ministarstva detaljno morale predstaviti kako nastaju određeni proizvodi od slame. Jako mi je drago što su slamarstvo ocijenili kao visoko zaslužnu tehniku, za njih je to bila novina, bili su oduševljeni njom i pitali su zbog čega to do sada nije učinjeno. Drago mi je i zbog naših slamarki. Mislim da će im to biti motivacija više da u budućnosti rade kvalitetnije, bolje i da to zajedništvo bude čvršće.«

Zahvaljujući oznakama koje će nositi, radovi od slame bit će cjenjeniji, a ovaj certifikat će tavankutskoj Galeriji, u određenom segmentu čak i olakšati poslovanje, tj. prodaju ovih proizvoda.

»Gledajući s onog svakodnevnog funkcioniranja, puno nam znači jer ćemo u ovom postupku fiskalizacije biti oslobođeni fiskalne kase, što će umnogome utjecati na naše funkcioniranje i troškove. To će nam olakšati pro-

daju svih naših proizvoda, ne samo u Tavankutu već i na svim manifestacijama na kojima sudjelujemo, a kojih tijekom godine doista ima mnogo«, ističe Suknović.

Predstavnici Ministarstva privrede Srbije neposredni uvid u način izrade ovih proizvoda obavili su 29. ožujka, u radnom prostoru Udruge u Donjem Tavankutu, a taj postupak prikazala im je **Branka Vujić**, članica slamarskog

odjela HKPD-a **Matija Gubec**, koja se slamarstvom bavi oko 15 godina.

»Objasnila sam koju vrstu slame koristimo, kako je prikupljamo, kako je čistimo, obrađujemo, potom kako nastaje određeni rad. Prikazala sam izradu anđela, od crtanja skice, koju sam preslikala na paus papir, a potom po segmentima (lice, tijelo, krila anđela i dr.) preslikala na tanak karton. Dobivene oblike sam izrezala škalicama, a potom na svaki od dijelova ljepljivom fiksirala tanke slojeve prethodno 'izglačane' i osušene slame. Prikazala sam i tehnike pletenja slame (u vidu 'dvojke', 'trojke', 'čipke' i 'obgrljene' slame), izradu cvjetića, sjeckanje prašine, a oni su bilježili svaki detalj i potvrdu da je to ručni, odnosno zanatski rad koji možemo koristiti. Ovom prigodom su uslikali i sve naše proizvode koje pravimo od slame – slike, minijature, krune, perlice, nakit, razne sitne suvenire (magneti, privjesci)«, kaže Branka Vujić, dodajući kako je sve navedeno trajalo oko dva sata.

I. Petrekanić Sič

Uskrsni običaji kroz »oko« kamere

U povodu najvećeg kršćanskog blagdana Uskrsa, u prostorijama Mjesne zajednice Verušić, u četvrtak, 7. travnja, prikazana su dva dokumentarna filma **Rajka Ljubiča** i **Zvonimira Sudarevića** – *Uskrs u Subotici 1994.* i *Čuvari Božjeg groba*. Prije ove projekcije, dokumentarni film iz '94., nakon premijernog prikazivanja te godine u prepunoj dvorani HKC-a *Bunjevačko kolo*, do sada se mogao vidjeti samo na subotičkoj televiziji K23, a *Čuvare Božjeg groba* veliki broj posjetitelja je prvi i posljednji put vidio u jesen 2008. u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici.

Priprema i snimanje filmova

O filmovima nastalim zahvaljujući velikom entuzijamu i naporima subotičkog redatelja Rajka Ljubiča i snimatelja Zvonimira Sudarevića, Ljubič je ovom prigodom rekao:

»Prvi film, koji govori o uskrsnim običajima tijekom Velikog tjedna i na sâm Uskrs, nastao je 1994. godine, u neko mutno, smutno, za mnoge jedno herojsko doba kada se trebalo boriti s raznim 'alama', nedaćama, da bi se bilo što napravilo. Film je snimljen na VHS traku i na našu veliku tragediju nismo uspjeli sačuvati najbolju moguću kopiju ovog filma, već smo od kopije, na kopije, uspjeli sačuvati kopiju i to ćemo večeras vidjeti. Ono što se događa u ovom filmu je pravi život i ljudi koji sudjeluju u njemu i koji su rođeni negdje početkom 20. stoljeća, svjedoče i prikazuju običaje oko Uskrsa koje su naučili od svojih roditelja, znači iz 19. stoljeća, i nastavili ih negovati. Zahvaljujući Zvonimiru, njegovoj rodbini i poznanicima, ušli smo u domove onih koji su tako živjeli, samo smo ih zamolili da nam to pokažu u neko drugo vrijeme, a ne u ono pravo. Veliko hvala gospodinu **Grgi Piukoviću**, koji nas je i večeras počastio svojim prisustvom i koji je bio inicijator ovog filma, koje smo inače radili iz naših sredstava.

Drugi film je nastao 2008. godine, a za njega su ideju dali **Ivan Ivković Ivandekić** i **Marinko Piuković**. To je sve manje-više poznato, i danas se događa na vrlo sličan način. Tu bih istaknuo jedan dobrohotan odnos mons. dr. **Andrije Kopilovića** koji govori u filmu, a koji je svojedobno radio s čuvarima Božjeg groba i u vrijeme kada smo snimali, bio jedan od glavnih organizatora toga. Sjećam se da mu se ovaj film jako svidio i da je bio vrlo zahvalan za njega. Imali smo veoma posjećenu projekciju u Velikoj vijećnici Gradske kuće, u koju smo u to vrijeme mogli ući kad god smo htjeli i pokazivati što god hoćemo. Za ovaj

film smo dobili neku malu pomoć iz gradskog proračuna.«

Prema riječima Ljubiča, u pripremu i snimanje oba filma obojica su ušli iskreno i s voljom, bez računica da će pokupiti neku veliku slavu ili zgrnuti bogatstvo.

»Uvijek smo bili sretni kada smo mogli napraviti javno prikazivanje ovakvog tipa kao što je večeras i kada se odazove dovoljno puno ljudi. Volio bih da se ta praksa nastavi, da se barem dva puta godišnje negdje ugosti neki film, jer ih ima dosta i bilo bi lijepo vidjeti ih. Volio bih da sam mogao snimiti još desetak filmova, dosad ih imam oko 40, ali mislim da će to biti kraj jer filmovi puno koštaju, a i ne mogu više izaći pred lica ljudi i tražiti od njih da mi glume, a da im za to ne mogu ništa platiti. To nije red, koliko god bi mnogo njih bilo sretno i željelo u tako čemu sudjelovati«, rekao je Rajko Ljubič.

O značaju čuvanja običaja bunjevačkih Hrvata putem kamere Sudarević kaže:

»Naša je zajednica mala, zainteresiranost sa strane za naše običaje nije velika, a mi, koji smo živjeli i živimo tu priču, sve to možemo bolje pokazati od onih kojima to nije toliko blisko i poznato. Tada je to bilo lako uraditi, jer je u to vrijeme sve bilo jako živo i bilo je dovoljno pojaviti se s kamerom bez neke prethodne najave i organizacije. Danas to ne bi bilo moguće. Ovo je način na koji možemo sačuvati običaje, među ostalim, one u okviru Velikog tjedna za koje danas ni mnogi stariji ljudi ne znaju ili ih se ne sjećaju.«

On ujedno podsjeća kako su s filmom *Uskrs u Subotici 1994.* svojedobno, na Međunarodnom festivalu filma u Gospođincima, dobili nagradu *Grand prix za etno film* i kako je jedan od članova žirija, pjesnik **Raša Popov** posebno bio oduševljen kako su uspjeli snimiti sve te detalje, poput košarica s hranom koje su bile poredane uz klupe u crkvi kako bi bile posvećene.

Uz isticanje kako u oba filma najveću ulogu i najveću zahvalnost duguju obitelji Piuković, Sudarević kaže kako se ovome, na ovaj način, danas ne pridaje apsolutno nikakav značaj.

»U procesu sam digitalizacije svoje arhive, počeo sam s *Dužijancom* i nastaviti ću sa svim što sam dosad snimio. Kad gledam te snimke, svi događaji, sve što se događalo, sve se i snimalo. Danas ne vidim da se to radi, a nakon 30 godina, ono što je snimljeno, polako postaje blago. Hoćemo li za sljedećih 30 godina imati to zlato ili srebro? Ne znam.«

»Naša je zajednica mala, zainteresiranost sa strane za naše običaje nije velika, a mi, koji smo živjeli i živimo tu priču, sve to možemo bolje pokazati od onih kojima to nije toliko blisko i poznato. Tada je to bilo lako uraditi, jer je u to vrijeme sve bilo jako živo i bilo je dovoljno pojaviti se s kamerom bez neke prethodne najave i organizacije«, ističe Zvonimir Sudarević

Važnost snimljenog materijala

U snimanju oba filma, kako je već navedeno, najveću ulogu imali su članovi obitelji Piuković, na ovim prostorima poznati kao vjerni i predani čuvari baštine i običaja bunjevačkih Hrvata, a među njima je i Marinko Piuković, koji je, među ostalim, deset godina bio u ulozi čuvara Božjeg groba.

»U ova dva filma pretočeno je sve ono što smo godinama, desetljećima baštinili. Tu se razvila ideja i za snimanje filma *Božić na salašu*. Nisam toliko sudjelovao u svim tim filmovima, ali sam bio u kući kada se sve to pripremalo. Sjećam se svih detalja i posebno me je radovalo kada sam znao da nas dolaze snimati Rajko i Zvonimir, jer sam znao da ćemo na taj način sve naše običaje sačuvati od zaborava.«

Prema riječima mons. dr. Andrije Kopilovića u filmu *Čuvari Božjeg groba*, Marinko je bio inicijator da se u Subotici oživi ovaj običaj.

»To je bilo 1986. godine. Stariji brat **Ivan** i njegov kolega **Stipan Kopilović** imali su želju da se obuku u nošnju i da se uključe u to. Tada se nije znalo da će to zapravo biti inicijativa za ovo što se sve ove godine održava. Ja sam im odgovarao zato što sam bio visok i mlad, ali sam naravno vrlo rado prihvatio tu ideju. Nama su pričavali otac i stric da su i oni bili čuvari Božjeg groba i da su to radili u nošnji, a u vrijeme kada smo mi to obnovili, tada su, kako smo to vidjeli na filmu, momci bili u odijelima i cipelama. Kada se to kod nas oživjelo, prve dvije godine u to smo bili uključeni samo nas četvorica ('86. i '87.), a 1988. se pojavljuju i drugi. Jedno vrijeme je bilo da je polovina njih bila u cipelama, a druga polovina u čizmama, da bi se tijekom godina napravila neka selekcija i ostali smo samo mi u nošnji i čizmama«, pojašnjava Marinko, podsjećajući

kako je sve te godine Ivan Ivković Ivandekić sve bilježio fotoaparatom i kako su kroz razgovore došli na ideju da bi o svemu ovome mogli napraviti i dokumentarni film, što je, kako ističe, jako dobar način da se uz fotografiju baštine i čuvaju naši običaji.

Među gostima ove promocije bila je i **Rozalija Raj** iz Doroslova, koja se više od 30 godina bavi etnologijom.

»Rođena sam u Doroslovu, gdje se nalazi srednjovjekovno mađarsko svetište Bunarić i odrasla sam u katoličkoj obitelji. Običaji iz ovih filmova, kao i sam blagdan Uskrs su mi jako bliski. Više od 30 godina radim s mojim suradnikom **Istvánom Nagyom** kao etnologinja. On je instruktor narodnog plesa, ja instruktorica narodnog veza, a u Budimpešti sam učila izradu narodne nošnje. Prije 30 godina počeli smo se baviti i narodnom religijom, upravo zbog Bunarića koji se nalazi u našem selu. Budući da smo imali kameru, počeli smo s izradom filmova kao amateri, a sada ih imamo više od 20. Također smo si uzeli za zadatak da sve što nestaje, a nestaje, kao i ovo što smo večeras vidjeli, sačuvamo. Neki stariji ljudi se još drže nekog djelića tih običaja, ali na ovakav način kako smo ovdje vidjeli, na žalost, više ne postoji. Hrvata-Bunjevaca ima mnogo manje u Vojvodini nego Mađara, ali su nekako skoncentriraniji i imali su više prilike, mogućnosti za njegovanje i održavanje tih običaja. Mi Mađari smo rastrčani po cijelom teritoriju Vojvodine, nakon Turaka smo se ovdje doselili iz raznih mjesta Mađarske i vjerojatno baš zbog toga na neki način nismo tako jedinstveni u očuvanju običaja kao bunjevački Hrvati«, istaknula je ona.

Ovom se prigodom nazočnima obratio i župnik župe Marija Majka Crkve u Aleksandrovu vli. **Željko Šipek**, istaknuvši značaj ovakve promocije i podsjećanja na vjerske običaje bunjevačkih Hrvata.

I. Petrekanić Sič

Naši gospodarstvenici (LXXXII.)

Od lemeške DELICIJE napravili posao

Damir i Dora Vidaković u Lemešu imaju pogon za preradu mesa, a u Subotici dva prodajna mjesta na kojima prodaju lemeški kulen i druge proizvode. Kada su počeli, proizvodili su oko 50 kilograma kulena, a danas je to 4,5 tona lemeškog i domaćeg kulena

Tko ga je i kada prvi puta napravio nije poznato, ali sigurno je da se receptura čuvenog lemeškog kulena pravila i dorađivala generacijama; od samog načina pripreme pa do čuvanja. Održao se taj proizvod do danas, a u Lemešu su otišli i korak dalje pa su svoj kulen zaštitili kao proizvod zaštićenog geografskog podrijetla. Priprema se u većini lemeških kućanstava i danas po toj staroj recepturi, a nekoliko mladih proizvođača otišlo je i korak dalje i ozbiljno se bave tim poslom. Jedna od njih i obitelj **Vidaković: Dora i Damir**. Proizvodnja i prodaja organizirana im je u okviru Mesarsko-zanatske radnje *Lemešanka*. U Lemešu imaju proizvodni pogon, koji su 2014. godine izgradili vlastitim sredstvima i uz bespovratne poticaje Pokrajinskog tajništva za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu, u Subotici dva prodajna mjesta (na Mliječnoj tržnici i na Prozivki), a redoviti su sudionici sajмова i drugih manifestacija.

Deset uposlenih u proizvodnji i trgovini

Otac **Marin** bio je mesar pa je Damir kao dijete s njim išao na kolinja, a kada je došlo vrijeme za srednju školu odlučio se za mesarski zanat. Poslije škole proveo je 12 godina kod privatnika, ali je u okviru svog kućanstva pravio lemeški kulen i prodavao ga na sajmovima i manifestacijama. Ozbiljniju proizvodnju lemeškog kulena Damir je počeo kada je u Lemešu osnovana udruga *Lemeški kulen*. Počeo je s 50 kilograma kulena, da bi proizvodnja godinama rasla i sada se godišnje proizvede, i što je važno, i proda 4,5 tona domaćeg i lemeškog kulena.

»Našu malu preradu otvorili smo 2014. godine i kada usporedim naše prve godine i način na koji danas radimo veliki je to napredak. Nije ni sam način proizvodnje isti, jer sada se traži poštovanje propisanih standarda, prije svega HCCP-a.

Remeti to malo onaj stari, tradicijski način proizvodnje, ali samo što se tiče objekata u kojima radimo i sušenja, što se tiče same recepture tu ništa nismo mijenjali», priča Dora, kojoj Damir rado prepušta ulogu glasnogovornika.

Tako je ne samo ovoga puta, već i kada s novinarima treba razgovarati na sajmovima i manifestacijama.

Najprepoznatljiviji proizvod *Lemešanke* je onaj pravi lemeški kulen punjen u kate, što je svinjsko slijepo crijevo. Uz to, *Lemešanka* proizvodi i domaći kulen, domaću kobasicu, domaću slaninu, dimljene butkice, šunke, pečenice i svježe meso.

»Tržište nam je prije svega u Subotici, ali i drugim dijelovima Vojvodine, jer se trudimo biti na što većem broju manifestacija«, kaže Dora s kojom smo razgovarali u Subotici na manifestaciji *Meet&eat* gastrofestival i Uskrsni festival na kojem sudjeluju i proizvođači lemeškog kulena.

Proizvodi *Lemešanke* našli su svoj put do kupaca, pa trenutna proizvodnja ne može zadovoljiti sve zahtjeve tržišta. A proizvodnja počinje od svinjskog mesa, koje Viđakovići osiguravaju kupnjom tovljenika od proizvođača u Lemešu, Čonoplji i drugim okolnim mjestima.

»Klanje ne radimo, pa svinje nosimo na uslužno klanje u registriranu klaonicu u Sombor. Nama ostaje obrada i prerada. U samoj proizvodnji i prodaji ima desetero uposlenih, uključujući Damira i mene«, kaže Dora.

U vrijeme kada smo radili ovaj razgovor oboje su bili u Subotici; ona na sajmu, a on na prodajnom mjestu na Mliječnoj tržnici.

Zahtjevna proizvodnja za poseban okus

Ovi mladi proizvođači svoju proizvodnju širili su pokalo. Početak je bio oko 50 kilograma kulena, zatim tona i pol, a trenutno *Lemešanka* tržištu isporuči 4,5 tone samo kulena, domaćeg i lemeškog. »Zadovoljni smo onim što smo do sada uradili, napretkom, ali naravno uvijek može i bolje i više od toga«, kaže Dora.

Na pitanje koriste li poticaje ili neke druge vrste pomoći Ministarstva poljoprivrede ili Pokrajinskog tajništva za po-

ljoprivredu Dora kaže da imaju toliko posla da se ne stignu baviti natječajima, ali bi sigurno zadovoljili uvjete tih natječaja. Najtraženiji proizvodi su domaći i lemeški kulen i domaća kobasica, ali dobru prođu imaju i drugi *Lemešankini* proizvodi. Za sada završavaju kod domaćih kupaca, jer Dora i Damir ne izvoze svoje proizvode. Za to bi im trebala veća proizvodnja, a to fizički sada ne mogu postići.

I kao što je Damir posao učio od svog oca, tako Dora i njen suprug u posao polako uvode svoju djecu. »Zainteresirani su i pomažu u poslovima koje mogu raditi. Sjećaju, vakumiraju gotove proizvode, prisutni su i na našim štandovima na manifestacijama. Što se tiče škole, krenuli su drugim putem, ali ne znači da jednom neće preuzeti posao od nas«, kaže Dora.

Sama proizvodnja lemeškog kulena počinje krajem studenoga, a završava se koncem siječnja. No, tada počinje možda i najvažniji dio u proizvodnji lemeške delicije, a to je zrenje i čuvanje.

U Damirovom i Dorinom suvremenom pogonu postoji i prostorija za te namjene, a ono što je izazov za njih, pa i druge proizvođače lemeškog kulena, je kako zadovoljiti suvremene standarde koji se moraju poštovati, a uvjete za čuvanje približiti što više načinu na koji se to nekada radilo u Lemešu.

A nekada se lemeški kulen čuvao u špajzovima kuća od naboja i upravo ta posebna mikroklima u kojoj je sazrijevao kulen davala mu je posebnost. Zemljani pod, zidovi od naboja, mikroklima je u kojoj najbolje zrije lemeški kulen, i to šest mjeseci. Prije toga kulen se dimi, najbolje na bukovoj piljevini. Dimljenje se radi dva-tri puta, dok se crijeva ne osuše. Lemeški kulen isključivo se puni u domaća crijeva, u svinjsko ravno crijevo i katu. Za pravi lemeški kulen koristi se svinjsko meso prve klase od koga se odstrane žilice, dodaje se sol i lemeška paprika. Nikakvi drugi začini ili dodaci se ne stavljaju.

Lemeški kulen proizvod je koji nosi oznaku geografskog podrijetla. Priznata je time autentičnost ovoj deliciji koja se može praviti samo u Lemešu, i to od sirovine koja potječe s tog područja.

Z. V.

Književna večer Mire Perić

SOMBOR – Gradska knjižnica *Karlo Bijelički*, u srijedu, 20. travnja, organizira književnu večer **Mire Perić**, glumice, pjesnikinje, dramskog pisca i prvakinja HNK iz Osijeka, pod nazivom *Proces sazrijevanja*. Umjetničku podršku ovoj večeri dat će učenici muzičke škole *Petar Konjović*, **Staša i Maksim Podlipec**, i Umjetničkog studija u Somboru, **Katarina Kosanović**.

U Hrvatskom narodnom kazalištu u Osijeku odigrala je preko stotinu značajnih kazališnih uloga i stekla status prvakinja drame. Uz glumu, režira i piše drame i poeziju. Igrala je u TV dramama, u telenovelama, snimala je za televizijski školski program.

Od 1992. godine, predaje na Fakultetu za odgojne i obrazovne znanosti.

Miru Perić imat ćemo priliku upoznati u opuštenoj i neobičnoj književnoj večeri, čiji je početak zakazan za 18 sati, u sali Dječjeg odjela knjižnice.

Predstavljanje knjige Ivana Skenderovića

SUBOTICA – Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata priređuje predstavljanje knjige *Tragom starih matičnih knjiga u Subotici: Povijest jedne male grane velike porodice Skenderović* autora **Ivana Skenderovića** u četvrtak, 21. travnja, s početkom u 19 sati, u čitaonici Gradske knjižnice Subotica (Cara Dušana 2).

Knjiga je tiskana 2020. godine kao četvrta u Biblioteci *Prinosi* za povijesna istraživanja Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata. Recenzent je dr. sc. **Robert Skenderović**, a urednica **Katarina Čeliković**. Autor Ivan Skenderović na 256 stranica donosi ne samo priču o Skenderovićima, već je praćena sa 140 ilustracija, te osobito vrijednim porodičnim stablom, što je plod dugogodišnjeg traganja za fotografijama i arhivskim izvorima.

»Ivan Skenderović u ovoj knjizi opisuje povijest svoje porodice Skenderovića Općinara od najranijeg spomena u povijesnim izvorima početkom 18. stoljeća sve do danas. Autor se u istraživanju koristio brojnim povijesnim izvorima (matičnim knjigama, kanonskim vizitacijama, novinama, privatnom arhivskom građom i dr.) što dokazuje ozbiljnost njegova pristupa. Rezultat tako predanog istraživanja, očigledno visoko motiviranog istraživanjem povijesti vlastitih predaka, doista je zadržavajuć. Knjiga predstavlja iznimno uspješan pokušaj rekonstrukcije vlastite obiteljske genealogije. Vrijedna je za sve članove porodice Skenderovića Općinara, ali i za sve bunjevačke Hrvate, pa i za širu čitalačku publiku koju zanima povijest bunjevačkih Hrvata i Bačke«, navodi recenzent dr. sc. Robert Skenderović.

Ivan Skenderović je rođen 1953. u Subotici. Nakon završene osnovne škole u rodnom gradu nastavio je školovanje u Samoboru, Rijeci, Sankt Pöltnu (Austrija), Zagrebu i Dubrovniku, gdje je diplomirao na Fakultetu za

turizam i vanjsku trgovinu. Još od srednjoškolskih i studentskih dana zanima ga povijest, posebno ona kulturna. Poviješću svoje obitelji počeo se intenzivnije baviti 2015., a knjiga *Tragom starih matičnih knjiga u Subotici* prvi je rezultat njegova rada. Živi s obitelji u Baškoj Vodi.

Filmska večer Károlya Vicseka

SUBOTICA – U povodu 80. rođendana redatelja **Károlya Vicseka** Filmski klub *Filmsko zrcalo, odavde i dalje* organizira projekciju filma *Vrijeme rasnih pasa*, koji će u Mađarskom kulturnom centru *Népkör* biti prikazan sljedećeg petka, 22. travnja, s početkom u 18 sati. Film *Vrijeme rasnih pasa* Károly Vicsek je režirao 1984. po scenariju **Ferenca Deáka**, a kao snimatelj se potpisuje **Rajko Ljubič**.

Nakon projekcije filma bit će razgovor s Károlyom Vicsekom (dobitnikom nagrade *Životni put* Mađarske akademije umjetnosti), s glumcem koji u filmu igra glavnu ulogu **Istvánom Bicskeijem** (Bütyök) i s Rajkom Ljubičem koji će voditi novinarka **Zsófia Szerda** i redatelj dokumentarnih filmova **Zoltán Siflis** (dobitnik nagrade *Béla Balázs*).

Z. R.

U Zagrebu

Dani bačko-baranjskih Hrvata

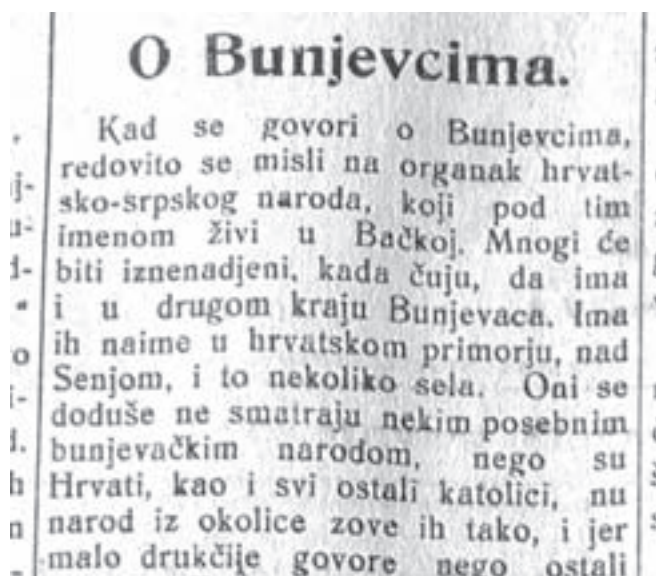
9. travnja 1940. – *Hrvatski dnevnik* javlja da je 8. travnja Hrvatski prosvjetni dom u Subotici izabrao novu upravu: predsjednik **Mihovil Katanec**, prvi dopredsjednik **Marko Kuntić**, drugi dopredsjednik **Franjo Kujundžić**, tajnik **Aleksandar Ivić** i blagajnik **Andrija Šokčić**.

10. travnja 1921. – *Neven* piše da je tijelo **Stipana baruna Vojnića od Bajše**, preminulog u Budimpešti, sahranjeno u Subotici u obiteljskoj grobnici na Bajskom groblju.

11. travnja 1931. – *Subotičke novine* pišu da je 25. i 29. u Subotici održana predstava *Moć ljubavi* u izvedbi Marijine Kongregacije sv. Agneze. U ulozi Mary Rolland istaknula se **Ljubica Mukić**.

12. travnja 1936. – *Subotičke novine* donose zapisnik osnivajuće skupštine Hrvatske kulturne zajednice – Saveza Hrvatskih Prosvjetnih Radnika i Društava u Subotici, koja je održana u Subotici 8. ožujka 1936. u pet sati popodne u prostorijama Subotičke matice (danas pekara *Caritas*). Iz zapisnika se vidi da se 51 čovjek prijavio kao osnivač. Također je izabrana privremena uprava, koju su činili predsjednik **Blaško Rajić**, tajnik **Mihovil Katanec**, odbornici **Ivo Prčić**, **Ladislav Vlašić** i **Ivan Kujundžić**.

13. travnja 1920. – *Neven* piše da Bunjevaca ima i »u hrvatskom primorju, nad Senjom, i to nekoliko sela«. »Oni se doduše ne smatraju nekim posebnim bunjevačkim narodom, nego su Hrvati, kao i svi ostali katolici, nu narod iz okolice zove ih tako, i jer malo drukčije govore nego ostali Ličani«, objašnjava člankopisac.

14. travnja 1940. – *Obzor* piše da je predsjednik vlade Jugoslavije **Vladko Maček** 13. travnja primio u audijenciju u Zagrebu predstavnike bačko-baranjskih Hrvata i tom prilikom izrekao sljedeći govor: »Znam, da je teško Hrvatima izvan banovine Hrvatske, ne može se to popraviti preko noći, treba borbu izdržati, kao što smo je do sada izdržali. Ne može se stoga preko koljena prelomiti ni što se tiče Bačke i Baranje. Medjutim želje što ih imate Vi Hrvati Bačke i Baranje iste takve želje imadu i Hrvati u Boki i oni u Keči i oni u Tuzli. To je želja no drugo je ono što se može kako god izgledale u budućnosti granice banovine Hrvatske ako hoće da postoji Jugoslavija onda gdje god ima Hrvata mora im biti kao i u banovini Hrvatskoj. Pred osam mjeseci bilo je i u Hrvatskoj kao kod Vas, ali borbom i mudrom politikom to smo izmijenili, pa ćemo ako Bog da izmijeniti prilike i kod Vas u Vojvodini«.

15. travnja 1938. – *Subotičke novine* pišu da su kćerki upravitelja škole **Vece Romića Amalija** i **Rumenka Romić** diplomirale na Filozofskom fakultetu u Zagrebu.

15. travnja 1940. – *Hrvatski dnevnik* donosi govor hrvatskog senatora **Josipa Vukovića Đide** održan 13. travnja u velikoj koncertnoj dvorani u Zagrebu u sklopu Dana bačko-baranjskih Hrvata: »Naš život, život bačko-baranjskih Hrvata pun je teške

borbe. Od prvih dana našeg dolaska u bačke i baranjske ravnice, mi smo bili prisiljeni voditi tešku borbu s raznim tudjinskim utjecajima, a za očuvanje našeg nacionalnog hrvatskog obilježja. Stoljeća duga izdržali smo u toj borbi, dokazavši time svoju životnu sposobnost. Živjeli smo po ritovima, skrivali se po šumama samo da očuvamo svoje običaje, svoje pjesme, svoje hrvatske

značajke, a čuvajući njih sačuvali smo i sebe! U toj nacionalnoj borbi dočekali smo i 1918. godinu, misleći da ćemo konačno ostvariti svoj životni ideal: sjedinjenje s majkom Hrvatskom. Teško je govoriti o razočaranju koje smo doživjeli i proživjeli tih godina. Nas se nastojalo odvojiti od našeg debela – hrvatskog naroda, htjelo nas se otudjiti od svoje domovine«.

Petar Pifat

(Novi Sad, 1982. – Osijek, 2022.)

Nakon duge i teške bolesti, u Osijeku je u utorak, 12. travnja, preminuo glazbenik, kulturni djelatnik, zaljubljenik u povijest Petrovaradina i član Vijeća Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini Petar Pifat. Osnovnu školu završio je u Petrovaradinu, srednju poljoprivrednu u Futogu, a diplomirao je menadžment u medijima u Novom Sadu. U istom gradu završio je i osnovnu glazbenu školu. Radio je kao urednik i voditelj kolažnog programa na hrvatskom jeziku radija na Radioteleviziji Vojvodine.

Bio je veliki poklonik i istraživač prošlosti Petrovaradina. Sudionik je više stručnih skupova o kulturi, vjeri i običajima Hrvata iz Petrovaradina. Bavio se i glazbom.

Od 2012. do 2020. bio je predsjednik Hrvatskoga kulturno-prosvjetnog društva *Jelačić* iz Petrovaradina, a više od desetljeća organizator i voditelj priredbi i kulturnih manifestacija u okvirima hrvatske i katoličke zajednice u Vojvodini. Bio je ključna osoba u procesu dobivanja u posjed hrvatske zajednice rodne kuće bana Josipa Jelačića u Petrovaradinu. Posebno je zaslužan za oživljavanje marijanskog svetišta Tekije kraj Petrovaradina, čiji je bio i rektor. Na njegovu inicijativu ustrojen je i muzej tekij-skog svetišta. Koautor je monografije *Ban Josip Jelačić od Petrovaradina do Beča*, nagrađene priznanjem *Emerik Pavić* Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata. Autor je knjiga *Veselite se, kršćani: božićne popijevke i običaji u Petrovaradinu* te *Priče iz Gradića Petrovaradinske tvrđave* (i na engleskom *Tales from Gradić: Petrovaradin fortress*). Bio je suradnik Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata od njegova osnutka. Stručne radove objavljivao je u časopisima (*Nova riječ* i *Godišnjak za znanstvena istraživanja ZKVH-a*) te u zbornicima. Pred kraj života utemeljio je Fondaciju *Petar Pifat – Muzej Grada Petrovaradina* kojoj se iznimno veselio.

U dva je navrata bio vijećnik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini (2015. – 2020. i od 2020. do smrti). Krasili su ga odgovornost u djelovanju, zdravo rasuđivanje, privrženost programu i vodstvu te aktivizam koji je vodio boljitku Hrvata ne samo u Petrovaradinu nego i u cijeloj Vojvodini.

Na nama, njegovim suradnicima i prijateljima, ostaje da čuvamo uspomenu na njega i žrtvu koju je podnio za svjedočenje privrženosti hrvatskoj zajednici.

ZKVH

Posljednji pozdrav

Petar Pifat

(Novi Sad, 1982. – Osijek, 2022.)

Duga i teška bolest uzela je Petra Pifata, člana Vijeća Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini. Neizlječiva bolest odnijela je hrabrog i neumornog kulturnog i društvenog djelatnika po kojem će se pamtiti njegovo vrijeme u hrvatskoj zajednici i dragom mu srijemskom Petrovaradinu. I mi ga nosimo u srcu jer je sve davao za opstanak svojeg naroda na vjekovnim prostorima. Na žalost, znamo i zašto si se razbolio.

Petre, hvala Ti! Hvala za svaku riječ, za žrtvu koju si podnio i kojom si svjedočio privrženost hrvatskoj zajednici.

Čuvamo uspomenu na Tebe!

Demokratski savez Hrvata u Vojvodini

Petre Pifatu

(Novi Sad, 1982. – Osijek, 2022.)

Riječu i glazbom na prijelazu rijeke...

U riječima i notama živjet će Petar Pifat, kulturni i društveni djelatnik, glazbenik, i zaljubljenik u povijest Petrovaradina, Jelačićev sljedbenik, naš vrijedni suradnik.

Ostaje živjeti spomen na Petrovaradinu, Srijemcu, na Hrvata dubokih korijena.

Riječi su skromne, glazba tek tiho prati odlazak velikog čovjeka.

Neka nebeska glazba uz sveti miris tamjana prati njegov prerani korak na drugu stranu.

Supruga, sin i majka, hrvatska zajednica paze da svjetlo nikada ne ugasne.

Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata

Uskrsna izložba u predvorju Gradske kuće u Subotici

U zajedništvu 27 godina, uz marljivost i istrajnost

Likovni odjel HKC-a *Bunjevačko kolo* iz Subotice i likovno-slamarski odjel HKPD-a *Matija Gubec* iz Tavankuta priredili su tradicionalnu Uskrsnu izložbu u predvorju Gradske kuće u Subotici. Posjetitelji su i ovaj put mogli vidjeti i kupiti prigodne uskrsne predmete (jaja, čestitke, minijature, suvenire i dr.), te likovna djela amaterskih slikara.

Izložba je otvorena u ponedjeljak, 11. travnja, a prva se nazočnima obratila voditeljica slamarskog odjela *Gupca*

Izložbu je otvorio župnik župe Uskrsnuće Isusovo u Subotici, vlč. **Vinko Cvijin**.

»Oko nas su izloženi prigodni radovi na temu najveće katoličke svetkovine – Uskrsa. Međutim, kada ih bolje pogledamo, vidimo da je u njima sadržano nešto puno dublje od onoga što možemo okom vidjeti. U njima se nalazi srce našega naroda. Srce koje prije svega kuca za Boga, srce koje ostaje u naslijeđu svima nama i tvori tradiciju bačkih Hrvata. Zato je naša tradicija tako lijepa,

jer u sebi sadrži ljubav, ljepotu, posvećenost, marljivost i istrajnost. Pogledajmo kako je divno srce našega naroda. Čuvajmo ga i njegujmo. Učimo svoju djecu da bez Boga nema ni istinske ljepote.«

Ovom je prigodom predsjednik *Kola Lazar Cvijin* izrazio zadovoljstvo što se ova izložba održava toliki niz godina te dodao kako se u oba društva u posljednje vrijeme trude raditi na očuvanju pascionske baštine, a ne, kako je do sada uglavnom bio slučaj, to prepustiti Crkvi, odnosno događanjima u njoj i oko nje.

Ova se izložba mogla pogledati do srijede, 13. travnja.

I. P. S.

Jozefina Skenderović, podsjećajući kako se počelo s njezinim organiziranjem.

»Godine 1995. slikarica i tadašnja voditeljica likovnog odjela HKC-a *Bunjevačko kolo* **Cecilija Milanković** i ja slučajno smo se srele u gradu s tadašnjom direktoricom Gradskog muzeja Subotica **Milkom Mikuška**, koja nam je s oduševljenjem ispričala kako je dan prije bila u Somboru gdje je u Gradskom muzeju priređena krasna izložba jaja. Na to je Cecilija predložila da tako što i mi napravimo za Uskrs. Tako je sve krenulo, prva izložba je organizirana te '95. i održavana je na različitim mjestima – u *Bunjevačkom kolu*, Galeriji *Dr. Vinko Perčić*, a posljednjih nekoliko godina u predvorju Gradske kuće.«

Uskrsna izložba u Hrvatskoj čitaonici *Fischer* u Surčinu

Svjetlo unutarnjeg svemira

Uskrsu se svatko raduje na svoj način. Članovi Kreativne sekcije Hrvatske čitaonice *Fischer* iz Surčina to čine prenoseći razmišljanja svoje duše na jedinstvene radove ručne izrade. I ove godine darovali su svojim župljanima te ostalim sugrađanima šestu po redu uskrsnu izložbu na kojoj se svojim kreacijama predstavilo 17 članova sekcije. Uskrsna izložba je otvorena na Cvjetnicu, 10. travnja.

»Uskrs, kao praznik života, ljubavi, dobrote, praštanja, pravde i istine vječiti je izvor inspiracije za sve vidove stvaralaštva. U takvim trenucima nastaju radovi poput ovih ili pjesme kakve smo čuli na otvaranju izložbe od članice Kreativne sekcije **Valentine Radosavljević**, te članova literarne sekcije naše udruge **Irene Obradović** (istovremeno i članice Kreativne sekcije) i **Ivice Ljevara**, koji su uveličali svečano otvaranje izložbe. U svakom ovom radu i pjesmi je iskra onog nečeg božanskog u čovjeku, svjetlo malog čovjekovog unutarnjeg svemira i ujedno znak pripadnosti onostranom svijetu iz kojeg potječemo«, rekla je ovim povodom voditeljica Kreativne sekcije Hrvatske čitaonice *Fischer* **Veronika Živanović**, dodajući da je najveća vrijednost ovakvog i sličnih događanja druženje među ljudima koji imaju ista interesiranja.

O osjećaju zajedništva koji dominira među članovima sekcije, kao i veoma dobroj suradnji s članovima drugih sekcija, govorio je i Ivica Ljevar:

»Pomažem puno Kreativnoj sekciji. Ona je najbrojnija i dosta vrijedna. Meni ova izložba puno znači, jer predstavlja radost. Ima dosta šarenila, proljeće je, uskrsno vrijeme i onda se svi nekako ljepše osjećamo. Budi se priroda, počinje novi život u ovoj godini, tako da se svi raduju, kao i ja.«

Izložbu je otvorio surčinski župnik velečasni **Marko Kljajić**, koji od početka maksimalno potiče i podržava rad Kreativne sekcije:

»Već godinama, od osnivanja Hrvatske čitaonice *Fischer* u Surčinu, vrlo vrijedno i idejama vrlo konstruktivna i bogata naša Kreativna sekcija priprema izložbe, kako za Uskrs, tako i za Božić. Mislim da će ove godine izložba posebno obradovati sve one koji je budu posjetili. Naime, imali smo zbog pandemije vezane za covid-19, izvjesnu stagnaciju zbog restriktivnih mjera i ljudi su bili zatvoreni, zarobljeni u svojim kućama. Bilo je ograničeno druženje i ovo je došlo u blagoslovljeni trenutak. Sigurno da će nas izložba osvježiti i vratiti u ona lijepa, draga, mirna vremena prije 2020. godine.«

Prisutnim posjetiteljima obratila se i predsjednica Upravnog vijeća surčinske udruge **Katica Naglić**.

»Korizma, kao i svake godine, prilazi kraju. To je vrijeme kada se pripremamo za Uskrs, duhovno najviše. Pripremamo se i time kako ćemo ukasiti svoje stolove na sam dan Uskrsa. Obično se to završava šaranjem uskrsnih jaja. Tako će biti i ove godine. Članovi Kreativne sekcije potrudili su se da svoju inspiraciju unesu u djela koja rade i imamo jako lijepe radove. Zahvaljujemo se i pozivamo sve one koji do sada nisu sudjelovali a to žele, da se pridruže. Svatko tko želi, dobro je došao.«

Dvoranu čitaonice ispunio je veseli žagor velikog broja posjetitelja, a članovi Kreativne sekcije zadovoljni su što su im prenijeli bar malo duhovne topline i pozitivne energije. Izložba će biti otvorena od 10. do 17. travnja, a prihod ostvaren prodajom će se koristiti za daljnji rad sekcije.

V. Ž.

Uskrsna izložba u Tavankutu

Jaje – simbol uskrsnuća, slama – simbol Isusove smrti

Galerija Prve kolonije naive u tehnici slame i HKPD *Matija Gubec* iz Tavankuta priredili su u prostoru spomenute Galerije tradicionalnu Uskrsnu izložbu, ovoga puta u okviru projekta *52 nedilje tradicijske kulture u Tavankutu*.

Nazočnima se ovom prigodom obratio menadžer za kulturu spomenutog Društva **Ivica Dulić**, navodeći kako su na izložbi, koja se mogla pogledati do jučer (četvrtak, 14. travnja), izloženi radovi slamarki, članica slamarskog odjela *Gupca*.

Izložbu je otvorio župnik župe sv. Josipa Radnika u Đurđinu vlč. **Daniel Katačić**, ističući kako mu je, kao župniku iz mjesta iz kojeg su potekle dvije vrsne slamarke **Marija Ivković Ivandekić** i **Kata Rogić**, iznimna čast biti na ovom događaju, te kako je s radošću primio i vijest da je Srbija, po Ministarstvu privrede, prepoznala slamarske rukotvorine koje na našim prostorima u većini izrađuju bunjevački Hrvati, kao proizvode koji se mogu nazvati umjetnošću.

Svoj je prigodni govor nastavio pričom o simbolima Uskrsa i njihovom povezanošću s uskrslim Kristom.

»Zapitao bih se sada, budući da je ova izložba povezana s Kristovim uskrsnim otajstvom – otkud jaje u otajstvu Uskrsa? Jedna stara predaja, koja je bila prisutna na istoku među istočnim kršćanima kaže da je još Marija Magdalena, nakon Kristova uskrsnuća uzela jaje te poslala k Pilatu kako bi mu uz pomoć jajeta opisala Kristovo uskrsnuće. Isus je također poput pileta bio zatvoren u grobu u stijeni, no kad je došao njegov čas, raskinuo je okove smrti, raskinuo je kamenje stijene i živ ustao iz groba, baš onako kako i pile, kad dođe njegov čas,

raskida ljusku jajeta te živo izlazi van. A kada se jajetu doda slama kojom ste tako vješto ukasili uskrsne simbole, onda zaista takvo jaje može biti podsjetnik na Kristovo uskrsno otajstvo. Dok u jajetu gledamo simbol uskrsnuća, u slami možemo gledati simbol Isusove smrti. Isus je zaista pšenično zrno, koje je palo u zemlju, koje je umrlo da bi donijelo obilat rod.

Dok se divimo ovoj umjetnosti u tehnici slame, ne zaboravimo u predmetima koji su nam pred očima prepoznati ono na što nas oni upućuju – Kristovu muku, smrt i uskrsnuće. Dok se divimo onom što vidimo, neka naše misli budu ponesene u više predjele, prema onome zbog čije smo žrtve i ljubavi i ukasili uskrsna jaja«, poručio je vlč. Katačić.

U programu otvorenja izložbe sudjelovali su članovi dječjeg crkvenog zbora *Isusovi anđeli*.

I. P. S.

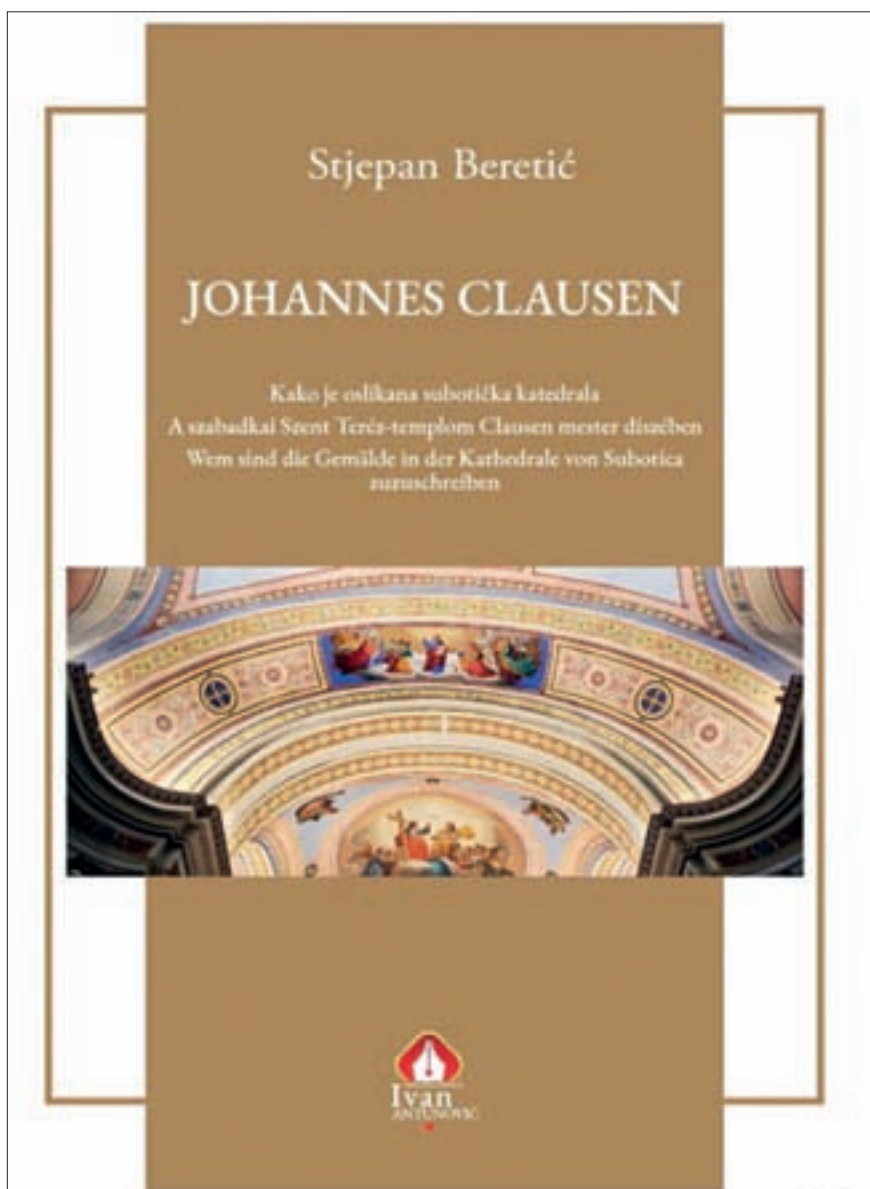

Kako je oslikana subotička katedrala

Katoličko društvo *Ivan Antunović* iz Subotice objavilo je krajem ožujka knjižicu *Johannes Clausen – kako je oslikana subotička katedrala*. Riječ je o nevelikoj publikaciji na tri jezika (hrvatski, mađarski i njemački), čiji je autor župnik subotičke katedralne župe sv. Terezije Avilske mons. **Stjepan Beretić**, koji je »srastao s mjestom svoga višedesetljetnog djelovanja«, kako to točno u pogovoru navodi povjesničarka umjetnosti **Zsuzsana Papp Korhecz**. Knjižica je zapravo uzbudljiva povijesna avantura koja osvjetljava osobu slikara **Johannesa Clausena** (185. – 1927.), koji je bio angažiran na velikoj obnovi tadašnje župne crkve prije 130 godina. Avantura se sastoji u susretu Beretića i Clausenovog unuka **Petera** koji se dogodio slučajno prije 13 godina, a koji je, kako Beretić navodi, rezultirao pribavljanjem brojnih povijesnih dokumenata o samom umjetniku i njegovom radu u Subotici i izvan nje.

Proučavanjem onodobnog subotičkog tiska autor je došao do motiva ondašnjeg gradskog rukovodstva i vjernika koji su, zabrinuti za stanje crkve, tražili od mjerodavnih osoba njezinu zaštitu. Autor odgovara na pitanja kako se u traženju adekvatnoga stručnjaka za to došlo do Clausena, tada Zagrepčanina, suradnika znamenitog graditelja zagrebačke katedrale **Hermana Bollea**, umjetnika koji je za oslikavanje današnje subotičke stolne bazilike našao slikare, naručio kipove, i koji je rukovodio svim radovima. Svatko tko i danas digne pogled prema svodovima katedrale, možda vođen zabrinutošću za njezine suvremene statičke probleme, može se uvjeriti u to da su slikarski radovi urađeni savršeno, precizno i vjernički ponizno. To je, uostalom, samo dio meditativnog kutka kakav je nesumnjivo »Velika crkva«, kako je Subotičani zovu, no vrlo značajan. Ova knjiga nova je prilika da se njezine vrijednosti sagledaju ne samo gledajući njezin vanjski izgled i markantnost nego nanovo i njezin enterijer.

Kroz knjigu, osim Clausena, provijava duh i dva negdašnja župnika u crkvi sv. Terezije – **Matije Mamužića**,

voditelja obnove katedrale koncem XIX. stoljeća, Clausenovog poslodavca, te **Matije Zvekanovića**, prvog subotičkog biskupa i posljednjeg obnovitelja ove crkve u prošlom stoljeću. Beretić ova dva duhovna velikana povezuje između ostaloga i činjenicom da je baš u njegovom mandatu, prilikom obnove instalacija u katedrali prije šest godina, pronađena spomen-ploča koja je svjedočila o Clausenovom radu, izgubljena prilikom velike obnove 1973. godine. Ona je ponovno postavljena u predvorju ka-

tedrale, te joj je pridodana ista na hrvatskom jeziku. Subotički vjernici su se tako još jednom odužili Clausenu, a posjetitelji ovog grada sada imaju još jedan, grafički iznimno kvalitetno opremljen vodič po biserima povijesti grada u kojem već gotovo sto godina stoluju katolički biskupi.

M. Tucakov

Sveto trodnevlje

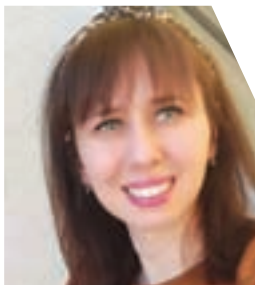
Veliki petak jedini je dan žalosti u Katoličkoj crkvi. Liturgija Velikog petka u središte stavlja otajstvo križa. Tišina je prvi element koji treba biti zamjetljiv. Tišina kao odgovor na otajstvo Božje ljubavi pokazane u križu i umiranju Božjega Sina.

Velika subota u liturgijskoj je tradiciji ostao dan bez liturgijskih slavlja kršćanske zajednice. Odsutnost obreda nudi kršćanskoj zajednici poseban vid »liturgije«: liturgiju tišine i iščekivanja. Crkva na Veliku subotu ostaje uz Gospodnji grob razmatrajući otajstvo njegove muke i smrti.

Vazmeno bdijenje zbog svoje središnjosti u sveukupnom kršćanskom slavljenju nazvano je »majkom svih bdjenja«. Te noći je najsvečanija liturgija Crkve; blagoslov ognja, paljenje uskrsne svijeće – simbol Krista, ulazak u mračnu crkvu, trostruki uskrik – Svjetlo Kristovo, Hvalospjev svijeći, svečani Slava Bogu na visini, radosni Aleluja.

U susret blagdanima

- 15. travnja – Veliki petak
- 16. travnja – Velika subota
- 17. travnja – Uskrs
- 18. travnja – Uskrsni ponedjeljak
- 24. travnja – 2. Uskrsna nedjelja (Bijela), Juraj
- 25. travnja – Marko evanđelist
- 27. travnja – Ozana Koterska
- 29. travnja – Katarina Sijenska

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Radost Uskrsa

Isus je uskrsnuo. Spasenje je ostvareno. Krist je ljudima otvorio vrata Raja događajem koji se dogodio u povijesti, ali je nadilazi, jer Bog za čovjeka čini čudesne stvari čekajući odgovor njegove vjere. Uskrs je vrhunac Božjih zahvata u ljudskoj povijesti, toliko čudesan da ljudskom umu ostaje nepojmljiv, ali ipak stvaran. Isus nije želio da ostane bilo koji tračak sumnje u ljudima glede njegova uskrsnuća, te se više puta ukazivao svojim učenicima, potvrđujući da je, iako je na križu umro, ipak živ.

Prazan grob

Isus je umro u petak i kroz tri dana uskrsnuo. Koliko nam to zvuči nevjerovatno i danas, a kako je to nepojmljivo tek bilo za njegove suvremenike. Iako je on svoje uskrsnuće najavio više puta, učenici njegove najave nikako nisu mogli shvatiti, jer se tako što nikada nije dogodilo. U osvit trećega dana Marija Magdalena dolazi na Isusov grob i nalazi ga praznog. Jedina logička pomisao bila je da je tijelo ukradeno, pa tako i prenosi učenicima. Petar i drugi učenik čuvši to trče provjeriti što se dogodilo. Ali tek kad ugledaju prazninu groba shvaćaju što se uistinu zbilo, pada zastor nerazumijevanja i oni shvaćaju ono što su od Isusa slušali.

Jutro uskrsnuća nevjerovatno je. Ispunjeno čudnim događajima i pomiješanim osjećajima. Potrebno je vrijeme dok zbunjenost ne preraste u radost, a ljudski um prihvati čudesno Božje djelovanje kao stvarno. To je jutro promijenilo živote apostola, jer Isusovim ukazanjem postaju svjedoci uskrsnuća. Oni će tu radosnu vijest pronijeti po svem svijetu, da svaki čovjek čuje i sazna da je Bog pobijedio smrt i da smo njegovom žrtvom i uskrsnućem otkupljeni. Pokušajmo i sami proživjeti Uskrs obuzeti radošću Kristova uskrsnuća. I sami treba-

mo biti svjesni koja je veličina ovoga događaja, jer nas upravo on uvodi u vječnost. Iz toga proistječe radost ovoga dana, sve drugo su samo prateći sadržaji koji izvana očituju naše unutarnje veselje.

Težite za onim što je gore

Krist je došao na ovaj svijet da bi umro i uskrsnuo. Tek po uskrsnuću njegovo poslanje biva dovršeno, a za ljude plodonosno ako ga prihvate. Mi se zovemo kršćani, oni koji su Kristovi, koji vjeruju u njegovo uskrsnuće i iščekuju vlastito, kako nam je obećao. Apostol Pavao nam na Uskrs poručuje: »Tražite što je gore, gdje Krist sjedi zdesna Bogu! Za onim gore težite, ne za zemaljskim!« (Kol 3,1-2). Život usmjeren k vječnosti znači prihvaćanje spasenja koje nam je zavrijedio Krist svojom mukom, smrću i uskrsnućem. Takav život podrazumijeva križ, žrtvu, ali i Krist je prije uskrsnuća morao podnijeti žrtvu. On se žrtvovao za naše spasenje, a mi se trebamo žrtvovati za vlastito. Pa iako je tako, često gubimo motivaciju, te želimo ostaviti svoj križ i živjeti u trenutnim blagodatima ovozemaljskih ugodnosti. Takav nas život vodi u vječnu propast, obezvrjeđuje Kristovu žrtvu i odbacuje je. U takvim se okolnostima uzalud zovemo kršćani, jer prestajemo biti Kristovi. Oni koji su njegovi čvrsto grle svoj križ koristeći sigurno putem vječnosti u kojoj ih čeka njihov Spasitelj. Sve na ovoj zemlji ima svoje trajanje, bude i prođe, a spasenje traje vječno, zato ga nemojmo prokockati zarad prolaznih zadovoljstava.

Uskrs je dan radosti, dan našega otkupljenja, zato ga provedimo ispunjeni istinskom kršćanskom radošću, jer nas na kraju ovozemaljskog trnovitog puta čeka spasenje.

Čuvari Isusovog groba u Srijemskim Karlovcima

Ustrajni u očuvanju starog običaja

»Posebna mi je radost što je od dana kada smo obnovili ovaj običaj još deset momaka ponovno krenulo u crkvu. Jedan od njih je i krstio dijete. To mi daje nadu da će ova naša mala zajednica opstati i nastaviti ovaj običaj i potiče me da nastavim ustrajati koliko god mogu«, kaže Josip Varga

Čuvari Isusovog groba se u pojedinim župama Srijemske biskupije, svake godine na Veliki petak okupljaju i biraju *razvodnika*, najboljeg junaka kao vođu garde. Od tog momenta u narodnoj nošnji, kraja iz kog potječu, čuvari stupaju u crkvu i zauzimaju mjesto sjeverno i južno od Kristovog groba. U Srijemskim Karlovcima u župi Presvetog Trojstva su 2001. godine obno-

lijepog običaja je **Josip Varga**, tutor u župi Presvetog trojstva.

Nastavak stare tradicije

Na Veliki petak, prisjećajući se Isusove muke, odnosno njegova Križnoga puta i smrti na križu, mnogi vjernici

vili ovaj stari običaj držanja »straže« kod Isusovog groba na Veliki petak, poslije Križnog puta. Već 22. godinu ta mala hrvatska i katolička zajednica predano istrajava na očuvanju te tradicije. Inicijator i pokretač obnove ovog

pohode Isusov grob u Jeruzalemu, koji čuva poseban viteški red unutar Katoličke crkve što se naziva *Konjaničkim redom svetog groba u Jeruzalemu*. Čuvanje straže u Srijemskim Karlovcima počinje stražarenjem na Veliki

petak u 15 sati, i to traje do večernih sati. Stražari obučeni u »uniforme« smjenjuju se na pola sata, hodajući kroz crkvu i zauzimajući svoja mjesta. Dan kasnije u subotu, od 8 sati i 30 minuta, stražari se ponovno okupljaju u crkvi i stražare. U subotu navečer, poslije oglašavanja zvona, kad orgulje počnu svirati i počnu se pjevati uskršne pjesme, stražari krenu ka oltaru, sjednu u prvi red kao počasna straža.

»Vatrogasano društvo iz Srijemskih Karlovaca je nekada organiziralo čuvanje straže kod Isusovog groba i to je trajalo cijelu noć. Sjećam se tog običaja kada sam bio dijete. Sedamdesetih godina taj se običaj prestao prakticirati u našoj crkvi. Pitanje prijatelja 'gdje se nalaze koplja stražara Isusovog groba', potaknulo me je da ponovno obnovimo taj običaj što smo i učinili 2001. godine. Prvo smo posudili uniforme rimskih vojnika od kazališta, da bismo uz suglasnost i doprinos tadašnjeg župnika **Ivice Živkovića** 2004. godine, sami izradili svoje uniforme. Uz financijsku pomoć predsjednika općine i donacija župljana, prije pet godina smo kupili nove uniforme rimskih vojnika. Sada ih imamo deset. Jedna smo od rijetkih župa u Srijemskoj biskupiji koja prakticira taj običaj i sada smo već postali poznati po tome. Iz mnogih država dolazili su vidjeti nas i postali smo prava atrakcija po tom običaju. Na taj način smo privukli i veći broj vjernika, što mi je veliko zadovoljstvo«, ističe Varga.

kako bi ga prenijeli na mlađe generacije.

»Prve godine kada smo obnovili ovaj običaj bilo je 23 muškaraca koji su nam se priključili u stražarenju. Od tada do danas bilo je 82 muškaraca koji su se smjenjivali u čuvanju. Godine 2017. nas je bilo 17, a iduće godine 14. Taj običaj nismo održali posljednje dvije godine zbog koronavirusa. Ove godine ćemo se ponovno okupiti i s nestrpljenjem čekamo taj dan«, navodi naš sugovornik.

Također ističe da je za njega poseban osjećaj kada na Veliki petak izađe pred oltar odjeven u uniformu s još četiri ili pet momaka.

»To je nešto što me posebno ispunjava i čini sretnim. Dvojica stažara stoje s lijeve, a druga dvojica s desne strane Isusovog groba. Prvi se pričestimo i to je poseban osjećaj. S nestrpljenjem i veseljem čekam uskršni blagdan kada ćemo se ponovno okupiti u našoj župnoj crkvi. Posebna mi je radost što je od dana kada smo obnovili ovaj običaj još deset momaka ponovno krenulo u crkvu. Jedan od njih je i krstio dijete. To mi daje nadu da će ova naša mala zajednica opstati i nastaviti ovaj običaj i potiče me da nastavim ustrajati koliko god mogu. Također mi je veliko zadovoljstvo što se i moj sin priključio, a nadam se jednog dana i moj unuk kome svakodnevno pričam o svim običajima«, kaže naš sugovornik iz Srijemskih Karlovaca.

I kako na kraju razgovora dodaje, osim osobitosti ovog običaja, velikog značaja za vjernike koji se raduju danu

Poticaaj vjernicima

Srijemski Karlovci su mala župa, koja ima oko 150 kuća katoličkih vjernika. No, kako naš sugovornik s ponosom ističe, iako mali, nastoje sačuvati ovaj lijepi stari običaj,

Isusovog uskršnuća, za 20 godina od kako se obnovio ovaj običaj u ovoj maloj župi toga dana nikada nije padala kiša, što pridonosi veličanstvenijem ugođaju za sve njih.

S. D.

GIMNAZIJA „SVETOZAR MARKOVIĆ” SUBOTICA

opći smjer

nastavni jezik
hrvatski

duljina trajanja srednjeg
obrazovanja

4 godine

broj učenika
30

Kome je namijenjen opći smjer?

Gimnazija općeg tipa spona je između prirodno-matematičkog i društveno-jezičnog smjera. Predmeti koji se ovdje uče predstavljaju uravnotežen izbor kako prirodnih tako i društvenih znanosti. Učenici sve četiri godine uče matematiku, materinji jezik, strane jezike, fiziku, povijest, kemiju, biologiju. Pogoduje onim učenicima koji su podjednako dobri i u prirodnim i društvenim znanostima. Ovaj profil nudi visoku razinu opće kulture i znanja iz svih predmeta.

**Nakon završene gimnazije i položene državne mature
potrebno je nastaviti školovanje.**

**Mogućnost nastavka školovanja
na višim i visokim strukovnim
školama i fakultetima**

Svi učenici koji uspješno završe gimnaziju imaju mogućnost upisati fakultete društveno-humanističkih, medicinskih, prirodno-matematičkih ili tehničko-tehnoloških znanosti u našoj zemlji i u inozemstvu.

Braća Tumbas na Vodeni ponediljak

Kako uz druge velike crkvene blagdane, tako i uz Uskrs vezani su mnogi narodni običaji bački Rvata Bunjevaca, koje ljubomorno čuvamo i prinosimo tradiciju na mlađe naraštaje do današnji vrmena.

Fotografija koju objavljujemo čuva i svidoci tradiciju jednog vika moje obitelji **Tumbas**. Uoči uskrsnog Vodenog ponediljka slikali su se braća kod fotografa **Pere De-aka**, što je utisnuto na fotografiji, koja se nalazila kod Trga Zrinskog i Frankopana, na sadašnjoj lokaciji Mlične pece. Na slici, sad meni na uspomenu, stoje moj dida **Ivan** i brat od strica **Stipan**, koji je bio stariji rođeni brat **Peri (Haji)**, side **Kazimir**, **Antun (Gavran)** i **Josip**. Na poleđini slike piše ko su polivači (njeva imena), da je drugi dan Uskrsa, odnosno Vodeni ponediljak. Cigurno u tim vremenima (tako lipo opravljenim) jednom dila nji nije bilo teško doći u varoš po pravu sa Šebešića, tačnije s Malog tavankutskog puta, karucama upregnutim uparenim ždripcima uboksanim sersamom. Veseli su cigurno bili, jel Stipan je bio svirac škulovan u Pešti, dok je brat Josip sviro po svatovima. Uvatio se i Pere tamburice ko deranac. Moj dida Ivša, kako ga je znala čitava Frljaza, deko je ždripcce. Njegov brat Antun (Gavran) je volio potegniti dobrog vina, a nisu se stidili ni ostali. Jedino je Kazimir imo jednu manu: niko ga nije mogo opit. Prolazili su varoškim sokakima, tad izopravljanim turskom kaldrmom, pa karuce podmazane klepeću, a divojke su otvarale kapije i pendžere veselim i kuražnim polivačima.

Tako ova fotografija dočarava vrime, oblačenje, kulturu i pripadnost.

Ivan Tumbas

Vrtićanci u Generalnom konzulatu Republike Hrvatske u Subotici

Uskrsna potraga uspješno završena

Nakon dvije godine pauze Generalni konzulat Republike Hrvatske u Subotici, na čelu s generalnim konzulom **Velimirom Plešom**, otvorio je svoja vrata za veliku uskrsnu potragu. Možete misliti kakva je to ozbiljna potraga bila kada su u konzulat došla djeca iz hrvatskih vrtića *Marija Petković – Sunčica*, *Marija Petković – Biser* iz Subotice i *Petar Pan* iz Tavankuta.

Vjerovali ili ne, uskrsni zeko posjetio je i Generalni konzulat i po cijelom dvorištu skrio čokoladna jaja, čokoladne zeke, veće i manje, pa još i čokoladice. Zadatak je bio ozbiljan. Trebalo je »pospremiti« cijelo dvorište. Tako su mališani uložili veliki napor i pokupili baš sve čokoladne delicije koje su zeke u dogovoru s čika konzulom, kako su djeca rekla, ostavila po dvorištu.

Prije same potrage za čokoladnim jajima, vrtićanci su pripremili kratki program, otpjevali nekoliko pjesmica i izrecitali prigodne stihove, te tako generalnom konzulu Pleši i djelatnicima konzulata poželjeli sretan i radostan Uskrs, a djelatnici su ih počastili slatkišima, grickalicama i sokićima.

»Drago mi je da nakon dvije godine možemo ponovno ugostiti djecu u konzulatu. Djeci je to značajno, a tete iz vrtića su mi rekle da su djeca već pitala hoće li moći doći. Hvala Bogu, i vrijeme nas je poslužilo. Pripremili su i lijep program, a ovo je jedan od najljepših poslova u konzulatu. Raduje me da oni to pamte. Prvi puta sam u ovome sudjelovao prije šest godina, a ti vrtićanci su danas već učenici šestih razreda i kada se sretnemo znaju reći da su bili u konzulatu u potrazi za čokoladnim jajima. Oni se toga sjećaju, i to je ono najljepše«, kaže generalni konzul Velimir Pleša.

Putevima *Erazmusa*

Predstavnici Osnovne škole *Matija Gubec* iz Tavankuta su od 5. do 9. travnja, u okviru projekta *Erazmus+ Keychain* posjetili školu *Curt Nicolin* u Finspongu u Švedskoj, gdje su se susreli s drugim školama sudionicima iz Turske, Rumunjske i Latvije. Školu iz Tavankuta predstavljali su ravnateljica **Stanislava Stantić Prčić**, nastavnik **Nikola Balažević** i učiteljica **Josipa Kojić**.

Dogovorene aktivnosti predviđene su projektom, a već u svibnju (od 10. do 14.) jedna od njih bit će u tavankutskoj školi, kada će ih posjetiti učitelji i djeca iz škola partnera.

Provedbom ovog projekta poboljšat će se kompetencije učenika u STEM-u, povećat će se znanje i svijest učenika o vlastitim mogućnostima u kontekstu potreba tržišta rada, te će se proširiti njihova sposobnost primjene znanstvenih saznanja u industriji, tehnologiji i upravljanju prirodnim resursima i digitalnoj tehnologiji.

Projekt je namijenjen učenicima uzrasta od 12 do 19 godina koji su suočeni s izborom daljeg obrazovanja.

Konzulu je oko pripreme i dočeka djece pomogla i **Bernadica Ivanković**, koja je ujedno bila zadužena i za glavne riječi, a to su: »Tri, četiri, kreni!«. Na ove riječi djeca su se sjurila u dvorište i potraga za jajima je bila više nego uspješna. Pretražili su svaki žbun, drvo, cvijeće, travu, sve prozore i začkoljice i nije ostalo niti jedno čokoladno jaje. Kao i uvijek, bilo je onih koji su brži i spretniji, te su skupili više, no dogovor je i sada ispoštovan. Oni koji su imali više su podijelili s onima koji su imali manje, te su na kraju svi otišli doma – u vrtić s punim vrećicama.

Mališani, sretni i zadovoljni, skupa s odgojiteljicama zahvalili su konzulu na gostoprimstvu i poručili mu da i sljedeće godine pozove uskrasnoga zeku.

Ž. V.

Projektne aktivnosti se zasnivaju na iskorištavanju industrijskog i znanstvenog potencijala partnerskih školskih regija kako bi se sudionicima demonstrirala praktična primjena znanja stečenog u školi. U tu svrhu bit će organizirana nastava u industrijskim objektima, znanstvenim centrima, biološkom laboratoriju, astronomskom opservatoriju, muzeju tehnike i sl.

J. K.

Uskrsne radionice u Sonti

U OŠ *Ivan Goran Kovačić* u Sonti ovih dana je bilo vrlo uzbuđljivo. Naime, cijeli tjedan smjenjivali su se učenici koji su izrađivali uskrsne pisanice. Bojilo se, lijepilo, ukrašavalo stikerima, šljokicama, a stariji su radili i dekupaž tehniku uz pomoć salveta. Kreativnost i mašta došli su do izražaja, te su nastala prava umjetnička djela. Još je zabavnije jer su djeca radila skupa, pa su se ujedno i družili. Tako su učenici trećeg i petog razreda, koji pohađaju izborni predmet Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture i učenici koji pohađaju vjeronauk (katolički i pravoslavni) skupa radili. Osim spomenute djece, pisanice su izrađivali i učenici šestih i sedmih razreda.

Radionice je vodila nastavnica hrvatskog jezika **Tamara Kokai** u suradnji s vjeroučiteljicom **Marinom Diosy** i vjeroučiteljem **Stojanom Jankovićem**.

Ž. V.

551-045

Subotica, kod glavne pošte.

Traže se vozači C i E kategorije s hrvatskim ili mađarskim putnim ispravama za posao u Njemačkoj u okolini Stuttgarta i Ludwigsburga. Tel.: + 4917621561026 ili 064/1826160.

Prodaje se elevator, plug leopard dvobrazni, špediter, auto lada samara (i krovni nosač i auto prikolicu trabanta), motor. Tel.: 024/528-682.

Roleri i starinska kolijevka, ormari, kreveti, vranogosi, stol, stolice, bunjevačka ruha, marama, pregače i sl. Tel.: 024/532-570.

Prodajem plac u Borči, 12 kilometara od centra Beograda, veličine 5 ari i tražim njegovateljicu za teško pokretnu osobu. Tel.: 060 3105572.

Hrvatska obitelj iz Zagreba koja živi u Segedinu (Mađarska) traži ženu za čuvanje osmo-mjesečnog djeteta i pomoć u kućanstvu na duže razdoblje. Plaćanje 800 eura. Stan i hrana osigurani, slobodni dani i ostalo po dogovoru. Kontakt telefon: Mirko, 0036-30-288-93-33.

Izdajem garsonjeru u centru Subotice. Tel.: 065 6081194.

Izdaje se u arendu – zakup poljoprivredno zemljište oko 2,5 km južno od sela Golubinci, površine 42 a i 73 m², parcela broj 7138 K. O. Golubinci. Dragan 063/509-902.

Prodaje se pneumatska 4. redna sejačica 2016. g. iz Agrije, elektronska sjetva (tri para ploča za kukuruz, suncokret i soju), Lada Samara 90 (150 eu), špediter (150 eu), starinski ormari i sl. Tel.: 024/532570 ili 0600532570.

Prodaje se poslovni prostor i stan od oko 600 m² u Ulici Huga Badalića 6, Subotica. Tel.: 069 2887213.

Izdaje se jednosoban stan na Prozivki u Subotici (42 kv, 4. kat, centralno grijanje s alokatorima, mali troškovi održavanja). Cijena je 120 eura plus režija. Info na telefon: 063/8857124.

Prodajem ili mijenjam poslovni prostor u neposrednoj blizini centra Šida površine 100 m², za nekretninu na Hrvatskom primorju. Sve informacije na telefon: 062/8681437 ili 064/6590730.

Prodajem ili mijenjam dvoetažni stan površine 77,5 m² u centru Šida kod gradske tržnice (Karadorđeva 17), za nekretninu na Hrvatskom primorju. Stan je novoizgrađen s centralnim grijanjem. Informacije na telefon: 060/0289407 ili 060/7158020.

U Somboru **prodajem** kompletno završenu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 064 2808432; 025 5449220.

Prodajem motokultivator *gorenje muta* 8 ks, s dizel motorom, frezom širine 60 cm i kosilicom za travu širine 105 cm. Sve je ispravno. Tel.: 063-351-582.

Prodajem kuću za odmor, 40 m² na placu od 500 m², na Hvaru, s dvije sobe, kuhinjom i kupatilom, s namještajem. Kuća je 13 km od Sućuraja, 100 km od glavnog puta. Do mora je 1 km ili 2,2 km. Cijena 45.000 eura. Tel.: 062 205973.

Hrvat, katolik iz Slavonske Orahovice kod Osijeka, zaposlen, vlasnik kuće i auta, traži djevojku iz Subotice do 31 godine za upoznavanje i brak. Ivan Peček.

Prodaje se trobrazdni plug (14 cola) obtač *regent* fiksno s predplužnjacima i 2 crtala i 2 kotača u radnom stanju (2.200 eura). Telefon: 064-228-11-00.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, temeljem članka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (*Sl. glasnik RS*, br. 135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVIJEST O DONIJETOM RJEŠENJU DA NIJE POTREBNA IZRADA STUDIJE PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

Za projekt: »Izgradnja trase vodovoda u ulici Balzakovoj, Gročanskoj, Batajničkoj, Bečkoj, Crnogorskoj, Platonovoj i Niela Armstronga u Subotici«, zaveden pod brojem IV-08/I-501-86/2022, a koji se planira na katastarskim parcelama br. 23868/1, 25533, 25534, 22665, 22692, 23233, 23203, 23223, 23284, 23285, 23317, 23116, 31089 i 23084 K. O. Stari grad, Subotica, podnositelja zahtjeva JKP »Vodovod i kanalizacija«, Trg Lazara Nešića br. 9/a, Subotica.

Zainteresirana javnost ima pravo žalbe u roku od 15 dana od dana objavljivanja obavijesti u sredstvima informiranja. Tekst rješenja se u cijelosti može preuzeti na internet adresi:

http://www.subotica.rs/documents/zivotna_sredina/Resenja/501-86-2022.pdf

Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi koji VAŽI DO 19. 4. 2022.

- Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojima možete objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*.
- Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

HKC *Burjevačko kolo*, Likovni odjel, prodaje slike svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, ul. Preradovićeve 4, radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

Hrvatska likovna udruga *CroArt* prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge.

Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

ILI-ILI

AKCIJA

Priključenje **BESPLATNO**

+ Birate između:

- 6 meseci po 1 dinar ili
- 12 meseci sa 50% popusta

AT

Astra
Telekom

011 44 22 009

O svojoj naravi i karakteru

Antunović je bio skroman čovjek. Hodao je ovom zemljom otvorenim očima i srcem. Upijao je u svoje biće sve ono što je lijepo i dobro, ali je zapažao i sve ono ružno i loše. I jedno i drugo poslužilo mu je za duhovnu i ljudsku izgradnju. Ono lijepo i dobro širilo mu je pogled duha, obogaćivalo njegovu kulturu i poticalo ga na rast u svetosti. A sve ono što je bilo ružno i loše uključivalo je u njegovom biću »alarm« da ga upozori kako bi se na vrijeme zaštitio, ali isto tako da na to upo-

zori druge te im pomogne da se izmaknu prijetećem zlu.

O njegovoj naravi i karakteru imamo dragocjene zapise drugih, ali imamo sačuvane i neke njegove misli. Sve to predstavlja njegov lik u pravom svjetlu.

Život i rad **Ivana Antunovića** obilježen je obiteljskim životom i odgojem. O svom djetinjstvu pisao je s čežnjom i toplinom. Vraćao se češće u svoje djetinjstvo, ali najtoplije je o njemu pisao u svom djelu *Slavjan* kad opisuje ozračje u njegovoj obitelji napose u došašću i o Božiću: »Davno je to bilo, kada sam još bio djetetom u kući mojih djedova – ali što starijim postajem, sve mi se ljepše izvija ju slike mojega djetinjstva, pred zrcalom sladke uspomen-e« (Ivan Antunović, *Slavjan – na svetih dnevih ili blagdanah crkveni*, Kalača, 1875., str. 13). Njegova obitelj je bila brojna. Zajedno je u njoj živjelo, u slozi i ljubavi, više generacija. To je smatrao posebnom prednošću: »Srećna kuća koja je svakom dobom napućena. U takvoj kući svatko je imao svoju zadaću: Tuj su stari, koji i po radićacih crkvi i službu Božju marljivo polaze; pa kada se mlađi po njiva i poljih razidju, te se na žestokom suncu pod trhom vila i kosa previjaju, oni posvetilište svete mise sa svećenikom prikazuju, moleć da trud i muka njihova i nji-

hove obitelji, ožudjenim urodi blagoslovom. Djeca i mladi su radost obitelji. Oni svojom razdraganošću i pjesmom i ono što je starošću zamrzlo i namršteno, razdragaju. Najmanji su posebno blago. Njihova nazočnost u obitelji ima dragocjenu ulogu jer su oni u stanju i one izmiriti, koji u bud kakovoj strasti i mržnji i neprijateljstvu žive. Iz ovih kipi i izvire ljubav, te se poput iz cvietnog kaleža proizlazećeg miomirisa, po svojkolikoj obitelji razlieva« (usp. *Slavjan*, str. 13).

Došašće i Božić su u njegovoj obitelji bili vrijeme radosti. Proživljavao je te dane u zajedništvu s braćom i sestrama. No, roditelji su davali pravi duh toj radosti: »One lijepe pjesme, koje su naši roditelji navečer na čast Blažene Djevice Marije pjevali, znale su nas do vrhunca one radosti uzneti, koju ćemo na Badnji dan uživati. I prije nego što će potanko opisati kako je izgledao njihov obiteljski život u došašću, još jednom je izrekao hvalospjev svom djetinjstvu: Dosta je, što se sladko i s veseljem sjećam one (radosti) koju sam davno, da, vrlo davno, al uistinu osbiljno i u obilju uživao u onom milom, preugodnom krugu jedne obitelji koja je kost od iste kosti, krv od jedne krvi bila. Ta radost je kulminirala na Badnji dan: Ah, gdje l' da je ono veselje, koje mi je svim srcem zavladao o Badnjem danu i koje niti istim blagom jednoga carstva zamienio ne bih (*Slavjan*, str. 18). U njegovim riječima osjeća se i žal za tim lijepim vremenima: Sladka djetinjska radosti zašto l' da si toli kratka bila. Ta da si mi samo iole dulje trajala bila, bio bi mi nedvojbeno život dulji a možda i zdraviji, te obilniji sladkošću mladih uspomena, od koje bi dosta bilo samo jednu kapljicu primiešati gorkosti svakoga dana okrutne prošlosti, da mi ovaj pred očima duše zauvijek smrkne« (*Slavjan*, str. 14).

Znamo da je Antunović rano ostao bez oca, pa stoga ističe da je to radosno obiteljsko ozračje u njegovom djetinjstvu kratko trajalo.

Antunovićeva majka posebno je zaslužna za sve ono što je on bio i postigao u životu. Ona je bila uz njega sve do svoje smrti. Umrula je 1874. godine u 86. godini života. Antunović je u svom radu osobito isticao ulogu žene i majke, posebno hvaleći ljubav i nježnost slavenskih majki. U tom smislu je bio Bogu osobito zahvalan i za svoju majku: »Vječna tebi hvala, dobri Bože, što me je majka slavenska porodila. Ta da me je druga kakva majka rodila bila, nikada tolike radosti djetinjske ne bih uživao« (*Slavjan*, str. 16).

Petar Pećerić, hokejaš

Najbolji igrač reprezentacije Srbije

 Petar Pećerić prvi s desna

Na nedavnom Svjetskom hokejaškom juniorskom prvenstvu Divizije 2, skupina A u Estoniji, **Petar Pećerić** iz Subotice proglašen je najboljim igračem u sastavu reprezentacije Srbije. Zapažene igre na bekovskoj poziciji skrenule su pažnju stručnjaka i nekadašnjem poletarcu HK *Spartak*, a danas učeniku Hrvatske gimnazije i članu juniorske momčadi *Újpesta* iz Budimpešte, predviđa se lijepa seniorska karijera. Njegov kratak posjet rodnom gradu iskoristili smo za razgovor i medijski zapis ostvarenog sportskog dostignuća.

Svjetsko prvenstvo

»Koncem prošle godine bio sam na reprezentativnom kampu za igrače do 20 godina, ali zbog restriktivnih pandemijskih mjera nije došlo do održavanja Svjetskog prvenstva. Tako je moj nastup na SP-u u Estoniji za igrače do 18 godina starosti ujedno bio i debitantski u reprezentativnoj majici Srbije«, otkriva nam Petar na početku razgovora.

Na Svjetskom prvenstvu u Estoniji momčad Srbije natjecala se u skupini s domaćinom Estonijom, Velikom Britanijom, Rumunjskom, Litvom i Južnom Korejom.

Jezik

»Još uvijek ne govorim baš najbolje mađarski jezik, ali mnogo razumijem i kada baš moram znam se posve solidno sporazumjeti«, kaže mladi Pečerić.

»Nažalost, nismo uspjeli zabilježiti niti jednu pobjedu, ali smo u susretima protiv Rumunja i Litavaca bili zbilja blizu pozitivnog rezultata. Osobno sam pružao maksimum na svakom susretu i mislim da sam svojim punim angažmanom na ledu pridonio solidnoj igri naše momčadi. Potvrda je stigla u nagradi za najboljeg igrača susreta protiv Južne Koreje i nagradi za najboljeg igrača Srbije na turniru SP-a. Budući da imam pravo i sljedeće godina nastupati u kategoriji U-18, vjerujem kako će još uslijediti moje još bolje igre u reprezentativnoj majici.«

Budimpešta

Zarana se Petar Pečerić otisnuo iz roditeljskog doma i već drugu godinu je učenik Hrvatske gimnazije u Budimpešti. Uz redovitu srednjoškolsku naobrazbu, naporno trenira u momčadi *Újpesta* i kako sam kaže uspijeva objединiti goleme školske i sportske obveze.

»Nije lako uskladiti školu i hokej, jer je gimnazija u jednom a hokejaška dvorana u sasvim drugom dijelu velikoga grada kakva je Budimpešta. Do treninga moram putovati gotovo cijeli sat pa je odlazak i povratak s treninga i vožnja metroom i autobusima često prava mala avantura. Ipak, odgovorno ispunjavam sve zadane školske i sportske obveze, jedino što baš i nemam previše slobodnoga vremena«, nasmijao se Petar i nastavio: »Uz redovite treninge, moj klub nastupa u juniorskom ligaškom natjecanju Mađarske i Austrije, pa slijedom stvari imam dosta međunarodnog iskustva u brojnim susretima koje u kontinuitetu igramo. Konačno, zbog svega toga sam i

otišao na školovanje u Mađarsku, jer u našoj zemlji ne bih se mogao adekvatno sportski usavršavati.«

Na naše pitanje kada vidi se u seniorskoj konkurenciji, Petar samouvjeren odgovara:

»Budem li ostao u Mađarskoj, iskreno vjerujem kako bih za najkasnije dvije godine mogao zaigrati u seniorskoj konkurenciji.«

Hokejaška budućnost

Odlične reprezentativne igre i nagrade koje je zavrjedio na proteklom Svjetskom prvenstvu u Estoniji zasigurno su odličan poticaj za daljnje treniranje i usavršavanje Petrove

hokejaške vještine. Na koncu ovog kratkog razgovora nameće se logično pitanje o planovima vezanim za njegovu igračku budućnost.

»Volio bih biti profesionalni igrač hokeja, a sukladno tim mojim planovima želio bih što prije otići u neku jaču hokejašku zemlju. Najradije bih volio da to bude Švedska, ali to su za sada samo planovi. Do daljnjega sam u Mađarskoj, idem u Hrvatsku gimnaziju i igram u majici *Újpesta*.«

D. P.

POGLED S TRIBINA

Rukomet

Izuzev početka svake godine, kada se igraju najveća rukometna natjecanja, ovaj lijepi, dinamični i nadasve uspješni hrvatski sport je mahom u potpunom 'zapećku' drugih, mahom marketinški atraktivnijih sportova (čitaj nogomet i tenis). Uz sve to, posljednji slabiji nastupi reprezentacije i višestrukog prvaka PPD Zagreba u Ligi prvaka, gotovo su u potpunosti stvorili tešku sjenu u kojoj se rukomet definitivno nalazi. Ali i pored svega nije sve baš tako crno... Ponajprije nedavno se dogodio prvi domaći poraz (nakon 15 godina) Zagreba kojega je svladao Nexe iz Našica, što potvrđuje kako ligaški rukomet u Hrvatskoj ima potencijal i nije sveden na surovu dominaciju samo jedne momčadi. Također, momčad iz malog slavonskog gradića je pobjedom u oba susreta protiv Pelistera (Makedonija) izborila četvrtfinale Europske lige i na

međunarodnom planu potvrdila kako se radi o jednom vrlo perspektivnom sportskom kolektivu. Konačno i reprezentacija ima priliku pobjedom u predstojećem dvomeču protiv Finske (13/14. i 16. travnja) izboriti plasman na Svjetsko prvenstvo iduće godine. Izbornik Horvat ima dosta problema s ozljedama legionara koji igraju u jakim euro ligama, ali zbilja široki igrački potencijal ne bi smio dovoditi u pitanje trijumf protiv objektivnih outsidersa sa sjevera Europskog kontinenta. Možda je baš sljedeći summit najboljih svjetskih reprezentacija izvrsna prilika da se dogodi 'renesansa' hrvatskog reprezentativnog rukometa u kojoj ćemo konačno vidjeti pobjedničku verziju pomlađene i restaurirane A vrste koja je svojim navijačima donijela toliko trofeja i radosti. Rukomet definitivno zavrjeđuje mnogo više medijske pozornosti, a bude li pozitivnih rezultatskih pomaka, kako na klupskom tako i na reprezentativnom planu, zasigurno će se ponovno naći uz bok velikih sportova.

D. P.

Narodne poslovice

- * Nekad tišina zna prepasti džina kad ispusti krik.
- * Dobro koje računa na protuuslugu, nije dobro.
- * Ne traži ni od koga ono što ni sam nisi spreman dati.

Vicevi, šale...

- Svakoju djevojci sam istu priču prodao.
 - E pa meni nećeš!
 - Neću, ti si posebna.
 - Čao! Lepa ste. Jesil za druženje u moja kuća?
 - Ostavi me na miru nepismenjače!
 - Ja sam bizmismen iz Austrije.
 - Aaaa, bebaaa, pa ti si zaboravio naše riječi.
- Pa to je preslatko.

Mudrolije

- * Nema ljepše nade od one što je nikla iz tuge i nema ljepših snova od onih što ih rađa bol.
- * Kad smo sretni, uvijek smo dobri, ali kad smo dobri, nismo uvijek sretni.
- * Ne brini ukoliko nisi prepoznat, ali teži ka tome da zaslužiš prepoznavanje.

Vremeplov – iz naše arhive

Josipović – Tadić, Monoštor, 2010.

Iz Ivković šora

Uskrs

Piše: Branko Ivković

Faljnjs, čeljadi. Jevo, mi malo sili odmorit i izdivanit se, a borme i malo se sklonit od posla. Stalno triba el ovo el ono. Naše gospoje vele da sve mora bit izopravljano i pripravljeno kako Bog zapovida za Uskrs. Ako nećemo slušat, oma se site štogod šta smo zglajzovali u proteklim vrimenu. Doduše, i ja sam na njevoj strani ovaj put. Uskrs je naš dokaz vire i triba da je sve dotirano. Sićam se se kako se tek kadgod pripravljalo za ovaj blagdan: počelo se još od Čiste sride dotiravat oko kuće, spremale se avlije i bašče, ispopravljalje se ograde, salaš se obavezno moro umazat krečom da bude lip bili. Sad su fajn drukčija vrimenta, skoro sav svit radi u fabrikama pa se nema toliko vrimenta bakćat. Nije lako stat kod kake mašine cili božiji dan pa ondak još i kod kuće, al i sad se čeljad raduje Isusovom uskrsnuću. Doduše, ima malo i nadizanja pa se kupuju skupe sigračke dicit, nosi se svetit čitavi košarovi ila. Vele: ta mora svit vidit da se ima. Ta nas bola i prija morila. I kadgod su veće gazde na Veliku subatu za posvetilište nosile jaganjce u čitavo, pa se sve zavirivalo okolo ko je lipče ispeko, čije je veće posvetilište. A sirotinja malo šunke i koje jaje, ako je doteklo. A, čeljadi, to Isus nije ni volio ni tio da bude tako. Njegov je nauk bio kako su apostoli zapisali, skromnost, ljubav i poštivanje svakog, a ne zloba i zavist. Al taki smo kaki smo, Bog sve vidi i sve će bit po njegovoj volji. Ja se sićam da sam ko dite zdravo volio ić u polivačinu. Onda se išlo, borme, u svaki salaš u Ivković šoru; sve se tete, strine, ujne morale polit, a svudank se dobilo šareno jaje, pomorandža, jabuka i kolača koliko voliš. Momci su išli u polivačinu okičenim fijakerima, za šešir njim bilo zataknuto kako prolićno cvice. Često su išla i dva fijakera pa su na drugim bili svirci, kod svake divojke su stali, i dok svirci sviraje odveli bi curu na bunar pa bi je polili malo po kosi. Bilo je tu i cike i vriske, divojke su se znale i sakrit na tavan jal pod odžak pa i ne primit polivače, a i di koji baćo je znao popit koju pa bi i pobisnio i polivače odvio. Svašta je tu bilo. Ko što moj rođo Joso veli: nije baš uvijek sve bilo lipo i medeno. Mi dićurlija bi čim vidimo da idu fijakeri jal karuce okičeni šorom bi se manili svoje polivačine pa trk za njima. Onda bi se sakrili i povirivali šta će se desit kod te i te cure. To su bila vrimenta, čeljadi moja! Sad nema ni fijakera. Ta nema već ni konja. Koliko sam pobrojo, u cilom selu ima samo tri konja, jeto na čeg smo spali. A, doduše, sad ima u svakoju kući po dvi-tri limuzine. Naplaćamo se kojikaki registracija, ociguranja i popravki da se ne zna, al glavno da je to BMV jal audi jalte? I to je nika vrsta nadizanja i to nije po Isusovom nauku. Al šta mož: taki je svit, đavo je tu fajn umišo prste i ne vidim očel se to ikad iskorenit. Idem ja, čeljadi moja, dalje švragat. Divanu nikad kraja, a Uskrs na vrati. Još ako ova moja gospoja zagraji, biće meni mudrovanja. Zbogom i lipo provedite Uskrs u srići i zdravlju.

Rič po rič

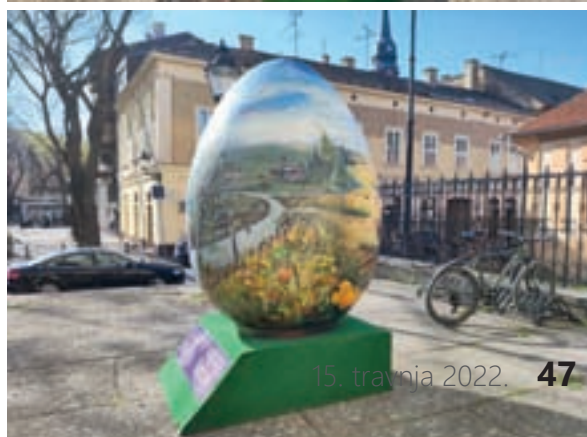
Dok je prave čeljadi

Piše: Željko Šeremešić

Ieto završio ja u svatova od sina od kumova stari. Ošli mi, bome, a to sve pripravito i nadesito ko na filmu. Ajd, sve lipo, al tamo sam ja malo koga poznavo. Maltene svi moji pajtaši, rodbina a i kumovi stari pomrli. Da ni ovi naši iz kuće i Marinovi kolega i Đuegije ja tamo s nikim ne bi mogo tri riči prodivanit. A i što se divana tiče da vam kažem, muzikanti su tako odviše glasno svirali da si moro vikati da čuješ onog kraj sebe. Kaka j' bila muzika ne b' mogo kazat, jel pola nisam razumio a pola nisam čo. E, tu se onda desilo ono baš ko na filmu. Pušćali nikaki dim u salu. Kroz taj dim odjedanput dogurali tortu. Pa onda se đuegija latio pivat mladi pa mlada đuegiji. Eh, mislim se, vala ćete i kad se probudite ujutru pa i kroz godine ubuduće tako jedno drugom pivat. E, sad igranka počela. Ja već reko ženi da mi pripravi očale za na daleko da vidim ko će koliko dat. Kad ono, čeljadi moja, frcu sam nikake kuverte, naslagalo se kuverti da ne stane u košarku. Pitam ženu šta j' sade pa to. Na to će ona da j' to sade tako u mode, novci se u nje meću i onda tako daju. Sramota j', kaže, da se vidi baš ko koliko daje. Mislim se kaka j' sramota, pa vala ako si rodbina i ako si došo u svatove jist i pit vala moraš i darivat. Da svi vidu. Bilo šta god i zakačito od ovi stranski novaca i naši krupniji, al šta da vam kažem kaj moj Marin obisio ogrlicu mladi mene srce da iskoči. Čeljadi, a to sami evri, i to oni od sto. I naguštani baš, baš. Pa vala j' kum. I potli ovog sve brzo prošlo pa svo već prija tri sata počeli pakovat kući. A i mene se prispavalo već, pa se mislim da j' već vrime. Krenili kući, časkom stigli do sela al gledim ne idemo kući već idemo na drugi kraj sela. Stajemo ispid jednog našeg starog bircuza za kojeg sam mislio da više i ne radi. Tamo sve svitli ispid, tamburaši se postrojili i čeku. Mislim se šta j' sade ovo. Na to će moj Marin: »Dida, ovo su sade pravi svatovi«. Kaki pravi svatovi, mislim se, ta svatovi su prošli. Kako sam izašo iz limuzine, a tamburaši doletili ko na krila do mene. Ko da su ositili komu su najviše falili. Bože dragi, pa ovo j' lipše neg na filmu. Ma, ko da sanjaš. Ma, da sam piso zecu šta da mi za Uskrs priredi ne b' se ovog sitio. Tamburaši ti pratu u bircuz. A kad smo unišli, ta ljudi ko u drugom svitu, meriši žuta supa... sos na astalu, faširta na astalu, sve ko kad god. Vidim čeka nas komšinica naša, vala došla služiti. Kad sam sve ovo video, mislio sam u raju a ni u svatova. E, onda j' krenilo. Vala su mi tamburaši okrenili ko čorapu, ni buša mi ni ostala pa još mi Marin davo da žena ne vidi. Vala sam mal više povuku pa se ne sićam al Marin kaže da sam i suze pušćo. Al bome, kaže, da taki bećaraca što sam ja naručivo ni u životu čo. Da se baka krstila. Da se pofaljim da su i čaše letile iza mene. Kako mi potrefu s pismom, a ja čašu za leđa. A bome strefljivali su često. Ja lumpujem, a Marin plaća. Eh, to j' život. Na kraju dok sam još bio pri pameti pitam ja Marina otkal novci za ovo sve. Na to će Marin da vala kum triba kuma pomoć. A pomaže se kad se može i ima. E, ka j' to reko ako mi onda srce ni puklo vala ću živit još sto godina. Pa Bože dragi dok je ovake prave čeljadi, ima još nade za nas. Bože, pa ovi starovirski svatovi baš su svetski što bi rekli danaske mladi a ope naši. Dok je prave čeljadi.

U NEKOLIKO SLIKA

Uskrs ispred franjevačke crkve u Subotici

GRAD SUBOTICA
GRADSKA UPRAVA
TAJNIŠTVO ZA GRAĐEVINARSTVO

U skladu s člankom 45. a Zakona o planiranju i izgradnji (*Sl. glasnik RS*, br. 72/2009, 81/2009 - ispr., 64/2010 - odluka US, 24/2011, 121/2012, 42/2013 - odluka US, 50/2013 - odluka US, 98/2013 - odluka US, 132/2014, 145/2014, 83/2018, 31/2019, 37/2019 - dr. zakon, 9/2020 i 52/2021)

o g l a š a v a

RANI JAVNI UVID POVODOM IZRADE IZMJENE DIJELA PLANA DETALJNE REGULACIJE ZA DIO PROSTORA ORUBLJEN ULICAMA MAKSIMA GORKOG, BEOGRADSKA CESTA, BLAŠKA RAJIĆA I SENČANSKA CESTA U SUBOTICI – JUGOZAPADNI DIO

Odluka o izradi navedenog plana je objavljena u *Službenom listu Grada Subotice*, broj 12/2022.

Rani javni uvid bit će održan u trajanju od 15 dana, od 19. travnja do 5. svibnja 2022. godine, radnim danima od 8 do 12 sati, u Gradskoj upravi Subotice, Trg slobode 1, u Tajništvu za građevinarstvo, Stara gradska kuća, ured br. 204.

Tajništvo za građevinarstvo, kao nositelj izrade navedenog plana, organizira rani javni uvid u cilju upoznavanja javnosti s općim ciljevima i svrhom izrade navedenog plana, mogućim rješenjima za razvoj prostornih cjelina, mogućim rješenjima za urbanu obnovu, kao i efektima planiranja.

Pozivaju se tijela, organizacije i javna poduzeća koji su ovlašteni utvrđivati uvjete za zaštitu i uređenje prostora i izgradnju objekata da daju mišljenje u pogledu uvjeta i neophodnog opsega i stupnja procjene utjecaja na životni okoliš.

Pravne i fizičke osobe mogu dostaviti primjedbe i sugestije u pisanoj formi Tajništvu za građevinarstvo, Stara gradska kuća (Uslužni centar, šalter 8 ili 9), Trg slobode 1, od 19. travnja do 5. svibnja 2022. godine.

Primjedbe i sugestije pravnih i fizičkih osoba koje evidentira nositelj izrade mogu utjecati na planska rješenja.

Temeljem članka 63. Zakona o planiranju i izgradnji (*Sl. glasnik RS*, br. 72/2009, 81/2009 - ispr., 64/2010 - odluka US, 24/2011, 121/2012, 42/2013 - odluka US, 50/2013 - odluka US, 98/2013 - odluka US, 132/2014, 145/2014, 83/2018, 31/2019, 37/2019 - dr. zakon, 9/2020 i 52/2021) i članka 89. Pravilnika o sadržini, načinu i postupku izrade dokumenata Prostornog i urbanističkog planiranja (*Službeni glasnik RS*, broj 32/2019), Tajništvo za građevinarstvo obavještava zainteresirane građane da će biti održana:

JAVNA PREZENTACIJA URBANISTIČKOG PROJEKTA

za proširenje postojećeg proizvodnog kompleksa »Al pack«, adaptaciju i dogradnju proizvodnog objekta preseraja na k. p. 36917/6, 36909/2 i dijelovima k. p. 36864/1, 36865/1, 36866/1, 36909/1, K. O. Donji grad s urbanističko-arhitektonskom razradom lokacije

(naručitelj projekta – »Al pack«, d.o.o. Subotica)

Zainteresirane pravne i fizičke osobe mogu izvršiti uvid i dobiti informacije o Urbanističkom projektu od 21. do 29. travnja 2022. godine, svakog radnog dana od 8 do 12 sati, u Tajništvu za građevinarstvo, Stara gradska kuća, Trg slobode 1, ured br. 204.

Urbanistički projekt se može pogledati i na službenoj internetskoj stranici Grada Subotice www.subotica.rs u rubrici Građevinarstvo – Javni uvid.

Stručni obrađivač predmetnog Urbanističkog projekta je Javno poduzeće za upravljanje cestama, urbanističko planiranje i stanovanje, Subotica.

Primjedbe i sugestije na planirana rješenja tijekom javnog uvida mogu se u pisanoj formi dostaviti Tajništvu za građevinarstvo (Uslužni centar, šalter 8 ili 9), od 21. do 29. travnja 2022. godine.

Osoba ovlaštena za davanje potrebnih obavijesti o javnoj prezentaciji je Katarina Buljovčić.

Sve primjedbe prispjele u zakonskom roku bit će dostavljene Komisiji za planove.

Temeljem članka 63. Zakona o planiranju i izgradnji (*Sl. glasnik RS*, br. 72/2009, 81/2009 - ispr., 64/2010 - odluka US, 24/2011, 121/2012, 42/2013 - odluka US, 50/2013 - odluka US, 98/2013 - odluka US, 132/2014, 145/2014, 83/2018, 31/2019, 37/2019 - dr. zakon, 9/2020 i 52/2021) i članka 89. Pravilnika o sadržini, načinu i postupku izrade dokumenata Prostornog i urbanističkog planiranja (*Službeni glasnik RS*, broj 32/2019), Tajništvo za građevinarstvo obavještava zainteresirane građane da će biti održana:

JAVNA PREZENTACIJA URBANISTIČKOG PROJEKTA

urbanističko-arhitektonska razrada lokacije na katastarskoj parceli broj 9339 k. o. Donji grad
(naručilac projekta »STS-Eurograding«, d.o.o. Beograd)

Zainteresirane pravne i fizičke osobe mogu izvršiti uvid i dobiti informacije o Urbanističkom projektu od 21. do 29. travnja 2022. godine, svakog radnog dana od 8 do 12 sati, u Tajništvu za građevinarstvo, Stara gradska kuća, Trg slobode 1, ured br. 204.

Urbanistički projekt se može pogledati i na službenoj internetskoj stranici Grada Subotice www.subotica.rs u rubrici Građevinarstvo – Javni uvid.

Stručni obrađivač predmetnog Urbanističkog projekta je »Arhitop«, d.o.o. Bačka Topola.

Primjedbe i sugestije na planirana rješenja tijekom javnog uvida mogu se u pisanoj formi dostaviti Tajništvu za građevinarstvo (Uslužni centar, šalter 8 ili 9), od 21. do 29. travnja 2022. godine.

Osoba ovlaštena za davanje potrebnih obavijesti o javnoj prezentaciji je Katarina Buljovčić.

Sve primjedbe prispjele u zakonskom roku bit će dostavljene Komisiji za planove.

Pokrajinsko tajništvo za urbanizam i zaštitu životnog okoliša, temeljem članka 20. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (*Službeni glasnik RS*, br. 135/04 i 36/09)

OGLAŠAVA

javni uvid u studije o procjeni utjecaja na životni okoliš

Nositelj projekta »Sonora« d.o.o. iz Subotice, Ulica Blaška Rajića br. 11/35, podnio je zahtjev za davanje suglasnosti na Studiju o procjeni utjecaja na životni okoliš projekta Eksploatacija pijeska kao građevinskog materijala na površinskom kopu »Donji Tavankut« kod Subotice.

Podaci i dokumentacija iz zahtjeva nositelja projekta mogu se dobiti na uvid radnim danima od 10 do 14 sati, u prostorijama Pokrajinskog tajništva za urbanizam i zaštitu životnog okoliša, Bulevar Mihajla Pupina 16, Novi Sad (prizemlje, ured br. 39) i u prostorijama Gradska uprava Subotica, ulica Trg slobode br. 1, do 17. 5. 2022. godine. Za vrijeme trajanja javnog uvida zainteresirana javnost može u pismenom obliku podnijeti primjedbe i mišljenja na izloženu studiju o procjeni utjecaja na adresu Pokrajinskog tajništva.

U cilju organiziranja zdravstveno sigurnih uvjeta za održavanje javne rasprave i prezentacije neophodno je da svi zainteresirani najave svoje sudjelovanje telefonskim putem +381 21 487 46 90 ili putem elektroničke pošte na e-mail: ekourb@vojvodina.gov.rs

Javna rasprava i prezentacija bit će održani 18. 5. 2022. godine u zgradi Pokrajinske vlade (prizemlje, ured br. 39) u 12 sati.

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik*, u trajanju od deset minuta, emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine.

Emisija *Izravno* – rezime najvažnijih događaja u hrvatskoj zajednici tijekom tjedna – na programu je nedjeljom u 16, a *Svjetionik* – o političkim i kulturnim događanjima u zajednici – nedjeljom od 16.30 sati. Obje emisije traju pola sata.

Polusatne radijske emisije s raznovrsnim temama iz hrvatske zajednice, na Trećem programu Radija Novi Sad emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati.

GLAS DOMOVINE

Televizijska emisija *Glas domovine* ima stalnu rubriku o Hrvatima u Srbiji, a emitira se na HRT 1 utorkom od 11.10 sati. Radijski program *Glasa Hrvatske* emitira se 24 sata dnevno i preko interneta se može pratiti u cijelom svijetu. Konkretno informacije o Hrvatima iz Srbije, koje nema nijedan drugi medij u Hrvatskoj, mogu se slušati i u radijskoj emisiji *Na valovima staroga kraja* ponedjeljkom u 10.05 i utorkom u repriznim terminima u 3.05 i 20.15 u trajanju od 45 minuta, te u velikoj trosatnoj emisiji pod naslovom *Hrvatima izvan domovine*, četvrtkom u 21.05, koju prenosi i Prvi program Hrvatskog radija.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKD-a *Vladimir Nazor* iz Stanišića emitira se na valovima Radio *Fortuna*, na frekvenciji 106,6 Mhz, subotom od 16 do 17 sati.

Vijesti ove produkcije, u tekstualnom obliku, mogu se pročitati na internetskom izdanju Novog Radio Sombora.

API turizam

Čudnovati svijet pčela

I tek tako, pčele su ušetale u moj život. Zapravo, uletjele. Otvorio se cijeli jedan poseban svemir. Kad sam dobila pozivnicu za trening, nisam ni slutila da ću biti totalno očarana. Za mene su do tada pčele bile sinonim za med, kao što je to kod većine ljudi. Dobro, osim onih koji imaju velike alergijske reakcije na ubod pčela, vjerujem da je taj strah još uvijek u prvom planu.

Koliko zapravo malo znam o pčelama svjedoči činjenica da me iznenadio podatak da na svijetu postoji oko 20.000 vrsta pčela, od kojih 1.000 živi na Balkanu, oko 850 kod nas, a najzanimljivija činjenica je da samo sedam vrsta pravi med, a samo jedna od njih živi kod nas. Da ne spominjem, dobili smo fotografije pčela, muha i osa i nevjerojatno je koliko muha može izgledati kao pčela, sa svim žutim i crnim šarama. Naravno, naučili smo i kako razlikovati ove tri vrste i naučili smo puno više.

API turizam

Kad vas neka tema toliko zanima, prirodno je da ćete je dalje istraživati. Tako sam u svojim istraživanjima, ali i malo prije njih, otkrila čitav spektar dobrobiti koje donose ovi čudnovati kukci.

Brojna svjetska znanstvena istraživanja pokazala su da pčelari žive puno dulje od svojih vršnjaka koji ne žive uz pčele, a mnoga istraživanja bave se dobrobitima meda i drugih pčelinjih proizvoda, te pozitivnim djelovanjem pčela na ljudski organizam.

Riječ api-turizam vuče korijene iz latinske riječi apis, što znači pčela, a u kombinaciji s riječju turizam označava destinacije na kojima se ljudi na licu mjesta mogu upoznati sa životom pčela medarica. Slovenci su zaslužni za nastanak apiturizma jer je njihova država, na prijedlog pčelarskog saveza, 2016. godine donijela strategiju integracije pčelarstva i turizma. Trend se proširio svijetom pa su se api centri počeli razvijati u mnogim zemljama, od Hrvatske, BiH i Srbije do Grčke i Amerike.

Na prijedlog Slovenskog pčelarskog saveza, Opća skupština UN-a proglasila je 20. svibnja Svjetskim danom

pčela, koji se u cijelom svijetu obilježava od 2018. godine, a datumom se obilježava rođendan **Antona Janše**, utemeljitelja i učitelja modernog pčelarstva od 18. stoljeća.

Jedinstvena iskustva za bolji život

Apiturizam je alternativni oblik turizma neraskidivo povezan s pčelarskom umjetnošću i životom pčela. Ovaj poseban oblik turizma nudi turistima jedinstvena iskustva koja su izravno povezana s prirodom. Priča o pčeli i sinergiji prirode, koju pčelar može na jedinstven način prenijeti u prirodni krajolik, stvara autentičan turistički proizvod.

Aktivnosti vezane uz pčelarski turizam uključuju posjete pčelinjacima, muzejima na otvorenom i muzejima pčela u kojima turisti imaju priliku promatrati rad pčelara, način proizvodnje meda, njegova svojstva i specifičnosti (uključujući kušanje različitih vrsta meda), upoznati druge pčelinje proizvode, promatrati kako živi pčelinje društvo, prepoznati ekološku povezanost čovjeka i pčela.

Neke od dobrobiti takvih tretmana su masaža medom koja potiče detoksikaciju organizma; odmor na pčelinjaku i slušanje zujanja pčela koje smiruje i pročišćava duh; inhalacije u košnici za ublažavanje peludne alergije i astme, kao i povećanje kapaciteta pluća. Također, pčelinji otrov ublažava i čak može otkloniti tegobe vezane uz reumu, a korištenje propolisa u oralnoj higijeni smanjuje stvaranje biofilma i kamenaca te sprječava parodontitis.

U Kaliforniji već postoji nekoliko api centara koji uz pčelarski doživljaj gostima nude i set uživanja i opuštanja u spa centrima okruženim aerosolima košnica.

Uz medene masaže i druge tretmane za zdravlje i ljepotu s pčelinjim proizvodima, ovi specijalizirani rančevi nude boravak u api komorama, koji su jednaki životu u pčelinjaku i gdje ljudi udišu zrak iz košnice bogat bioaktivnim spojevima. Slične ideje imaju i pčelari u Monoštoru koje smo posjetili prošlog vikenda i jedva čekam da sve realiziraju, pa da ih posjetimo na tretman.

Gorana Koporan

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 1300 dinara

☐ 1 godina = 2600 dinara

*** INOZEMSTVO**

☐ 6 mjeseci = 75 eura

☐ 1 godina = 150 eura

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____

Ulica i broj: _____

Mjesto i zemlja: _____

Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

* Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje

* Inozemstvo: 10 eura godišnje

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: OTPVRS22

VOJVODANSKA BANKA

AD MS FIL. SUBOTICA

IBAN: RS35325960160000218862

NIU Hrvatska riječ,

Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:

NIU »Hrvatska riječ«,

Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

Uplatu izvršiti na broj žiro računa
325950060001449230

*Zbog povećanja troškova dostave novina primorani smo povišiti cijenu pretplate.
Hvala na razumijevanju.

RADIO MARIJA

NOVI SAD	90,0 MHz
SUBOTICA	90,7 MHz
SOMBOR	95,7 MHz
VRDNIK	88,4 MHz
NIŠ	102,7 MHz
LESKOVAC	107,4 MHz

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

**Град Суботица
Varoš Subatica
Szabadka Város
Grad Subotica**

Свим суграђанима који Ускрс славе по грегоријанском календару
упућујемо честитке и искрене жеље да, у ово време глобалних искушења,
сачувамо мир у себи и око себе, заједништво у нашем граду и највише
вредности вере, наде и љубави у нашем друштву.

Нека Вам је срећан и благословен Ускрс!

Svim sugrađanima koji Uskrs slave po gregorijanskom kalendaru upućivamo
čestitke i iskrene želje da, u ovo vrime globalni iskušenja, sačuvamo mir u sebi
i oko sebe, zajedništvo u našoj varoši i najviše vridnosti vire, nade i ljubavi u
našem društvu.

Nek Vam je srićan i blagosloven Uskrs!

A Gergely-naptár szerint ünneplő szabadkaiaknak kellemes húsvétot kívánunk
és azt, hogy ezekben a világméretű kihívásokkal terhes időkben is megőrizzük
a békét magunkban és magunk körül, az egységet városunkban és társadal-
munkban, a hit, a remény és a szeretet erejével.

Örömteli, békés húsvéti ünnepeket!

Svim sugrađanima koji Uskrs slave po gregorijanskom kalendaru upućujemo
čestitke i iskrene želje da u ovom vremenu globalnih iskušenja, sačuvamo mir
u sebi i oko sebe, jedinstvo u našem gradu i najviše vrijednosti u našem druš-
tvu, vjeru, nadu i ljubav.

Neka vam je sretan i blagoslovljen Uskrs!

Dr. Pásztor Bálint

председник Скупштине Града Суботице
pridsidnik Skupštine Varoši Subatice
Szabadka Város Képviselő-testületének elnöke
predsjednik Skupštine Grada Subotice

Стеван Бакић

градоначелник Града Суботице
gradonačelnik Varoši Subatice
Szabadka város polgármestere
gradonačelnik Grada Subotice